

ข้อมูลสถิติ กรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๖๖

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
NATIONAL STATISTICAL OFFICE
MINISTRY OF DIGITAL ECONOMY AND SOCIETY

ข้อมูลสถิติกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๖

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

หน่วยงานเจ้าของเรื่อง	กองบริหารจัดการข้อมูลสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๗๓๕๑ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๑๒๔ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : fadmfiop@nso.go.th
หน่วยงานที่เผยแพร่	กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๒ ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๗๔๙๘ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๑๓๒ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : binfopub@nso.go.th
ปีที่เผยแพร่	๒๕๖๗

คำนำ

“สถิติ” เป็นวัตถุดิบสำคัญในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล ชัดเจน มีหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-Based) รวมทั้งการขับเคลื่อนการดำเนินงาน การติดตามและการประเมินผลตามแผนที่กำหนดไว้ในทุกระดับ ดังนั้นประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบสถิติของตนเองให้สามารถผลิตสถิติที่มีคุณภาพ กล่าวคือมีคุณลักษณะ “ความเหมาะสมต่อการใช้งาน (Fitness for Use)” ซึ่งเกี่ยวข้องในหลายมิติ เช่น ความตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ความถูกต้องแม่นยำ ความทันเวลา การเข้าถึงได้ง่าย และการเปรียบเทียบกันได้ เพราะหากสถิติของประเทศที่มีอยู่ขาดซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้แล้ว การกำหนดนโยบายที่ดี และการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพไม่สามารถเกิดขึ้นได้ รวมถึงความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจ และการตัดสินใจบนพื้นฐานที่ดีของประชาชนในด้านอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

กองบริหารจัดเก็บข้อมูลสถิติซึ่งมีหน้าที่ในการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลในระดับพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร จึงได้จัดทำรายงานข้อมูลสถิติและตัวชี้วัดของกรุงเทพมหานครขึ้น ซึ่งในรายงานฉบับนี้ ด้านสังคม แบ่งเป็น 6 สาขา คือ สาขาประชากรและเคหะ แรงงาน การศึกษา สุขภาพ สวัสดิการสังคม และหญิงชาย ด้านเศรษฐกิจ แบ่งเป็น 2 ด้านคือ ด้านการใช้จ่าย ด้านการผลิต ข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปใช้ในการวางแผน ติดตาม และประเมินผลการเปลี่ยนแปลงภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจสำนักงานสถิติแห่งชาติ คาดหวังว่าฐานข้อมูลชุดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐและเอกชน ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป

จังหวัดกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพฯ ดุจเทพสร้าง เมืองศูนย์กลางการปกครอง
วัด วัง ขามเรียงรอง เมืองหลวงของประเทศไทย

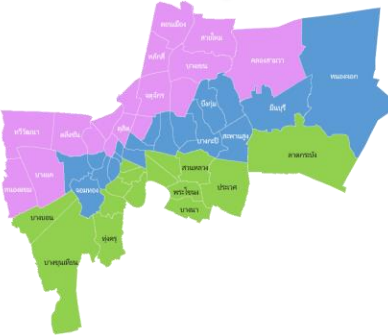
จังหวัดกรุงเทพมหานคร

พื้นที่ : 1,568.74 ตร.กม.

สภาพภูมิประเทศ : เป็นที่ราบลุ่ม มีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 1.50-2 เมตร โดยมีความลาดเอียงของระดับพื้นดินจากทิศเหนือ จะค่อยๆ ลาดเอียงสู่อ่าวไทยทางทิศใต้ และเฉพาะลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างจะอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลไม่เกิน 1.50 เมตร

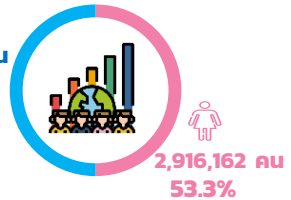
[ศูนย์สารสนเทศกรุงเทพมหานคร]

• 50 เขต • 173 แขวง • 2007 ชุมชน

2,555,426 คน
46.7%

ประชากร
5,471,588 คน

[กรมการปกครอง, 31 ธันวาคม 2566]

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด "มหานครแห่งเอเชีย"

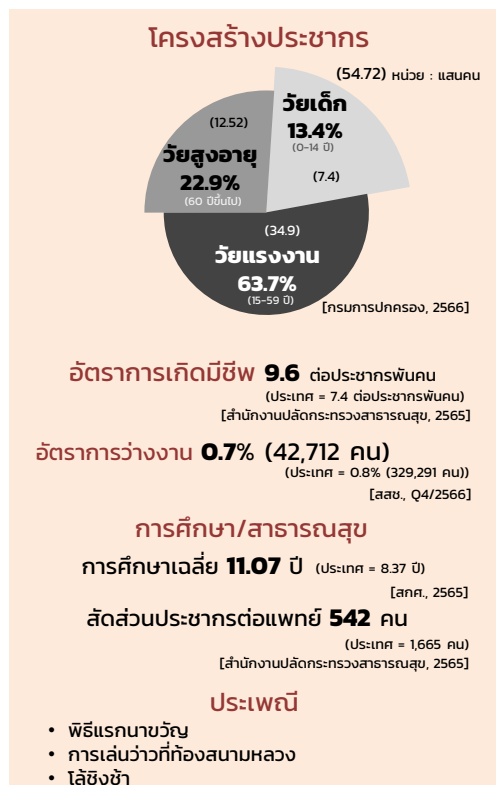
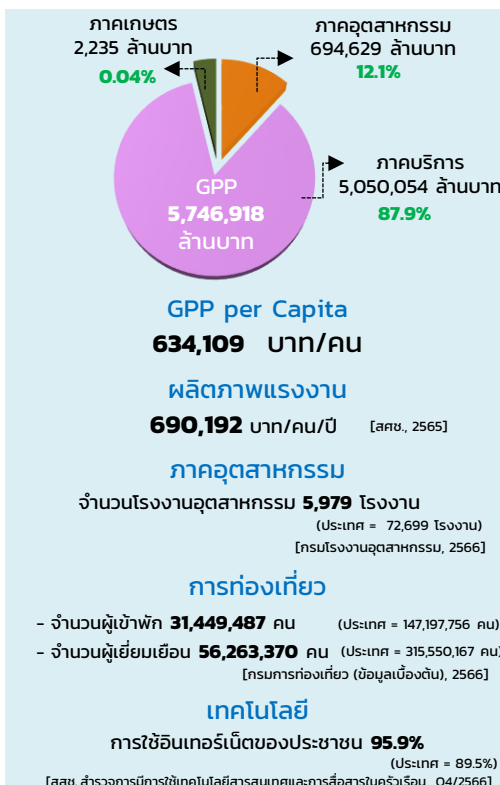
ยุทธศาสตร์

1. การสร้างเมืองปลอดภัยและยั่งยืนต่อวิกฤตการณ์
2. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมยั่งยืนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
3. การลดความเหลื่อมล้ำด้วยการบริหารเมืองรูปแบบอารยะสำหรับทุกคน
4. การเชื่อมโยงเมืองที่มีความคล่องตัวและระบบบริการสาธารณะแบบบูรณาการ
5. ส่งเสริมการสร้างเมืองประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
6. การต่อยอดความเป็นเมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการเรียนรู้
7. การสร้างความเป็นมืออาชีพในการบริหารจัดการมหานคร

สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ

สถานการณ์ด้านสังคม

สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเด็นการพัฒนาที่ควรให้ความสำคัญ

สารบัญ

หน้า

คำนำ	i
บทสรุปผู้บริหาร	
สารบัญแผนภูมิ	iii
สารบัญตาราง	Vii
บทนำ	๑
ข้อมูลสถิติกรุงเทพมหานคร	๑๑
ด้านสังคม	
๑. ประชากรและเคหะ	๑๒
๒. แรงงาน	๒๑
๓. การศึกษา	๒๖
๔. สุขภาพ	๓๑
๕. สวัสดิการสังคม	๓๖
๖. หญิงชาย	๔๐
ด้านเศรษฐกิจ	
๑. อุตสาหกรรมการผลิต	๔๔
๒. ธุรกิจการค้าและบริการ	๕๐
๓. การท่องเที่ยวและกีฬา	๕๔
๔. การขนส่งและโลจิสติกส์	๕๘
ด้านสิ่งแวดล้อม	
๑. การใช้ที่ดิน	๖๓
๒. มลพิษทางอากาศ	๖๔
๓. ขยะมูลฝอย	๖๕
๔. น้ำดื่ม	๖๖

สารบัญแนภูมิ

หน้า

แผนภูมิ ๑	จำนวนและอัตราการเพิ่มของประชากร พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖	๑๓
แผนภูมิ ๒	ปิรามิดประชากร จำแนกตามเพศและกลุ่มอายุ พ.ศ. ๒๕๕๖ และ ๒๕๖๖	๑๓
แผนภูมิ ๓	สัดส่วนประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. ๒๕๕๖ และ ๒๕๖๔ - ๒๕๖๖	๑๔
แผนภูมิ ๔	อัตราการเพิ่มของประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. ๒๕๖๖	๑๕
แผนภูมิ ๕	อัตราการเป็นภาระของประชากร จำแนกตามกลุ่มวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๖	๑๖
แผนภูมิ ๖	อัตราการย้ายถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖	๑๖
แผนภูมิ ๗	ร้อยละของผู้ย้ายถิ่น จำแนกตามสาเหตุการย้ายถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖	๑๗
แผนภูมิ ๘	จำนวนการย้ายเข้าและย้ายออก จำแนกตามเขต พ.ศ. ๒๕๖๖	๑๗
แผนภูมิ ๙	ความหนาแน่นของประชากร พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖	๑๘
แผนภูมิ ๑๐	ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย จำแนกตามเขต พ.ศ. ๒๕๖๖	๑๙
แผนภูมิ ๑๑	เปรียบเทียบจำนวนประชากรแฝง พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖	๑๙
แผนภูมิ ๑๒	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ พ.ศ. ๒๕๖๖	๒๐
แผนภูมิ ๑๓	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำแนกตามประเภทค่าใช้จ่าย พ.ศ. ๒๕๖๖	๒๐
แผนภูมิ ๑๔	จำนวนและร้อยละของผู้มีงานทำ จำแนกตามภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖	๒๓
แผนภูมิ ๑๕	ร้อยละของผู้มีงานทำ จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ พ.ศ. ๒๕๖๖	๒๓
แผนภูมิ ๑๖	จำนวนและร้อยละของผู้ว่างงาน จำแนกตามภาคอุตสาหกรรมที่เคยทำงานมาก่อน พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖	๒๔
แผนภูมิ ๑๗	ร้อยละของผู้มีงานทำในระบบและนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖	๒๔
แผนภูมิ ๑๘	ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามปัญหาจากการทำงาน พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖	๒๕
แผนภูมิ ๑๙	อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๕	๒๕
แผนภูมิ ๒๐	จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาในระบบโรงเรียน จำแนกตามสังกัดในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๕	๒๗
แผนภูมิ ๒๑	จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖	๒๘
แผนภูมิ ๒๒	ร้อยละของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕	๒๘
แผนภูมิ ๒๓	ร้อยละของเด็กกรุงเทพมหานคร อายุ ๗ - ๑๔ ปี ที่มีทักษะการอ่านขั้นพื้นฐาน จำแนกความสำเร็จในการทำกิจกรรมการอ่านขั้นพื้นฐานเป็นภาษาไทย ๓ กิจกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕	๒๙

สารบัญแผนภูมิ (ต่อ)

หน้า

แผนภูมิ	๒๔	ร้อยละของเด็กกรุงเทพมหานคร อายุ ๗ - ๑๔ ปี ที่มีทักษะการคำนวณขั้นพื้นฐาน จำแนกตามความสำเร็จในการทำกิจกรรมการคำนวณขั้นพื้นฐาน ๔ กิจกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕	๓๐
แผนภูมิ	๒๕	จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ จำแนกตามเพศ เขตบริการสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔	๓๑
แผนภูมิ	๒๖	ร้อยละของประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกตามลักษณะการสูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๔	๓๓
แผนภูมิ	๒๗	ร้อยละของประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปที่ดื่มสุรา พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๔	๓๔
แผนภูมิ	๒๘	อัตราการตายของมารดาต่อเด็กมีชีพ ๑๐๐,๐๐๐ คน พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔	๓๔
แผนภูมิ	๒๙	อัตราตายทารก (อายุต่ำกว่า ๑ ปี) ต่อเด็กเกิดมีชีพ ๑,๐๐๐ คน พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔	๓๕
แผนภูมิ	๓๐	จำนวนการแจ้งเกิดและการตาย จำแนกตามพื้นที่เขต พ.ศ. ๒๕๖๖	๓๕
แผนภูมิ	๓๑	ร้อยละของประชากรที่ได้รับสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล จำแนกตามประเภท สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๖๔ และ ๒๕๖๖	๓๖
แผนภูมิ	๓๒	จำนวนการใช้บริการของผู้ประกันตน มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๙ พ.ศ. ๒๕๖๔	๓๙
แผนภูมิ	๓๓	ร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามเพศ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕	๔๐
แผนภูมิ	๓๔	ร้อยละของครัวเรือนกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕	๔๑
แผนภูมิ	๓๕	อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน จำแนกตามเพศ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖	๔๑
แผนภูมิ	๓๖	จำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุที่ทำงาน จำแนกตามเพศ พ.ศ. ๒๕๖๕	๔๒
แผนภูมิ	๓๗	จำนวนและร้อยละของสถานประกอบการทางอุตสาหกรรม จำแนกตามขนาด ของสถานประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๕	๔๔
แผนภูมิ	๓๘	ร้อยละของสถานประกอบการทางอุตสาหกรรม จำแนกตามระยะเวลาในการ ดำเนินกิจการ และขนาดของสถานประกอบการ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๕	๔๔
แผนภูมิ	๓๙	ร้อยละของสถานประกอบการทางอุตสาหกรรมการผลิต จำแนกตามประเภท อุตสาหกรรม ๕ อันดับแรก พ.ศ. ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๕	๔๕
แผนภูมิ	๔๐	ร้อยละของสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิต จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้ง ตามกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๕	๔๖

สารบัญแนภูมิ (ต่อ)

หน้า

แผนภูมิ	๔๑	พื้นที่สิ่งก่อสร้างที่เป็นอาคารโรงเรือนที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างใหม่ และต่อเติม ดัดแปลง จำแนกตามประเภทของอาคารโรงเรือน พ.ศ. ๒๕๖๖	๔๗
แผนภูมิ	๔๒	ร้อยละของสถานประกอบการธุรกิจทางการค้าและบริการ จำแนกตามภาคธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๕	๔๘
แผนภูมิ	๔๓	ร้อยละของสถานประกอบการธุรกิจทางการค้าและบริการ จำแนกตามรูปแบบ การจัดตั้งตามกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๕	๔๙
แผนภูมิ	๔๔	ร้อยละของสถานประกอบการธุรกิจทางการค้าและบริการ จำแนกตามระยะเวลา ในการดำเนินกิจการ พ.ศ. ๒๕๖๕	๔๙
แผนภูมิ	๔๕	ร้อยละของพนักงานในสถานประกอบการธุรกิจทางการค้าและบริการ จำแนก ตามขนาดของสถานประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๕	๕๐
แผนภูมิ	๔๖	ค่าตอบแทนแรงงานของสถานประกอบการ จำแนกตามภาคธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๕	๕๐
แผนภูมิ	๔๗	ผลการดำเนินกิจการของสถานประกอบการ จำแนกตามภาคธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๕	๕๑
แผนภูมิ	๔๘	ร้อยละของสถานประกอบการที่พักแรม และห้องพัก จำแนกตามขนาด ของสถานประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๕	๕๒
แผนภูมิ	๔๙	จำนวนรายรับทั้งสิ้นของสถานประกอบการที่พักแรม ในปี ๒๕๖๒ และ ๒๕๖๔	๕๓
แผนภูมิ	๕๐	ร้อยละของประชากรกรุงเทพมหานครที่อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ที่เดินทางท่องเที่ยว จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว ในรอบปี ๒๕๖๕	๕๓
แผนภูมิ	๕๑	ร้อยละของประชากรกรุงเทพมหานครที่อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ที่เดินทางท่องเที่ยว จำแนกตามกิจกรรมที่ทำระหว่างทริปท่องเที่ยว ในรอบปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	๕๔
แผนภูมิ	๕๒	จำนวนและร้อยละของรถที่จดทะเบียน ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ จำแนกตามประเภทรถ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๖	๕๕
แผนภูมิ	๕๓	จำนวนใบอนุญาตประกอบการขนส่งและจำนวนผู้ประกอบการขนส่ง พ.ศ. ๒๕๖๖	๕๗
แผนภูมิ	๕๔	จำนวนวินรถจักรยานยนต์สาธารณะ และผู้ขับขี่ จำแนกตามเขต พ.ศ. ๒๕๖๕	๕๗
แผนภูมิ	๕๕	จำนวนรถยนต์ที่ใช้ทางด่วน และรายได้จากการเก็บค่าผ่านทาง จำแนกตามด่านเก็บค่าผ่านทาง ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔	๕๘
แผนภูมิ	๕๖	การขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ ท่าอากาศยานดอนเมือง ปีงบประมาณ ๒๕๖๕	๕๙

สารบัญแผนภูมิ (ต่อ)

			หน้า
แผนภูมิ	๕๗	การขนส่งทางน้ำระหว่างประเทศ ท่าเรือกรุงเทพ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕	๕๙
แผนภูมิ	๕๘	ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร และเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๔	๖๐
แผนภูมิ	๕๙	ปริมาณขยะมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕	๖๒
แผนภูมิ	๖๐	ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามวิธีกำจัดขยะภายในครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	๖๓
แผนภูมิ	๖๑	ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามประเภทน้ำดื่ม พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	๖๓

สารบัญตาราง

			หน้า
ตาราง	๑	จำนวนประชากร จำแนกตามสถานภาพแรงงาน พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖	๒๑
ตาราง	๒	อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖	๒๒
ตาราง	๓	อัตราการตายต่อประชากรกรุงเทพมหานคร ๑๐๐,๐๐๐ คน จำแนกตามสาเหตุการตาย ๕ อันดับแรก	๓๒
ตาราง	๔	อัตราการตาย จำแนกตามกลุ่มโรคมะเร็ง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔	๓๒
ตาราง	๕	จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเงินตามกองทุนผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	๓๗
ตาราง	๖	จำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖	๓๘
ตาราง	๗	ผลการดำเนินงานกิจการ จำแนกตามขนาดของสถานประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๕	๔๖
ตาราง	๘	จำนวนและอัตราการเปลี่ยนแปลงรถจดทะเบียนใหม่ จำแนกตามประเภทรถ พ.ศ. ๒๕๖๖	๕๖
ตาราง	๙	คุณภาพอากาศบริเวณริมถนนในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๕	๖๑

๑. ความเป็นมาและความสำคัญ

“สถิติ” เป็นวัตถุดิบสำคัญในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล ชัดเจน มีหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-Based) รวมทั้งการขับเคลื่อนการดำเนินงาน การติดตาม และการประเมินผลตามแผนที่กำหนดไว้ในทุกระดับ ดังนั้นประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบสถิติของตนเองให้สามารถผลิตสถิติที่มีคุณภาพ กล่าวคือมีคุณลักษณะ “ความเหมาะสมต่อการใช้งาน (Fitness for Use)” ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลายมิติ เช่น ความตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ความถูกต้องแม่นยำ ความทันเวลา การเข้าถึงได้ง่าย และการเปรียบเทียบกันได้ หากประเทศขาดข้อมูลที่มีคุณสมบัติสำคัญเหล่านี้แล้ว การกำหนดนโยบายที่ดีและการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพไม่สามารถเกิดขึ้นได้ รวมถึงความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจและการตัดสินใจบนพื้นฐานที่ดีของประชาชนในด้านอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

หนึ่งในภารกิจหลักของสำนักงานสถิติแห่งชาติ คือ การผลิตสถิติ ทั้งการจัดทำสำมะโน สสำรวจด้วยตัวอย่าง หรืออำนวยการเพื่อให้ได้ฐานข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีสารสนเทศ และอื่น ๆ ของประเทศ ให้ประเทศมีสถิติที่มีคุณภาพบนพื้นฐานของความต้องการใช้เพื่อตอบโจทยยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ซึ่งในการวิเคราะห์สถานการณ์ของประเทศ การกำหนดนโยบาย และการติดตามประเมินผล การดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยสถิติและเครื่องมือที่รวดเร็วและเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-Based)

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอฐานข้อมูลทางด้านสังคม และเศรษฐกิจ ในระดับพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวและแนวโน้มข้อมูลที่สำคัญ เพื่อตอบสนองความต้องการข้อมูลของผู้ใช้ และให้เกิดความหลากหลายมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังเป็นการเพิ่มคุณค่าของข้อมูลที่ได้จากการสำมะโน สสำรวจด้วยตัวอย่างที่สำคัญของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

๓. ประโยชน์ที่ได้รับ

เพื่อให้ทราบถึงความเคลื่อนไหว และแนวโน้มข้อมูล ฐานข้อมูลทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร รวมถึงสามารถใช้ในการติดตาม ประเมินผล แผนนโยบาย วิเคราะห์สถานการณ์ แนวโน้มและสถานการณ์ต่าง ๆ ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมได้

๔. คำนิยาม

ประชากรและเคหะ

- หมายถึง ประชากรและสถานที่ที่ประชากรใช้อาศัยจริง ได้แก่
- คนไทยทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ณ วันสำมะโน
 - คนที่มีสถานที่อยู่ปกติในประเทศไทย แต่วันสำมะโนไปต่างประเทศ ชั่วคราว (ไม่ได้ตั้งใจจะตั้งหลักแหล่ง)
 - เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนและทหาร รวมทั้งคณะทูตของประเทศไทย พร้อมทั้งครอบครัว ซึ่งมีสำนักงานอยู่ในต่างประเทศ **ไม่รวม** เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนและทหาร รวมทั้งคณะทูตต่างประเทศ พร้อมทั้งครอบครัว ซึ่งมีสำนักงานอยู่ในประเทศไทย
 - คนต่างชาติ/ต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นระยะเวลา ตั้งแต่ ๓ เดือนขึ้นไป นับถึงวันสำมะโน **ไม่รวม** ผู้อพยพหรือผู้หลบหนีเข้าเมือง ซึ่งอยู่ในค่ายอพยพที่รัฐบาลกำหนด
 - เคหะ ได้แก่ สถานที่ที่ใช้อาศัยจริงในประเทศไทยของประชากร ได้แก่ บ้าน อาคาร สิ่งปลูกสร้าง เรือ แพ รถ ห้อง ภายในสำนักงาน ที่สาธารณะ ใต้สะพาน ฯลฯ

ครัวเรือน

- หมายถึง บุคคลคนเดียว หรือหลายคน ซึ่งอาศัยเป็นประจำในบ้านหรือสถานที่อยู่เดียวกัน ทั้งนี้ ไม่คำนึงบุคคลเหล่านั้น จะมีความสัมพันธ์ ฉันทาติหรือไม่ก็ตาม โดยบุคคลเหล่านั้นจัดหาหรือใช้สิ่งอุปโภคบริโภค อันจำเป็นแก่การครองชีพร่วมกัน แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ
- ๑. ครัวเรือนส่วนบุคคล** หมายถึง ครัวเรือนของบุคคลทั่วไป ซึ่งอาจประกอบด้วยบุคคลคนเดียวหรือหลายคน อาศัยอยู่ในบ้านหรือที่อยู่อาศัยเดียวกัน จัดหาหรือใช้สิ่งอุปโภคบริโภค อันจำเป็นแก่การครองชีพร่วมกัน โดยบุคคลเหล่านั้นอาจเป็นญาติหรือไม่เป็นญาติกันก็ได้ เช่น ครัวเรือนที่อาศัยอยู่คนเดียว หรือ ครัวเรือนที่มี พ่อ แม่ ลูก อาศัยอยู่ร่วมกัน หรืออาจมีญาติ คนรับใช้ คนงาน เพื่อนๆ มาอยู่ด้วย เป็นต้น
 - ๒. ครัวเรือนกลุ่มบุคคล** หมายถึง ครัวเรือนซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายคนประเภทเดียวกัน มาอยู่รวมกัน โดยมีกฎหรือระเบียบข้อบังคับระบุไว้ให้มาอยู่รวมกัน แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ
 - ๒.๑ ครัวเรือนประเภทคนงาน** หมายถึง คนงานที่อยู่รวมกันในบริเวณโรงงานหรือในสถานที่ที่นายจ้างเป็นผู้จัดหาที่พักให้อยู่รวมกัน แยกต่างหากจากครัวเรือนนายจ้าง โดยไม่เสียค่าที่พัก
 - ๒.๒ ครัวเรือนประเภทสถาบัน** หมายถึง ครัวเรือนที่อยู่รวมกันอย่างมีกฎระเบียบ เช่น วัด เรือนจำ กรม กองทหาร หอพักนักเรียนประจำ หอพักในมหาวิทยาลัย เป็นต้น

งาน	หมายถึง กิจกรรมที่ทำที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ - กิจกรรมที่ทำแล้วได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินหรือสิ่งของ ค่าตอบแทนที่เป็นเงิน อาจจ่ายเป็นรายเดือน รายสัปดาห์ รายวัน หรือรายชิ้น - กิจกรรมที่ทำแล้วได้ผลกำไร หรือหวังที่จะได้รับผลกำไร หรือส่วนแบ่งเป็นการตอบแทน - กิจกรรมที่ทำให้กับธุรกิจของสมาชิกในครัวเรือน โดยไม่ได้รับค่าจ้าง หรือผลกำไรตอบแทนอย่างใด ซึ่งสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบธุรกิจนั้น จะมีสถานภาพการทำงานเป็นประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือนายจ้าง
ผู้มีงานทำ	หมายถึง หมายถึง บุคคลที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป และในสัปดาห์แห่งการสำรวจมีลักษณะ อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ๑. ได้ทำงานตั้งแต่ ๑ ชั่วโมงขึ้นไป โดยได้รับค่าจ้าง เงินเดือน ผลกำไร เงินปันผล ค่าตอบแทนที่มีลักษณะอย่างอื่นสำหรับผลงานที่ทำเป็นเงินสด หรือสิ่งของ ๒. ไม่ได้ทำงาน หรือทำงานน้อยกว่า ๑ ชั่วโมง แต่เป็นบุคคลที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (ซึ่งจะถือว่าเป็นผู้ที่ปกติมีงานประจำ) ๒.๑ ยังได้รับค่าตอบแทน ค่าจ้าง หรือผลประโยชน์อื่น ๆ หรือผลกำไรจากงาน หรือ ธุรกิจในระหว่างที่ไม่ได้ทำงาน ๒.๒ ไม่ได้รับค่าตอบแทน ค่าจ้าง หรือผลประโยชน์อื่น ๆ หรือผลกำไรจากงาน หรือ ธุรกิจในระหว่างที่ไม่ได้ทำงาน แต่ยังมีงานหรือธุรกิจที่จะกลับไปทำ ๓. ทำงานอย่างน้อย ๑ ชั่วโมง โดยไม่ได้รับค่าจ้างในธุรกิจ หรือไร่นาเกษตรของหัวหน้า ครัวเรือน หรือของสมาชิกในครัวเรือน
ผู้ว่างงาน	หมายถึง บุคคลที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป และในสัปดาห์แห่งการสำรวจมีลักษณะ อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ๑. ไม่ได้ทำงานและไม่มีงานประจำ แต่ได้ทำงาน สมัยครงาน หรือรอการบรรจุในระหว่าง ๓๐ วัน ก่อนวันสัมภาษณ์ ๒. ไม่ได้ทำงานและไม่มีงานประจำ และได้ไม่ได้หางานทำในระหว่าง ๓๐ วันก่อนวันสัมภาษณ์ แต่พร้อมที่จะทำงานในสัปดาห์แห่งการสำรวจ
แรงงานในระบบ	หมายถึง ผู้มีงานทำที่ได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างกองทุนสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๕๐ ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ลูกจ้างที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน และผู้มีงานทำที่ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรา ๓๓, ๓๔ และ ๔๐

แรงงานนอกระบบ	หมายถึง ผู้มีงานทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครอง หรือไม่มีหลักประกันทางสังคม จากการทำงานเช่นเดียวกับแรงงานในระบบ
การย้ายถิ่น	หมายถึง การย้ายสถานที่อยู่อาศัยจากเขตเทศบาลอื่นหรือองค์การบริหาร ส่วนตำบลอื่น หรือจากประเทศอื่น ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยครั้งสุดท้าย มายังเขตเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ ปัจจุบัน ไม่รวม การเปลี่ยนเขตเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วน ตำบล เนื่องมาจากการขยายเขตเทศบาลหรือแยกหมู่บ้าน โดยที่ บุคคลหรือครัวเรือนนั้นยังอยู่ประจำที่เดิม และการย้ายสถานที่ อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครและย้ายภายในเมืองพัทยา ไม่นับว่า เป็นการย้ายถิ่น
ประชากรแฝง	หมายถึง ประชากรที่เข้ามาอยู่อาศัย มาเรียนหนังสือ มาทำงานในจังหวัดนั้นๆ โดยไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้าน ประกอบด้วย ๒ ลักษณะคือ ๑. ประชากรแฝงกลางคืน (Non-registered Population) หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ประจำในจังหวัดหนึ่ง โดยไม่มีชื่ออยู่ใน ทะเบียนบ้านในจังหวัดที่อาศัยอยู่ประจำนั้น แต่อาจจะมีชื่ออยู่ ในทะเบียนบ้านจังหวัดอื่น ในต่างประเทศ หรือไม่มีชื่อที่ใดเลย ๒. ประชากรแฝงกลางวัน (Commuter Population) แบ่งเป็น ๒.๑ ประชากรแฝงกลางวันที่มาทำงาน หมายถึง ผู้ที่มีอายุ ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป ที่เข้ามาทำงานในจังหวัดที่ตนเอง ไม่ได้อาศัยอยู่ ๒.๒ ประชากรแฝงกลางวันที่มาเรียนหนังสือ หมายถึง ผู้ที่มี อายุตั้งแต่ ๖ ปีขึ้นไป ที่เข้ามาเรียนหนังสือในจังหวัดที่ ตนเองไม่ได้อาศัยอยู่
สถานภาพการทำงาน	หมายถึง สถานะของบุคคลที่ทำงานในสถานที่ทำงานหรือธุรกิจ แบ่ง ออกเป็น ๕ ประเภท คือ ๑. นายจ้าง หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจของตนเอง เพื่อหวังผล กำไรหรือส่วนแบ่ง และได้จ้างบุคคลอื่น มาทำงานในธุรกิจในฐานะลูกจ้าง ๒. ประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง หมายถึง ผู้ประกอบ ธุรกิจของตนเองโดยลำพังผู้เดียว หรืออาจมีบุคคลอื่นมาร่วม กิจกรรมด้วย เพื่อหวังผลกำไรหรือส่วนแบ่ง และไม่มีลูกจ้าง แต่อาจมีสมาชิกในครัวเรือนหรือผู้ฝึกงานมาช่วย ทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนอย่างอื่นสำหรับ งานที่ทำ ๓. ช่วยธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง หมายถึง ผู้ที่ช่วย ทำงาน โดยไม่ได้รับค่าจ้างในไร่นาเกษตร หรือในธุรกิจของ สมาชิกในครัวเรือน ๔. ลูกจ้าง หมายถึง ผู้ที่ทำงานโดยได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือน ราย สัปดาห์ รายวัน รายชิ้น หรือเหมาจ่าย ค่าตอบแทนที่ได้รับ จากการทำงานอาจจะเป็นเงินหรือสิ่งของ ลูกจ้างแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

การครอบครองที่อยู่อาศัย

หมายถึง การที่คนในครัวเรือนอยู่ในที่อยู่อาศัยและที่ดินนั้น โดยเป็นเจ้าของ เช่าซื้อ เช่าหรืออยู่โดยไม่เสียค่าเช่า ดังต่อไปนี้

- ๔.๑ ลูกจ้างรัฐบาล หมายถึง ข้าราชการ พนักงานเทศบาล พนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตลอดจนลูกจ้างประจำและชั่วคราวของรัฐบาล
- ๔.๒ ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ หมายถึง ผู้ที่ทำงานให้กับรัฐวิสาหกิจ
- ๔.๓ ลูกจ้างเอกชน หมายถึง ผู้ที่ทำงานให้กับเอกชนหรือธุรกิจของเอกชน รวมทั้งผู้ที่รับจ้างทำงานบ้าน
๕. **การรวมกลุ่ม** หมายถึง กลุ่มคนที่มาร่วมกันทำงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพึ่งตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกแต่ละคนมีส่วนร่วมเท่าเทียมกันในการกำหนดการทำงานทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการลงทุน การขาย งานอื่นๆ ของกิจการที่ทำตลอดจนการแบ่งรายได้ให้แก่สมาชิกตามที่ตกลงกัน (การรวมกลุ่มดังกล่าว อาจจดทะเบียนจัดตั้งในรูปของสหกรณ์หรือไม่ก็ได้)
๑. **เป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน** หมายถึง คนในครัวเรือนนั้นมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยและที่ดินโดยถูกต้องตามกฎหมาย กรณีที่ผู้ซื้อชำระค่าที่อยู่อาศัยและที่ดินแก่ผู้ขายยังไม่ครบ แต่ได้โอนกรรมสิทธิ์ดังกล่าวไปจำนองไว้กับธนาคารแล้วผู้ซื้อผ่อนชำระเงินแก่ธนาคารเป็นงวดๆ ให้ถือว่าผู้ซื้อเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยและที่ดินดังกล่าว
๒. **เป็นเจ้าของบ้านแต่เช่าที่ดิน** หมายถึง คนในครัวเรือนนั้นมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย โดยถูกต้องตามกฎหมาย แต่ปลูกสร้างในที่ดินของผู้อื่น โดยเสียค่าตอบแทนให้แก่เจ้าของที่ดิน
๓. **เป็นเจ้าของบ้านบนที่ดินสาธารณะ** หมายถึง คนในครัวเรือนนั้นมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยโดยถูกต้องตามกฎหมาย แต่ปลูกสร้างที่อยู่อาศัยในที่ดินสาธารณะ
๔. **เช่าซื้อ** หมายถึง การซื้อที่อยู่อาศัยโดยผ่อนชำระเงินเป็นรายเดือนหรือเป็นงวดๆ ตามสัญญาที่ตกลงกันกับผู้ขาย เมื่อชำระเงินครบจึงจะได้กรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยดังกล่าว
๕. **เช่า** หมายถึง คนในครัวเรือนนั้นอยู่โดยไม่ได้เป็นเจ้าของหรือเช่าซื้อและต้องเสียค่าตอบแทนให้แก่เจ้าของที่อยู่อาศัยเป็นค่าเช่า
๖. **อยู่โดยผู้อื่นเสียค่าเช่าให้** หมายถึง คนในครัวเรือนนั้นอยู่ในที่อยู่อาศัยโดยไม่ได้เสียค่าเช่าเองแต่มีบุคคลอื่นนอกครัวเรือนเป็นผู้เสียค่าเช่าให้ เช่น การที่นายจ้างหรือบริษัทจ่ายเงินค่าเช่าที่พักให้แก่คนงานหรือพนักงานของบริษัท กรณีที่ที่เช่าบ้านพักอาศัยแล้วนำไปเบิกเงินคืน จะถือว่า “อยู่โดยผู้อื่นเสียค่าเช่าให้”

๗. **อยู่โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า** หมายถึง การอยู่ ณ ที่อยู่อาศัยนั้น โดยไม่ต้องจ่ายค่าเช่าหรือค่าตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น กรณีที่ทางราชการหรือเอกชนมีบ้านพักให้ เช่น บ้านพักครู บ้านพักคนงาน เป็นต้น จะถือว่า “อยู่โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า”

ระดับการศึกษาที่สำเร็จ ได้จำแนกการศึกษาตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ ดังนี้

๑. **ไม่มีการศึกษา** หมายถึง บุคคลที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษานในโรงเรียน หรือไม่เคยได้รับการศึกษา
๒. **ต่ำกว่าประถมศึกษา** หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ หรือชั้น ม.๓ เดิม
๓. **ประถมศึกษา** หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ หรือชั้น ม.๓ เดิมขึ้นไป แต่ไม่สำเร็จระดับการศึกษาที่สูงกว่า
๔. **มัธยมศึกษาตอนต้น** หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้น ม.๓ ม.๔ หรือชั้น ม.๖ เดิมขึ้นไป แต่ไม่สำเร็จระดับการศึกษาที่สูงกว่า
๕. **มัธยมศึกษาตอนปลาย** หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภทสามัญศึกษา ตั้งแต่ชั้น ม.๖ ม.๕ หรือชั้น ม.๘ เดิมขึ้นไป หรือบุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภทอาชีวศึกษาหรือวิชาชีพที่เรียนต่อจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า โดยมีหลักสูตรไม่เกิน ๓ ปี หรือบุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภทวิชาการศึกษา (การฝึกหัดครู) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไป แต่ไม่สำเร็จระดับการศึกษาที่สูงกว่า
๖. **อุดมศึกษา** หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภทสามัญศึกษาหรือสายวิชาการ โดยได้รับวุฒิปริญญาตรีปริญญาโทปริญญาเอก หรือบุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา หรือวิชาชีพเทคนิคที่เรียนต่อจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า โดยภาคปกติมีหลักสูตร ๒ ปี ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือเทียบเท่าอนุปริญญา
๗. **การศึกษาอื่นๆ** หมายถึง บุคคลที่ศึกษาอาชีวศึกษาระยะสั้น (หลักสูตรไม่เกิน ๑ ปี) และบุคคลที่สำเร็จการศึกษาที่ไม่สามารถเทียบชั้นได้ เช่น เรียนทางศาสนาอิสลามในโรงเรียนสอนที่ไม่มีการสอนวิชาสามัญ เป็นต้น

อุตสาหกรรม

หมายถึง ประเภทของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ได้ดำเนินการโดยสถานประกอบการที่บุคคลนั้นทำงานอยู่ หรือประเภทของธุรกิจซึ่งบุคคลนั้นได้ดำเนินการอยู่ในสปีดาร์แห่งการสำรวจ การจัดจำแนกประเภทอุตสาหกรรมใช้ตาม Thailand Standard Industrial Classification (TSIC) ๒๐๐๙ ฉบับปรับปรุงโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

สถานประกอบการ หมายถึง สถานที่หรือบางส่วนของสถานที่ ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและอยู่ในที่ที่แน่นอน ไม่ว่ากิจกรรมนั้นจะดำเนินงานโดยบุคคลที่เป็นเจ้าของหรือควบคุมกิจการโดยนิติบุคคลก็ตาม

รูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย จำแนกออกเป็น ๑๐ ประเภท ได้แก่

๑. **ส่วนบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่เป็นนิติบุคคล** หมายถึง สถานประกอบการที่มีเจ้าของเป็นบุคคลธรรมดาคนเดียวหรือหลายคนรวมกัน และให้หมายรวมถึง ห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลด้วย
๒. **ห้างหุ้นส่วนจำกัด (หจก.) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล (ทสน.)** หมายถึง สถานประกอบการที่จัดตั้งขึ้นโดยคณะบุคคล ตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป รวมทุนกันเพื่อประกอบกิจการและรับผิดชอบร่วมกัน โดยจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย
๓. **บริษัทจำกัด บริษัทจำกัด (มหาชน)**
 - ๓.๑ **บริษัทจำกัด (บจก.)** หมายถึง สถานประกอบการที่จัดตั้งขึ้นโดยริเริ่มคณะหนึ่ง และได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีเริ่มดำเนินการอย่างน้อย ๓ คนขึ้นไป
 - ๓.๒ **บริษัทจำกัด (มหาชน) (บมจ.)** หมายถึง สถานประกอบการที่จัดตั้งขึ้นโดยการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท การควบบริษัท หรือการแปรสภาพบริษัท และวัตถุประสงค์ที่จะขายหุ้นต่อประชาชน โดยมีผู้ริเริ่มดำเนินการตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไป
๔. **ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ** หมายถึง สถานประกอบการที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ หรือมีทุนอยู่ด้วย ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของทุนทั้งหมด ในที่นี้ให้หมายรวมถึงสถานประกอบการที่ดำเนินการโดยรัฐบาลด้วย
๕. **สหกรณ์** หมายถึง สถานประกอบการที่จัดตั้งขึ้นในรูปของสหกรณ์ โดยจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ โดยมีผู้ก่อตั้งไม่น้อยกว่า ๑๐ คน
๖. **การรวมกลุ่ม** หมายถึง กลุ่มที่เกิดจากความต้องการของสมาชิกที่มารวมกลุ่มกันขึ้นมา เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวคิดสร้างสรรค์กลุ่มเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดียิ่งขึ้น ทั้งคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม โดยใช้หลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม คือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจและร่วมพัฒนาสมาชิก
๗. **สมาคม** หมายถึง การก่อตั้งสมาคมเพื่อกระทำการใดๆ อันมีลักษณะต่อเนื่องร่วมกันและมีใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน ต้องมีข้อบังคับและจดทะเบียนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ โดยมีผู้ริเริ่มก่อตั้ง ๓ คน

		๘. มูลนิธิ หมายถึง บุคคลอย่างน้อย ๓ คน โดยทรัพย์สินที่จัดสรรไว้โดยเฉพาะสำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการกุศล สาธารณะ การศาสนา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วรรณคดี การศึกษา หรือเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่น โดยมีได้มุ่งหาประโยชน์มาแบ่งปันกัน และได้จดทะเบียนตามบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ และการจัดการทรัพย์สินของมูลนิธิต้องมีใช่เป็นการหาผลประโยชน์เพื่อบุคคลใด ๙. วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ๑๐. อื่นๆ หมายถึง สถานประกอบการที่จัดตั้งในรูปแบบอื่นๆ นอกจากที่กล่าวข้างต้น เช่น สโมสร ชมรมต่างๆ นิติบุคคล อาคารชุด เป็นต้น
ขนาดของสถานประกอบการ	จำแนกตามจำนวนคนทำงาน เป็น ๕ ประเภท ได้แก่	๑. สถานประกอบการขนาด Micro หรือ วิสาหกิจรายย่อย (Micro) คือ สถานประกอบการที่มีจำนวนคนทำงานไม่เกิน ๕ คน ๒. สถานประกอบการขนาด S หรือ วิสาหกิจขนาดย่อม (Small) คือ สถานประกอบการที่มีจำนวนคนทำงานตั้งแต่ ๖ คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๕๐ คน <u>ยกเว้น</u> ภาคการค้าและภาคบริการที่มีจำนวนคนทำงานตั้งแต่ ๖ คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๓๐ คน ๓. สถานประกอบการขนาด M หรือ วิสาหกิจขนาดกลาง (Medium) คือ สถานประกอบการที่มีจำนวนคนทำงานตั้งแต่ ๕๑ คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๒๐๐ คน <u>ยกเว้น</u> ภาคการค้าและภาคบริการ ที่มีจำนวนคนทำงานตั้งแต่ ๓๑ คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๑๐๐ คน ๔. สถานประกอบการขนาด L หรือ วิสาหกิจขนาดใหญ่ (Large) คือ สถานประกอบการที่มีจำนวนคนทำงานตั้งแต่ ๒๐๑ คนขึ้นไป <u>ยกเว้น</u> ภาคการค้าและภาคบริการ ที่มีจำนวนคนทำงานตั้งแต่ ๑๐๑ คนขึ้นไป
คนทำงาน	หมายถึง	คนที่ทำงานในสถานประกอบการ ทั้งที่ได้รับเงินเดือนและไม่ได้รับเงินเดือน ที่สถานประกอบการมีอยู่ตามปกติ รวมทั้งผู้ที่ปกติทำงานอยู่ในสถานประกอบการแห่งนี้ แต่ในวันดังกล่าวไม่ได้มาทำงาน เนื่องจาก เจ็บป่วย ลาหยุดพักผ่อน โดยได้รับค่าจ้าง/เงินเดือน ประกอบด้วย

- **คนทำงานทั้งสิ้น** ได้แก่ เจ้าของกิจการ หุ่นส่วน หรือสมาชิกในครอบครัวที่ทำงานให้กับสถานประกอบการ ผู้ที่มาฝึกงาน หรือผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ ซึ่งมีจำนวนชั่วโมงทำงานไม่ต่ำกว่าสัปดาห์ละ ๒๐ ชั่วโมง โดยเจ้าของหรือผู้ประกอบการอาจให้เงิน อาหาร เครื่องนุ่งห่ม หรือช่วยเหลือเกื้อกูลอย่างอื่น ๆ แต่ไม่ต้องรับผิดชอบในเรื่องการจ่ายค่าแรงให้ตามกฎหมาย
- **ลูกจ้าง** ได้แก่ ผู้ที่ปฏิบัติงานให้กับสถานประกอบการ โดยได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างเป็นประจำ ตั้งแต่ระดับบริหาร นักวิชาการ เสมียน พนักงานต่างๆ เช่น ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ ผู้ปฏิบัติงานในห้องทดลอง พนักงานขาย และลูกจ้างที่ทำงานในกรรมวิธีการผลิต เป็นต้น ค่าจ้างที่ได้รับอาจเป็นรายปักษ์ รายสัปดาห์ รายวัน รายชั่วโมง หรือรายชิ้นก็ได้ นอกจากนี้ยังรวมถึงผู้ที่สถานประกอบการส่งไปประจำที่สถานประกอบการอื่นด้วย เช่น พนักงานรักษาความปลอดภัย คนทำความสะอาด พนักงานขายตามห้างสรรพสินค้า เป็นต้น โดยไม่รวมคนทำงาน ที่เป็นผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นที่ได้รับเบี้ยประชุมเป็นครั้งคราว หรือคนทำงานของสถานประกอบการอื่นที่มาปฏิบัติงานประจำที่สถานประกอบการ หรือ คนทำงานที่รับงานไปทำที่บ้านแล้วนำมาส่งโดยไม่ได้ลงทุนซื้อวัสดุอุปกรณ์ (ยกเว้นแต่ ถ้ามีการใช้เครื่องมือส่วนตัวเล็กน้อย เช่น มีด เข็ม ด้าย เป็นต้น) หรือคนงานที่ทำงานเป็นระยะเวลานาน เช่น ลาไปรับราชการทหาร หรือ คนที่สถานประกอบการจ้างมาทำงานเฉพาะอย่างเป็นครั้งคราว เช่น กรรมกรที่จ้างมาขนของ พนักงานเดินตลาดหรือตัวแทนขายที่ไม่มีเงินเดือนประจำ

สถานภาพสมรส

หมายถึง

ความผูกพันระหว่างชายกับหญิงในการเป็นสามีภรรยา โดยแบ่งได้ดังนี้

๑. **โสด** ได้แก่ ผู้ที่ไม่เคยสมรส หรือไม่เคยอยู่ร่วมกับใครฉันท์สามีภรรยา
๒. **สมรส** ได้แก่ ผู้ที่อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา ไม่ว่าจะได้ทำการสมรสกันถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม และแม้ว่าระหว่างไปสัมผัสกันฉันท์สามีและภรรยาจะไม่ได้อยู่ด้วยกัน แต่ยังมีความสัมพันธ์ฉันท์สามีภรรยา เช่น สามีไปทำงานต่างจังหวัด หรือไปทำงานต่างประเทศ ก็ยังถือว่าเป็นสมรสอยู่
๓. **ม่าย** ได้แก่ ผู้ที่คู่สมรสตายไปแล้ว และขณะนี้ยังไม่ได้สมรสใหม่
๔. **หย่า** ได้แก่ สามีภรรยาที่หย่ากันโดยถูกต้องตามกฎหมายแล้ว
๕. **แยกกันอยู่** ได้แก่ ผู้ที่ไม่ได้อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาแล้ว แต่ยังไม่ได้หย่ากันตามกฎหมาย รวมทั้งผู้ที่ไม่ได้สมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมายแต่ไม่ได้อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาแล้ว
๖. **เคยสมรสแต่ไม่ทราบสถานภาพ** ได้แก่ ผู้ที่เคยสมรสแต่ไม่ทราบว่าสถานภาพใดแล้ว

รายได้ของลูกจ้าง	หมายถึง รายได้ของผู้ที่มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้าง ที่ได้รับมาจากการทำงานของอาชีพที่ทำในสัปดาห์แห่งการสำรวจ ซึ่งประกอบด้วยค่าจ้าง และผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ สำหรับลูกจ้าง
ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน	หมายถึง การใช้จ่ายเกี่ยวกับ “สิ่งของหรือการบริการด้านต่าง ๆ” ที่จำเป็นต่อการครองชีพที่ครัวเรือนต้องซื้อ/จ่ายด้วยเงิน หรือได้มาโดยไม่ได้อะไร (ผลิตเองได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น รัฐเป็นสวัสดิการจากการทำงานหรือเบิกได้จากนายจ้าง) แบ่งออกเป็น ค่าใช้จ่ายสินค้าและบริการ ได้แก่ ๑. ค่าใช้จ่ายอุปโภคและบริโภคของครัวเรือน ได้แก่ ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งบ้าน เครื่องใช้เบ็ดเตล็ด และการดำเนินการในครัวเรือน ค่าจ้างบุคคลที่ให้บริการแก่ครัวเรือน เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย รองเท้า ของใช้/บริการส่วนบุคคล เวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล การเดินทางและการสื่อสาร การศึกษา การบันเทิง การอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา ๒. ค่าใช้จ่ายไม่เกี่ยวกับอุปโภคบริโภคของครัวเรือน ได้แก่ ภาษี (ทุกประเภท) ค่าบริการทางการเงิน ค่าปรับทางกฎหมาย ค่าสมาชิกกลุ่มอาชีพ เงิน/สิ่งของ ที่ส่งให้บุคคลนอกครัวเรือน เงินบริจาค เงินทำบุญ/ช่วยงาน เบี้ยประกันภัย/ทรัพย์สิน/ประกันชีวิต(ไม่ใช่ประเภทสะสมทรัพย์) ซื้อสลากกินแบ่ง/หวย การพนัน ดอกเบี้ยจ่าย/ดอกเบี้ยแชร์ และอื่น ๆ (ค่าขนย้ายบ้าน ฯลฯ) ๓. ค่าใช้จ่ายอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ ได้แก่ อาหารทุกประเภท (อาหารสด อาหารแห้ง อาหารสำเร็จรูป เครื่องปรุงรส ฯลฯ) เครื่องดื่ม (มี/ไม่มีแอลกอฮอล์) และยาสูบ (ยาเส้น ยาฉุน หมาก ยานัตถ์ ฯลฯ)

ด้านสังคม

ข้อมูลสถิติด้านสังคม เป็นข้อมูลที่ใช้สะท้อนภาพรวมสังคมของกรุงเทพมหานคร ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอทั้งหมด ๖ สาขา คือ สาขาประชากรและเคหะ แรงงาน การศึกษา สุขภาพ สวัสดิการสังคม และหญิงชาย

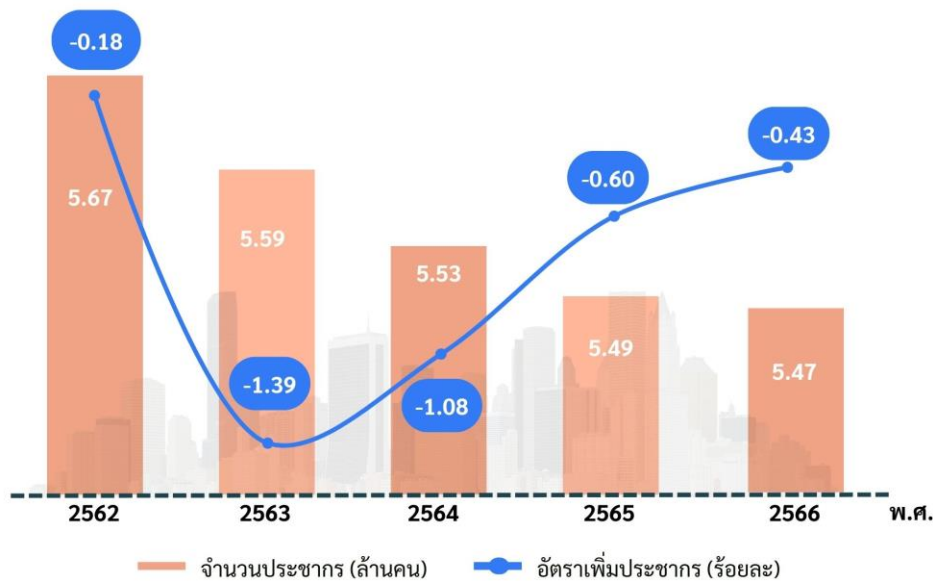
๑. ประชากรและเคหะ (Population and Housing)

ข้อมูลด้านประชากรและเคหะถือเป็นข้อมูลพื้นฐานที่มีความสำคัญ และจำเป็นสำหรับใช้ประกอบในการกำหนดนโยบาย วางแผนงานในด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ของทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา รวมทั้งการจัดเตรียมงบประมาณ เพื่อจัดหาสาธารณูปโภคและบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ให้เพียงพอกับความต้องการ

แหล่งข้อมูลด้านประชากรหลัก ๆ ในรายงานเล่มนี้ มีด้วยกัน ๒ แหล่ง คือ ข้อมูลจากทะเบียนราษฎร์ โดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และข้อมูลจากสำมะโนประชากรและเคหะ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งข้อมูลในแต่ละแหล่ง จะมีหลักการในการจัดเก็บแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากทะเบียนราษฎร์ จะเป็นข้อมูลที่บันทึกการเกิด การตาย และการย้ายเข้า ย้ายออก ตามที่มีการแจ้งลงทะเบียนเท่านั้น ขณะที่ข้อมูลจากสำมะโนประชากรและเคหะ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทุกคนตามที่อยู่อาศัยจริง โดยไม่คำนึงว่าจะมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือไม่ โดยจัดทำทุก ๆ ๑๐ ปี การจัดเก็บข้อมูลอาจไม่สะท้อนโครงสร้างประชากรที่แท้จริง เนื่องจากการย้ายเข้าย้ายออกอยู่ตลอดเวลา การจัดทำสำมะโนประชากรและเคหะครั้งล่าสุดคือ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อมูลจากทะเบียนราษฎร์ เป็นข้อมูลจำนวนประชากรที่มีการแจ้งจดทะเบียนในทะเบียนบ้านเป็นรายปี ในปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖ จำนวนประชากรและอัตราการเพิ่มของประชากรในกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มลดลง จำนวนประชากรในกรุงเทพมหานครลดลง ร้อยละ ๓.๔ (จาก ๕.๖๗ ล้านคน เป็น ๕.๔๗ ล้านคน ในปี ๒๕๖๒ และ ๒๕๖๖ ตามลำดับ) โดยในปี ๒๕๖๖ มีอัตราการเพิ่มของประชากร คิดเป็นร้อยละ -๐.๔๓ ซึ่งสาเหตุอาจเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ประชากรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการมีบุตร โดยมีบุตรน้อยลงหรือไม่มีเลย เนื่องจากปัจจัยด้านการเงินและเวลา รวมถึงความคาดหวังที่จะเลี้ยงดูบุตรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี หรือเกิดจากการย้ายถิ่นตามแหล่งงานที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและการเกิดโรคระบาดติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-๑๙) เมื่อปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔

แผนภูมิ ๑ จำนวนและอัตราการเพิ่มของประชากร พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖

หมายเหตุ: อัตราการเพิ่มของประชากร $(r) = [\ln(P_n/P_0)/t] \times 100$

เมื่อ P_n คือ จำนวนประชากรปีใดๆ

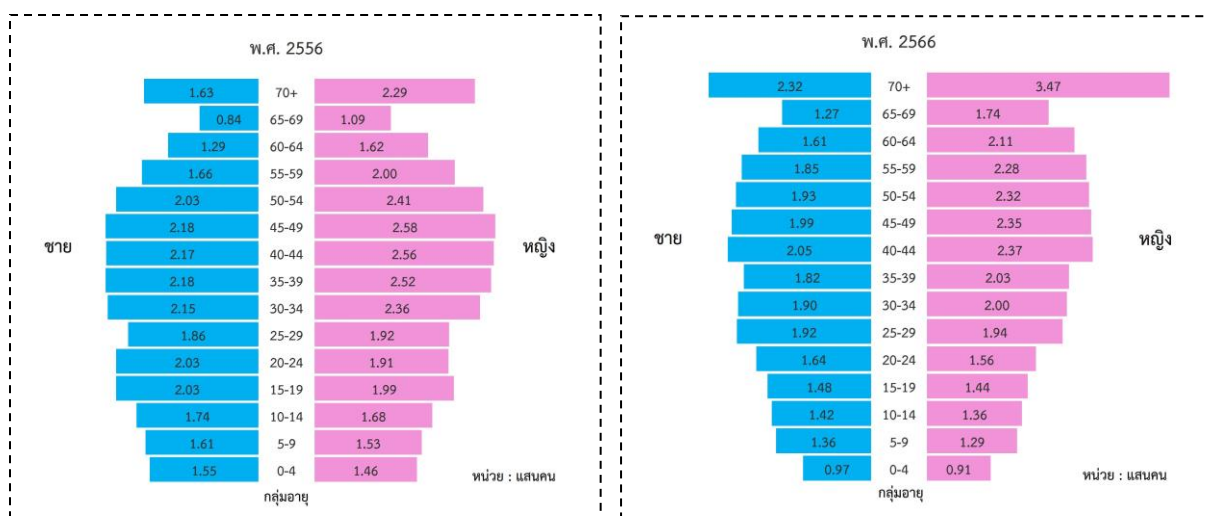
P_0 คือ จำนวนประชากรปีฐาน (ปีก่อนหน้าปีใดๆ ๑ ปี)

t คือ ระยะห่างระหว่างปีฐานถึงปีใดๆ และ $\ln$ คือ $\log_e$

ที่มา: กรมการปกครอง คำนวณโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาโครงสร้างของประชากรในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปี ๒๕๖๖ กรุงเทพมหานครมีโครงสร้างประชากรเปลี่ยนไป เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ กรุงเทพมหานครมีโครงสร้างแบบผู้สูงอายุหรือการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างชัดเจน กล่าวคือ ฐานของปิรามิด (ประชากรวัยเด็ก) มีขนาดแคบลง ขณะที่ส่วนบนของปิรามิด (ประชากรสูงอายุ) มีขนาดกว้างขึ้น หรือกล่าวได้ว่าประชากรวัยเด็ก (อายุ ๐ - ๑๔ ปี) มีแนวโน้มลดลงจากปี ๒๕๕๖ ขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากจากปี ๒๕๕๖ เนื่องจากอัตราการเกิดที่ลดลงอย่างต่อเนื่องจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการมีบุตร และการบริการด้านสาธารณสุขที่ดีขึ้นทำให้คนไทยมีอายุยืนยาวขึ้น

แผนภูมิ ๒ ปิรามิดประชากร จำแนกตามเพศและกลุ่มอายุ พ.ศ. ๒๕๕๖ และ ๒๕๖๖

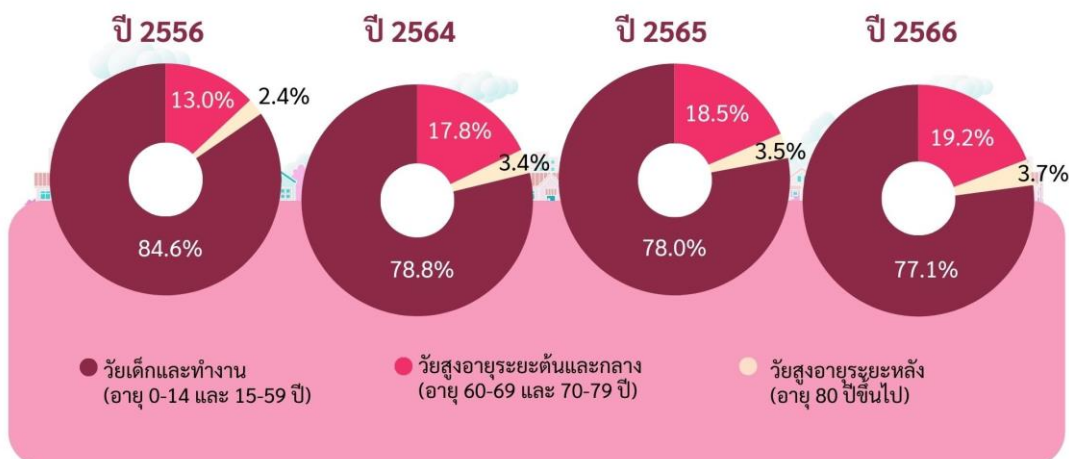

ที่มา: กรมการปกครอง

การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของประชากรไทยในหลายทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงอายุ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ เป็นต้นมา คือมีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่จำนวนเด็กเกิดลดน้อยลง สาเหตุอาจเนื่องมาจากการอัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลง พฤติกรรมการมีบุตร โดยมีบุตรเฉลี่ยอยู่ที่ ๑ คน หรือไม่มีเลยต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ ซึ่งลดลงจากในอดีต ทำให้ประชากรที่เกิดใหม่มีไม่เพียงพอที่จะทดแทนประชากรในรุ่นก่อนหน้า อีกทั้งอัตราการตายยังเพิ่มสูงขึ้นจาก ๗.๕ คนต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๖๒ เป็น ๘.๙ คนต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๖๕ ซึ่งสาเหตุอาจเนื่องมาจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร จากการเจ็บป่วยและอุบัติเหตุ

จากข้อมูลกรมการปกครอง เมื่อพิจารณาสัดส่วนผู้สูงที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป พบว่า ผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๓.๐ (จำนวน ๗.๔๒ แสนคน) ในปี ๒๕๕๖ เป็นร้อยละ ๑๙.๒ (จำนวน ๑.๐๕ ล้านคน) ในปี ๒๕๖๖ และสัดส่วนผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ ๘๐ ปีขึ้นไป มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒.๔ (จำนวน ๑.๓๕ แสนคน) ในปี ๒๕๕๖ เป็นร้อยละ ๓.๗ (จำนวน ๒.๐๐ แสนคน) ในปี ๒๕๖๖ อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการแพทย์ รวมถึงการดูแลเอาใจใส่สุขภาพของตนเอง

แผนภูมิ ๓ สัดส่วนประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. ๒๕๕๖ และ ๒๕๖๔ - ๒๕๖๖

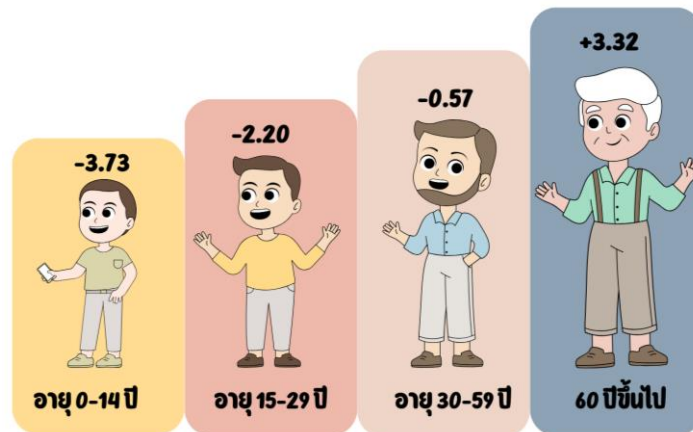

หมายเหตุ: สัดส่วนประชากร = $\frac{\text{จำนวนประชากรในแต่ละช่วงอายุ}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}} \times 100$

ที่มา: กรมการปกครอง คำนวณโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มของประชากร พบว่า ปี ๒๕๖๖ ประชากรสูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) ในกรุงเทพมหานคร มีอัตราการเพิ่มของประชากร เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๓๒ (จาก ๑.๒๑ ล้านคนในปี ๒๕๖๕ เป็น ๑.๒๕ ล้านคนในปี ๒๕๖๖) ในขณะที่ประชากรในกลุ่มวัยเด็ก (อายุ ๐ - ๑๔ ปี) และวัยแรงงาน (อายุ ๑๕ - ๕๙ ปี) มีอัตราการเพิ่มของประชากรลดลง โดยประชากรกลุ่มอายุ ๐ - ๑๔ ปี ลดลงร้อยละ ๓.๗๓ (จาก ๗.๖๐ แสนคน ในปี ๒๕๖๕ เป็น ๗.๓๒ แสนคนในปี ๒๕๖๖) กลุ่มอายุ ๑๕ - ๒๙ ปี ลดลงร้อยละ ๒.๒๐ (จาก ๑.๐๒ ล้านคน ในปี ๒๕๖๕ เป็น ๑.๐๐ ล้านคนในปี ๒๕๖๖) และกลุ่มอายุ ๓๐ - ๕๙ ปี ลดลงร้อยละ ๐.๕๗ (จาก ๒.๕๐ ล้านคน ในปี ๒๕๖๕ เป็น ๒.๔๘ ล้านคนในปี ๒๕๖๖) ตามลำดับ

แผนภูมิ ๔ อัตราการเพิ่มของประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. ๒๕๖๖

หมายเหตุ: อัตราการเพิ่มของประชากร $(r) = [\ln(P_n/P_0)/t] \times 100$

เมื่อ P_n คือ จำนวนประชากรปีใด ๆ แต่ละกลุ่มอายุ

P_0 คือ จำนวนประชากรปีฐานแต่ละกลุ่มอายุ (ปีก่อนหน้าปีใด ๆ ๑ ปี)

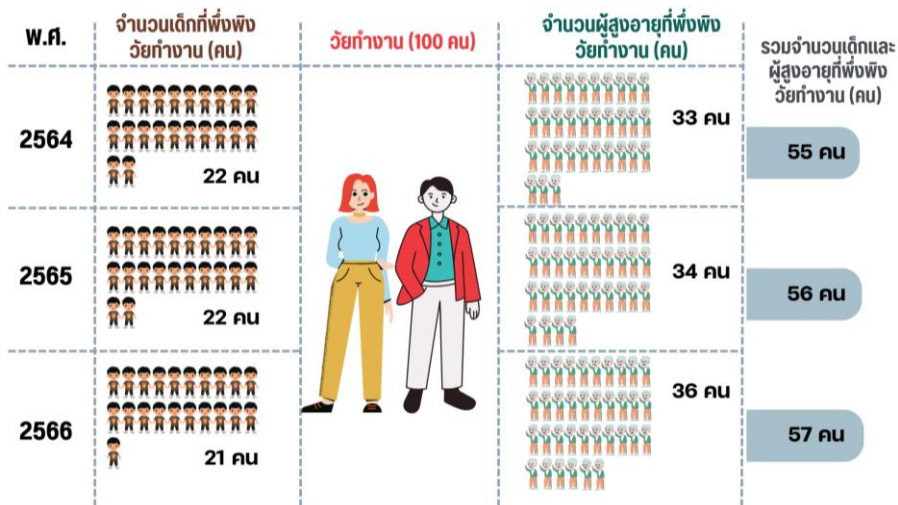
t คือ ระยะห่างระหว่างปีฐานถึงปีใด ๆ และ $\ln$ คือ $\log_e$

ที่มา: กรมการปกครอง คำนวณโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

การที่ประเทศเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นผลทำให้ขาดแคลนประชากรวัยแรงงานตามมา ส่งผลให้ความสามารถในการผลิตลดลง ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อบุคคลและมาตรฐานการครองชีพของประชากรลดน้อยลง การลงทุน การออมลดน้อยลง งบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้น เนื่องจากรัฐบาลต้องสนับสนุนงบประมาณรายจ่ายด้านสวัสดิการในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่น ๆ ตามมา เช่น ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง หรือถูกละเลยการดูแลเอาใจใส่ ดังนั้นภาครัฐและภาคเอกชนจึงควรร่วมมือกันให้ความสำคัญกับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีงานทำมากขึ้น มีการเตรียมการวางแผนการออม วางแผนก่อนเงินก่อนเกษียณ วางแผนการใช้ชีวิตในบั้นปลาย ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่ามีคุณค่าและไม่เป็นภาระของสังคมต่อไปในอนาคต

เมื่อพิจารณาอัตราการเป็นภาระของประชากรวัยสูงอายุในกรุงเทพมหานคร จากข้อมูลทะเบียนราษฎร ในปี ๒๕๖๔ พบว่า ประชากรวัยแรงงาน (๑๕ - ๕๙ ปี) ๑๐๐ คน ต้องรับภาระดูแลผู้สูงอายุ (ผู้ที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป) ๓๓ คน และเพิ่มขึ้นเป็น ๓๖ คน ต่อวัยแรงงาน ๑๐๐ คน ในปี ๒๕๖๖ โดยคาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต ในขณะที่อัตราการเป็นภาระวัยเด็ก (ผู้ที่มีอายุ ๐ - ๑๔ ปี) พบว่า มีแนวโน้มลดลง จาก ๒๒ คน ต่อประชากรวัยแรงงาน ๑๐๐ คน ในปี ๒๕๖๔ เป็น ๒๑ คน ต่อวัยแรงงาน ๑๐๐ คน ในปี ๒๕๖๖

แผนภูมิ ๕ อัตราการเป็นภาระของประชากร จำแนกตามกลุ่มวัย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๖

หมายเหตุ: อัตราการเป็นภาระ = (จำนวนประชากรที่มีอายุ ๐ - ๑๔ ปี และอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป / จำนวนประชากรที่มีอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี) × ๑๐๐

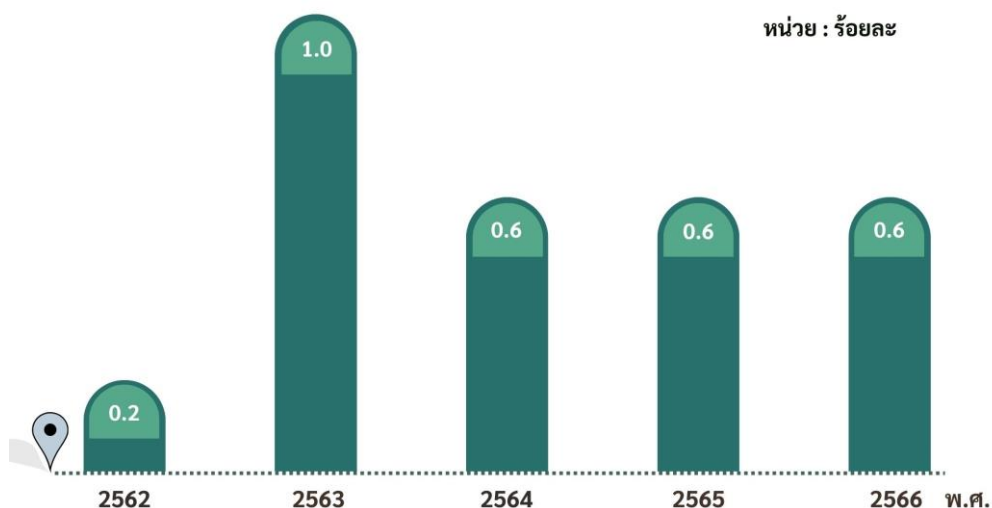
อัตราการเป็นภาระในวัยเด็ก = (จำนวนประชากรที่มีอายุ ๐ - ๑๔ ปี / จำนวนประชากรที่มีอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี) × ๑๐๐

อัตราการเป็นภาระในวัยชรา = (จำนวนประชากรที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป / จำนวนประชากรที่มีอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี) × ๑๐๐

ที่มา: กรมการปกครอง คำนวณโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาประชากรในมิติการย้ายถิ่น การย้ายถิ่นเป็นการย้ายสถานที่อยู่อาศัยจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง อาจเป็นการย้ายแบบถาวรหรือเป็นการย้ายแบบชั่วคราวก็ได้ โดยอาจจะย้ายถิ่นเพื่อการประกอบอาชีพ การศึกษา และการดำรงชีวิต ส่วนใหญ่กลุ่มวัยที่ย้ายถิ่นจะเป็นวัยหนุ่มสาว วัยแรงงาน และผู้ที่มีการศึกษา โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครจะเป็นพื้นที่ที่มีการย้ายถิ่นมาก เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่รวมแหล่งงาน แหล่งรายได้ แหล่งการศึกษาและแหล่งสาธารณสุขไว้เป็นจำนวนมาก

แผนภูมิ ๖ อัตราการย้ายถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖

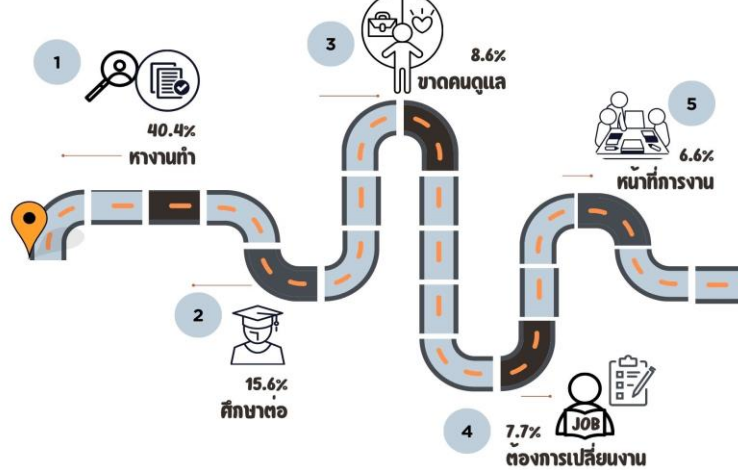

หมายเหตุ: อัตราการย้ายถิ่นตามเพศ = $\frac{\text{จำนวนผู้ย้ายถิ่นแต่ละเพศ}}{\text{จำนวนประชากรทั้งสิ้นแต่ละเพศ}} \times 100$

ที่มา: สำรองการย้ายถิ่นของประชากร พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การย้ายถิ่นในกรุงเทพมหานคร มีทั้งการย้ายถิ่นเข้าจากชนบทสู่เมือง เพื่อเข้ามาประกอบอาชีพ ในภาคอุตสาหกรรม ศึกษาต่อ และดำรงชีวิตในกรุงเทพมหานคร และย้ายถิ่นออกจากเมืองสู่ชนบท อาจจะด้วยเหตุผลเดียวกับการย้ายถิ่นเข้า หรือเพื่อหลบเลี่ยงความแออัดจากสังคมเมืองที่เต็มไปด้วยผู้คนและปัญหาของสังคมเมืองที่เกิดจากการรวมตัวของผู้คนจำนวนมากจนเกิดการแออัด การเอารัดเอาเปรียบและเกิดปัญหาอาชญากรรมตามมาได้ จากแผนภูมิที่ ๖ พบว่าประชากรกรุงเทพมหานครมีอัตราการย้ายถิ่นเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๐.๒ ในปี ๒๕๖๒ เป็นร้อยละ ๐.๖ ในปี ๒๕๖๖ (จาก ๑.๙๖ หมื่นคน เป็น ๕.๗๗ หมื่นคน) สำหรับสาเหตุหลักของการย้ายถิ่นในปี ๒๕๖๖ คือเพื่อหางานทำ การศึกษา และขาดคนดูแล

แผนภูมิ ๗ ร้อยละของผู้ย้ายถิ่น จำแนกตามสาเหตุการย้ายถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖

หมายเหตุ: อัตราการย้ายถิ่นตามสาเหตุ = $\frac{\text{จำนวนผู้ย้ายถิ่นแต่ละสาเหตุ} \times 100}{\text{จำนวนผู้ย้ายถิ่นทั้งสิ้น}}$

ที่มา: สํารวจการย้ายถิ่นของประชากร พ.ศ. ๒๕๖๖ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ปี ๒๕๖๖ เขตพื้นที่ในกรุงเทพมหานครที่มีประชากรย้ายถิ่นเข้ามามากที่สุด ๕ อันดับแรก ได้แก่ เขตคลองสามวา เขตบางเขน เขตดอนเมือง เขตสายไหม เขตลาดกระบัง ตามลำดับ ซึ่งจะสังเกตพบว่าเขตดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับแหล่งงานและแหล่งสถาบันการศึกษาที่เป็นนิคมด้วย ส่วนพื้นที่ที่มีประชากรย้ายถิ่นออกมากที่สุด ๕ อันดับแรก ได้แก่ เขตสายไหม เขตประเวศ เขตราชเทวี เขตดอนเมือง และเขตคลองสามวา ตามลำดับ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความแออัด ประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และบางพื้นที่เป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากแหล่งงานและสถาบันการศึกษา

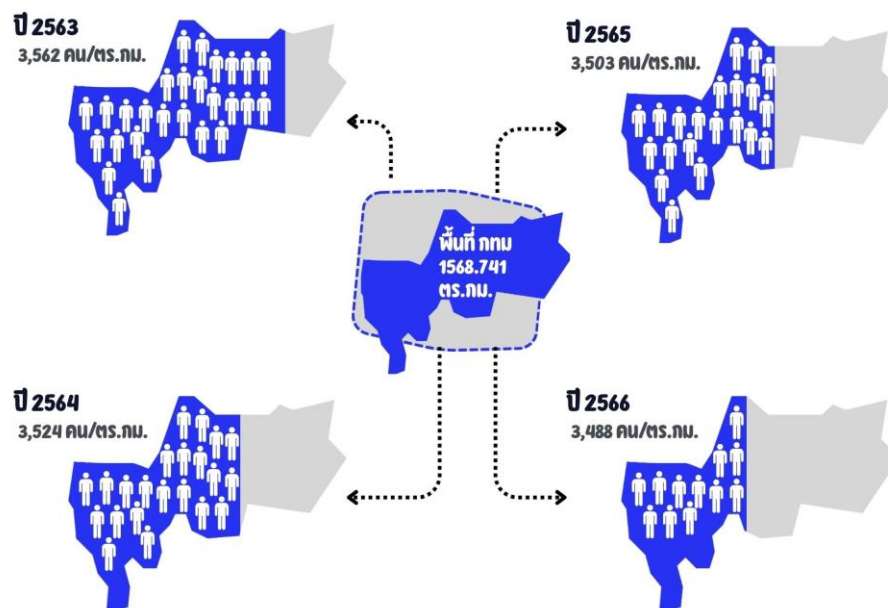
แผนภูมิ ๘ จำนวนการย้ายเข้าและย้ายออก
จำแนกตามเขต พ.ศ. ๒๕๖๖

ที่มา : กรมการปกครอง

กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรสูงและการกระจายตัวต่ำมาอย่างยาวนาน เนื่องจากพื้นที่ที่มีขนาดไม่ใหญ่มาก แต่เป็นเมืองหลวงของประเทศ และเป็นแหล่งรวมการประกอบอาชีพ การศึกษา การสาธารณสุข และการคมนาคมที่สะดวกสบาย แต่เมื่อไม่กี่ปีมานี้ ความหนาแน่นของประชากรกรุงเทพมหานครเริ่มมีแนวโน้มลดลง จากข้อมูลของกรมการปกครอง พบว่า ความหนาแน่นของประชากรกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มลดลงจาก ๓,๕๖๒ คนต่อตารางกิโลเมตร ในปี ๒๕๖๓ เป็น ๓,๔๘๘ คนต่อตารางกิโลเมตร ในปี ๒๕๖๖ ซึ่งอาจต่ำกว่าความเป็นจริงบ้าง เพราะไม่ได้ครอบคลุมกลุ่มคนที่เข้ามาอยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร โดยไม่ย้ายทะเบียนบ้านและผู้ที่มาทำงานหรือเรียนแบบเข้าไป-เย็นกลับ หรือที่เรียกกันกลุ่มนี้ว่าประชากรแฝงกลางวัน

แผนภูมิ ๙ ความหนาแน่นของประชากร พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖

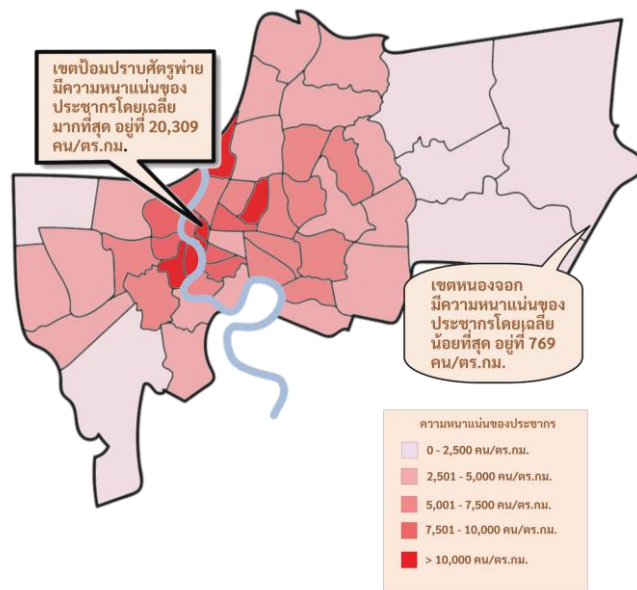

หมายเหตุ: ความหนาแน่นของประชากร = $\frac{\text{จำนวนประชากรกรุงเทพมหานคร}}{\text{พื้นที่กรุงเทพมหานคร}}$

ที่มา: ข้อมูลกรมการปกครอง คำนวณโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาความหนาแน่นของประชากรกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งย่อยเขตลงไป พบว่า ในแต่ละพื้นที่ที่มีความหนาแน่นมาก อาจเนื่องมาจากพื้นที่ที่มีขนาดเล็กหรือเป็นพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยรวมตัวกันอยู่มาก ในปี ๒๕๖๖ เขตพื้นที่ในกรุงเทพมหานครที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย มีความหนาแน่นอยู่ที่ ๒๐,๓๐๙ คนต่อตารางกิโลเมตร ทั้งนี้เนื่องมาจากพื้นที่มีขนาดเล็กมากแต่มีผู้คนรวมตัวกันเยอะ และเขตพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุด คือ เขตหนองจอก มีความหนาแน่นอยู่ที่ ๗๖๙ คนต่อตารางกิโลเมตร เนื่องมาจากพื้นที่มีขนาดใหญ่ และยังเป็นพื้นที่ที่มีการทำเกษตรกรรมมากกว่าอุตสาหกรรม

แผนภูมิ ๑๐ ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย จำแนกตามเขต พ.ศ. ๒๕๖๖

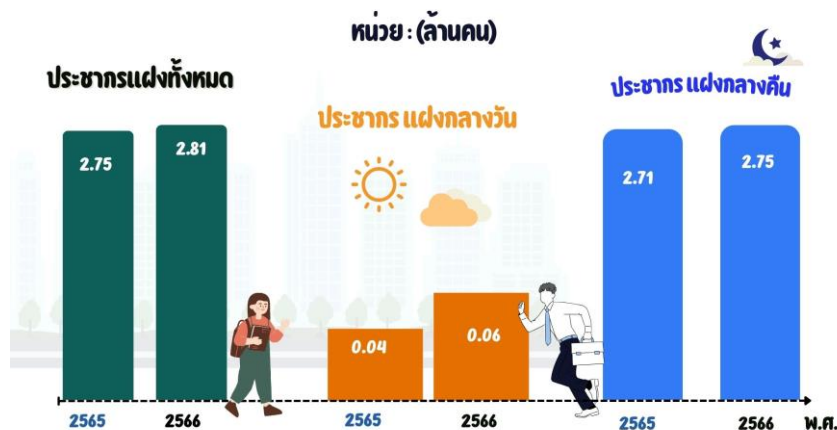
หมายเหตุ: ความหนาแน่นของประชากรตามเขต = $\frac{\text{จำนวนประชากรแต่ละเขต}}{\text{พื้นที่แต่ละเขต}}$

ที่มา: กรมการปกครอง คำนวณโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ประชากรแฝง คือ ประชากรที่เข้ามาอยู่อาศัย มาเรียนหนังสือ มาทำงานในจังหวัดนั้น ๆ โดยไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้าน ย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย โดยไม่มีการย้ายทะเบียนบ้าน จากการสำรวจการย้ายถิ่นของประชากร พบว่า ประชากรแฝงในกรุงเทพมหานครในปี ๒๕๖๖ มีจำนวนทั้งสิ้น ๒.๘๑ ล้านคน หรือร้อยละ ๓๖.๒ ของประชากรกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกเป็นประชากรแฝงกลางคืน ๒.๗๕ ล้านคน และประชากรแฝงกลางวัน ๐.๐๖ ล้านคน

หากทำการเปรียบเทียบกับปี ๒๕๖๕ ประชากรแฝงมีจำนวนเพิ่มขึ้น ๐.๐๖ ล้านคน (จาก ๒.๗๕ ล้านคน เป็น ๒.๘๑ ล้านคน) ประชากรแฝงกลางวันมีจำนวนเพิ่มขึ้น ๐.๐๔ ล้านคน (จาก ๒.๗๑ ล้านคน เป็น ๒.๗๕ ล้านคน) และประชากรแฝงกลางคืนเพิ่มขึ้น ๐.๐๒ ล้านคน (จาก ๐.๐๔ ล้านคน เป็น ๐.๐๖ ล้านคน) ซึ่งข้อมูลประชากรแฝงนี้ จะสามารถนำไปใช้บริหารจัดการบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เช่น บริการสาธารณสุข การจัดการขยะมูลฝอย เป็นต้น

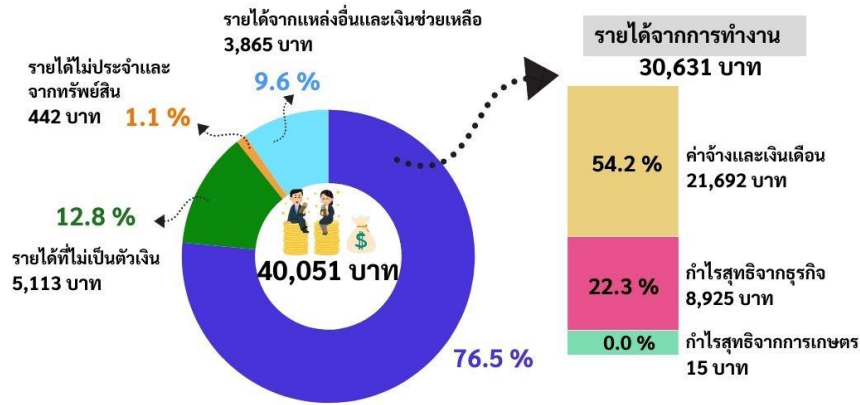
แผนภูมิ ๑๑ เปรียบเทียบจำนวนประชากรแฝง พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖

ที่มา: รายงานสรุปผลที่สำคัญประชากรแฝงในประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๕ - ๒๕๖๖ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

รายได้ของครัวเรือน เป็นการบ่งบอกความสามารถทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิกในครัวเรือน จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี ๒๕๖๖ พบว่า ครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร มีรายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยเดือนละ ๔๐,๐๕๑ บาท ส่วนใหญ่เป็นรายได้จากการทำงาน ๓๐,๖๓๑ บาท ได้แก่ ค่าจ้างและเงินเดือน กำไรสุทธิจากการทำธุรกิจ และกำไรสุทธิจากการทำเกษตร

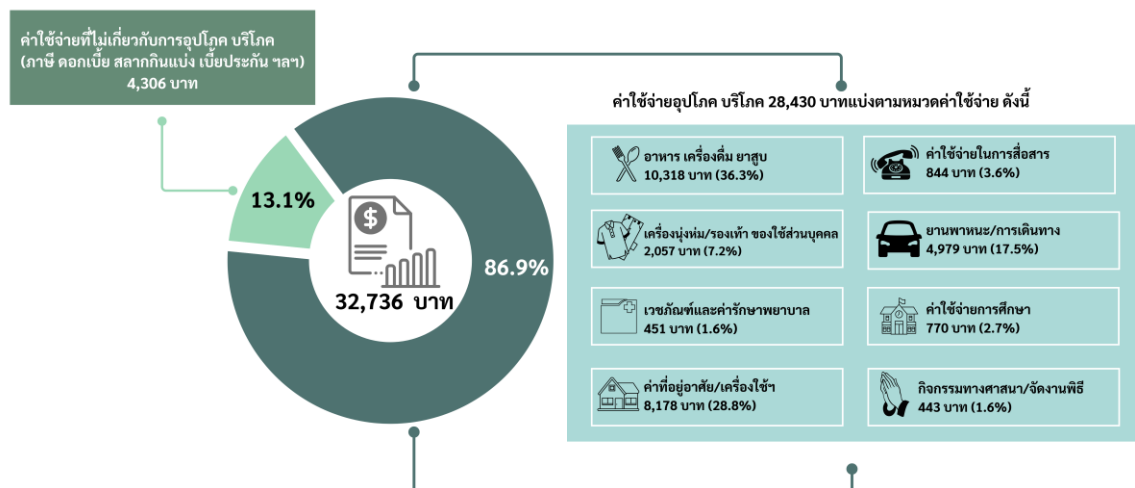
แผนภูมิ ๑๒ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ พ.ศ. ๒๕๖๖

ที่มา : สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๖๖ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การใช้ชีวิตในปัจจุบัน จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายหลายรายการ เช่น ค่าที่อยู่อาศัย ค่าอาหาร ค่าของใช้ในชีวิตประจำวัน ค่าเดินทาง เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันเกิดภาวะเงินเฟ้อ สินค้าและบริการต่างๆราคาแพงขึ้น ทำให้ค่าใช้จ่ายครัวเรือนสูงขึ้นมาก จากผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี ๒๕๖๖ พบว่า ครัวเรือนกรุงเทพมหานคร มีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยเดือนละ ๓๒,๗๓๖ บาท คิดเป็นมากกว่าร้อยละ ๘๐ ของรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ๒๘,๔๓๐ บาท ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายหมวดอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ สูงสุดถึง ๑๐,๓๑๘ บาท

แผนภูมิ ๑๓ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำแนกตามประเภทค่าใช้จ่าย พ.ศ. ๒๕๖๖

ที่มา : สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๖๖ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

๒. แรงงาน (Labor Force)

ปัจจุบันประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคอุตสาหกรรม ๔.๐ ที่ใช้เทคโนโลยีและระบบควบคุมอัตโนมัติ (ระบบ Automation) และเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการนำเครื่องจักรและเทคโนโลยีมาแทนที่แรงงานมนุษย์ ส่งผลให้การจ้างงานลดลง ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และสาธารณสุข ทำให้อายุเฉลี่ยของประชากรยืนยาวขึ้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สภาพสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้ครัวเรือนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการณ์บุตร ทำให้เด็กเกิดน้อยลง เกิดการขาดแคลนประชากรวัยแรงงาน ซึ่งจำนวนแรงงานอาจไม่เพียงพอความต้องการของภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เพิ่มสูงขึ้นในอนาคต

ข้อมูลจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พบว่า อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของประชากรกรุงเทพมหานครยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ ๖๙.๗ ปี ๒๕๖๒ เป็นร้อยละ ๗๒.๕ ปี ๒๕๖๖ สอดคล้องกับอัตราการมีงานทำที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๙๘.๗ ปี ๒๕๖๒ เป็นร้อยละ ๙๙.๐ ปี ๒๕๖๖ ในขณะที่อัตราการว่างงานลดลงจากร้อยละ ๑.๒ ปี ๒๕๖๒ เป็นร้อยละ ๑.๐ ปี ๒๕๖๖ สำหรับปี ๒๕๖๓ และ ๒๕๖๔ ที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-๑๙) ส่งผลให้ประชาชนตกงานมากขึ้น ทำให้อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑.๒ ในปี ๒๕๖๒ เป็นร้อยละ ๒.๐ และ ๓.๗ ในปี ๒๕๖๓ และ ๒๕๖๔ ตามลำดับ ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภาคอุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานครยังคงมีการจ้างงานอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งสวนทางกับพื้นที่อื่นที่อัตราการมีงานทำลดน้อยลง จึงส่งผลให้มีการย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครมากขึ้น

ตาราง ๑ จำนวนประชากร จำแนกตามสถานภาพแรงงาน พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖

สถานภาพแรงงาน	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
ประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป	7,627,750	7,651,380	7,665,720	7,859,110	7,878,300
ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน (กำลังแรงงานรวม)	 หน่วย:คน				
ผู้มีงานทำ	5,246,100	5,287,680	5,180,320	5,634,880	5,652,260
ผู้ว่างงาน	61,080	110,400	201,050	65,050	56,580
กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	8,990	6,870	2,820	-	780
ผู้อยู่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน					
ทำงานบ้าน	668,900	610,200	606,640	581,520	545,780
เรียนหนังสือ	549,100	529,060	492,530	450,010	485,770
อื่นๆ	1,093,560	1,107,170	1,182,360	1,127,660	1,137,140
อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน	69.7	70.6	70.2	72.5	72.5
อัตราการมีงานทำ	98.7	97.8	96.2	98.9	99.0
อัตราการว่างงาน	1.2	2.0	3.7	1.1	1.0

หมายเหตุ 1/ ได้แก่ ยังเด็กหรือชรา ป่วย พิการจนไม่สามารถทำงานได้ ต้องการพักผ่อน และเกษียณการทำงาน

อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน = (ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน × 100) / ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

อัตราการมีงานทำ = (ผู้มีงานทำ × 100) / ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน

อัตราการว่างงาน = (ผู้ว่างงาน × 100) / ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน

ที่มา: สสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2562 - 2566 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน พบว่า ประชากรกรุงเทพมหานครที่มีกลุ่มอายุ ๓๐ - ๔๙ ปี มีอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานค่อนข้างสูง ในขณะที่ผู้สูงอายุ (กลุ่มอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป) และเด็กอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี มีแนวโน้มของอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานเพิ่มสูงขึ้นจากอดีต โดยกลุ่มผู้สูงอายุมีอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒๑.๑ ในปี ๒๕๖๒ เป็นร้อยละ ๓๗.๖ ในปี ๒๕๖๖ และเด็กอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี มีอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๒.๐ ในปี ๒๕๖๒ เป็นร้อยละ ๑๓.๐ ในปี ๒๕๖๖ ซึ่งอาจสอดคล้องกับประชากรวัยแรงงานที่ลดน้อยลง ทำให้ผู้สูงอายุและเด็กต้องทำงานเพื่อดูแลตนเองหรือแบ่งเบาภาระทางครอบครัว

ตาราง ๒ อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖

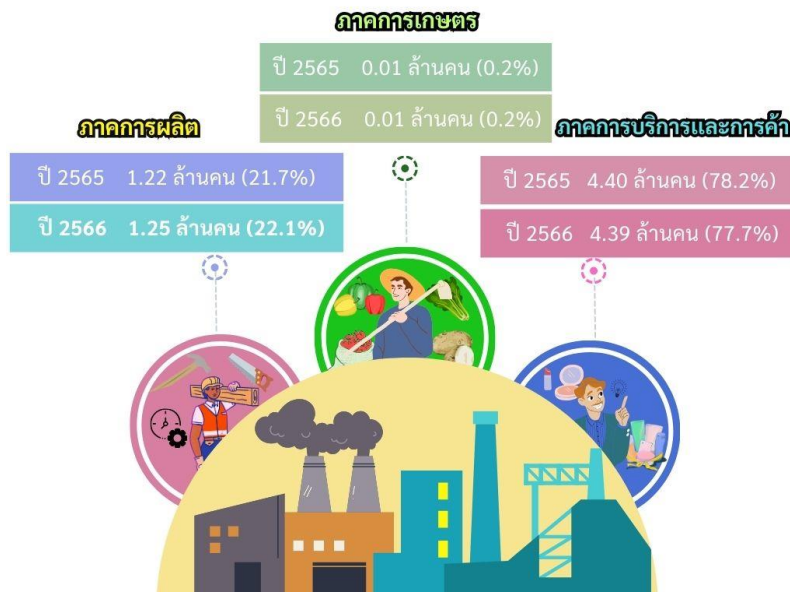
กลุ่มอายุ (ปี)	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
15-19	12.0	11.8	8.9	12.1	13.0
20-24	53.9	54.5	55.0	64.6	64.9
25-29	90.4	90.2	87.4	90.2	87.3
30-34	89.1	90.4	90.2	92.4	90.9
35-39	90.1	90.5	88.1	92.1	90.5
40-49	86.5	89.5	90.5	91.8	89.5
50-59	76.0	78.2	79.7	77.6	83.5
60 ปี ขึ้นไป	21.1	22.2	22.9	25.4	37.6

หมายเหตุ: อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานตามกลุ่มอายุ = $\frac{\text{ผู้อยู่ในกำลังแรงงานแต่ละกลุ่มอายุ}}{\text{ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปแต่ละกลุ่มอายุ}} \times 100$

ที่มา: สำนักรวบรวมการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2562 - 2566 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ปี ๒๕๖๖ พบว่า ผู้มีงานทำในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่อยู่ในภาคการบริการและการค้า จำนวน ๔.๓๙ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๗.๗ รองลงมาคือ ภาคการผลิต จำนวน ๑.๒๕ ล้านคน (ร้อยละ ๒๒.๑) และภาคเกษตรกรรม จำนวน ๐.๐๑ ล้านคน (ร้อยละ ๐.๒) เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกับปี ๒๕๖๕ จะพบว่าผู้ทำงานในภาคการบริการและการค้า มีการจ้างงานลดลง (จาก ๔.๔๐ ล้านคน เป็น ๔.๓๙ ล้านคน) ภาคการผลิตมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น (จาก ๑.๒๒ ล้านคน เป็น ๑.๒๕ ล้านคน) อาจเนื่องมาจากการจ้างแรงงานต่างด้าวมากขึ้น ซึ่งไม่ต้องใช้ทักษะในการทำงานสูง ค่าจ้างต่ำ และตรงความต้องการของผู้ประกอบการ ส่งผลก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานของแรงงานไทยเพิ่มสูงขึ้น และเกิดปัญหาการทำงานต่ำกว่าระดับ เนื่องจากมีแรงงานบางส่วนที่ยอมทำงานต่ำกว่าระดับความรู้ ความสามารถ เพื่อเลี่ยงปัญหาการตกงาน

แผนภูมิ ๑๔ จำนวนและร้อยละของผู้มีงานทำ จำแนกตามภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖

ที่มา: สำนักรวบรวมการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การศึกษาของแรงงานไทยเป็นสิ่งที่สะท้อนว่า แรงงานไทยจะสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นแรงงานมีทักษะและก้าวไปสู่ประเทศที่ต้องแรงงานมีทักษะหรือไม่ จากข้อมูลสำนักรวบรวมการทำงานของประชากร พบว่า ในปี ๒๕๖๖ ผู้มีงานทำในกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามากที่สุด ๒.๑๕ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๘.๐ รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ๑.๑๗ ล้านคน (ร้อยละ ๒๐.๗) ระดับประถมศึกษา ๙.๘๑ แสนคน (ร้อยละ ๑๗.๔) ตามลำดับ

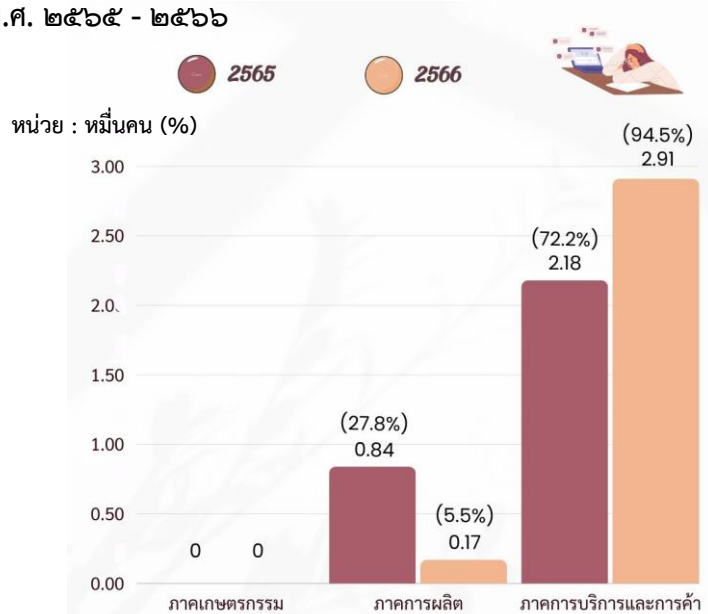
แผนภูมิ ๑๕ ร้อยละของผู้มีงานทำ จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ พ.ศ. ๒๕๖๖

ที่มา: สำนักรวบรวมการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๖ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผู้ว่างงานในกรุงเทพมหานคร ปี ๒๕๖๖ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เคยทำงานมาก่อนในภาคการบริการ และการค้า ๒.๙๑ หมื่นคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๔.๕ รองลงมาคือ ภาคการผลิต ๐.๑๗ หมื่นคน (ร้อยละ ๕.๕) เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันกับปี ๒๕๖๕ พบว่า ผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อนในภาคการบริการและการค้ามีจำนวนเพิ่มขึ้น (จาก ๒.๑๘ หมื่นคน เป็น ๒.๙๑ หมื่นคน) ในขณะที่ภาคการผลิตลดลง (จาก ๐.๘๔ หมื่นคน เป็น ๐.๑๗ หมื่นคน)

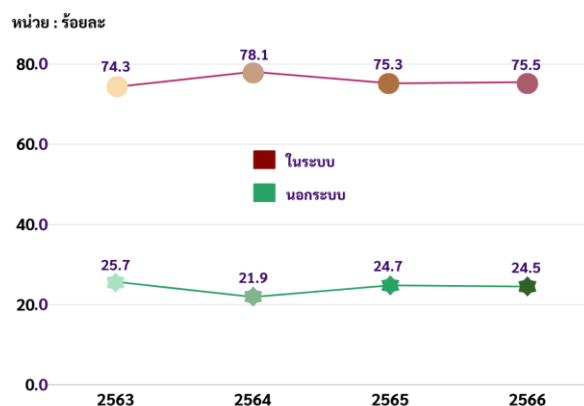
แผนภูมิ ๑๖ จำนวนและร้อยละของผู้ว่างงาน จำแนกตามภาคอุตสาหกรรมที่เคยทำงานมาก่อน พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖

ที่มา: สำนักรวบรวมการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2565 - 2566 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แรงงานนอกระบบ เป็นแรงงานที่ทำงานโดยที่ไม่ได้รับความคุ้มครองหรือหลักประกันทางสังคม ซึ่งแรงงานกลุ่มนี้เป็นแรงงานที่มีส่วนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เติบโต แต่ไม่ได้รับความคุ้มครองหรือสวัสดิการทางสังคมต่างๆ ทำให้คุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพการทำงานพัฒนาได้น้อย แต่ปัจจุบันมีการเชิญชวนให้แรงงานนอกระบบได้เข้าถึงความคุ้มครองและสวัสดิการต่างๆ ด้วยการสมัครเป็นผู้ประกันตามมาตรา ๔๐ ของสำนักงานประกันสังคม จากการสำรวจแรงงานนอกระบบ ปี ๒๕๖๖ พบว่า แรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานครมีจำนวน ๕.๖๕ ล้านคน (ร้อยละ ๒๔.๕) หากเปรียบเทียบกับปี ๒๕๖๓ จะพบว่าแรงงานนอกระบบมีแนวโน้มลดลง

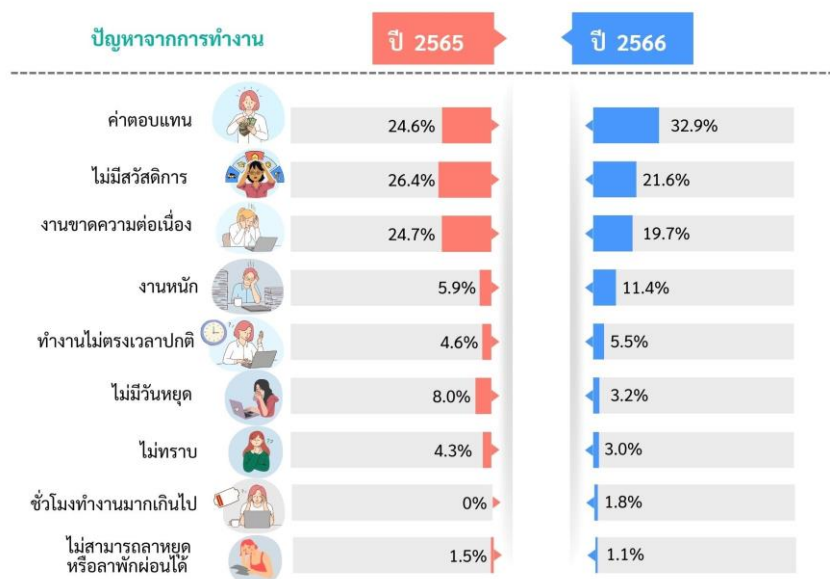
แผนภูมิ ๑๗ ร้อยละของผู้มีงานทำในระบบและนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖

ที่มา: สำนักรวบรวมแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

นอกจากความต้องการความคุ้มครองและสวัสดิการทางสังคมต่าง ๆ แล้ว ปัจจัยที่อาจจะส่งผลต่อการลดลงของแรงงานนอกระบบอีกด้านหนึ่งคือ ปัญหาจากการทำงาน ซึ่งความเป็นจริงปัญหาจากการทำงาน สามารถพบได้ทั้งแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ แต่ด้วยการได้รับสวัสดิการทางด้านสังคมที่แตกต่างกัน จึงทำให้แรงงานนอกระบบประสบปัญหามากกว่า จากการสำรวจแรงงานนอกระบบ ปี ๒๕๖๖ พบว่า แรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานครที่มีปัญหาจากการทำงาน จำนวน ๓.๒๓ แสนคน ปัญหาที่พบจากการทำงานมากที่สุด คือ ปัญหาเรื่องค่าตอบแทน ร้อยละ ๓๒.๙ รองลงมาคือปัญหาการไม่ได้รับสวัสดิการ ร้อยละ ๒๑.๖ ปัญหาด้านความต่อเนื่อง ร้อยละ ๑๙.๗ เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา พบว่า ปัญหาจากการทำงานที่มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ปัญหาเรื่องค่าตอบแทน งานหนัก ทำงานไม่ตรงเวลาปกติ และชั่วโมงทำงานมากเกินไป

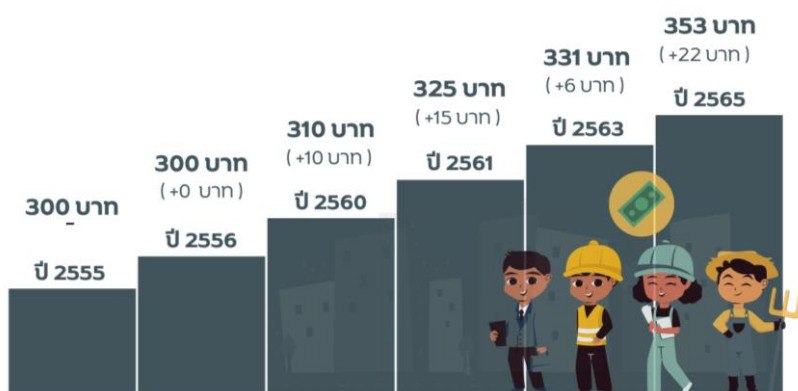
แผนภูมิ ๑๘ ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามปัญหาจากการทำงาน พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖

ที่มา: การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖

เมื่อพิจารณาอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ พบว่า ปี ๒๕๖๕ ค่าจ้างที่แรงงานในกรุงเทพมหานครได้รับต่อวัน คือ ๓๕๓ บาท ซึ่งเมื่อนำไปพิจารณาร่วมกับค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนกรุงเทพมหานครในปี ๒๕๖๔ ซึ่งอยู่ที่ ๓๑,๘๖๖.๗ บาทต่อเดือน หรือเฉลี่ยวันละมากกว่า ๑,๐๐๐ บาท ก็จะถือว่า ค่าจ้างที่แรงงานได้รับต่อวันยังไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับปัญหาค่าตอบแทนที่เป็นปัญหาที่พบได้มากที่สุด

แผนภูมิ ๑๙ อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๕

ที่มา: กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน

๓. การศึกษา (Education)

การศึกษาเป็นหนทางแห่งการพัฒนาชีวิตและสร้างความมั่นคง เมื่อประชาชนในประเทศได้รับการศึกษาที่ดี มีคุณภาพ หรือสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึงก็จะส่งผลให้สามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ และมีศักยภาพที่จะแข่งขันกับนานาประเทศได้ สำหรับประเทศไทยนั้น ได้ให้ความสำคัญและพัฒนาด้านการศึกษามาโดยตลอด มีกฎหมายให้เด็กต้องได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับหรือชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน รวมถึงการศึกษาตามอัธยาศัย และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ดำเนินมาจนถึงฉบับที่ ๑๓ ได้กำหนดนโยบาย การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยให้ได้มาตรฐานสากล ทำการปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย และส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้และเพิ่มพูนทักษะด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

ระบบการศึกษาของประเทศไทยปัจจุบันตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มีการจัดระบบการศึกษาเป็นขั้น ประถมศึกษา ๖ ปี (๖ ระดับชั้น) การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ๓ ปี (๓ ระดับชั้น) และการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ๓ ปี (๓ ระดับชั้น) หรือระบบ ๖-๓-๓

นอกจากนั้นระบบการศึกษาไทยยังจัดเป็นระบบการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษาในระบบ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาขั้นอุดมศึกษา โดยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งมีจำนวนปีการศึกษารวมไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี และการศึกษาขั้นอุดมศึกษา ประกอบด้วย ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท และปริญญาเอก การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม หรือแหล่งความรู้อื่นๆ ไม่มีกำหนดเวลา ไม่มีข้อจำกัดใดๆ

ในปี ๒๕๖๕ กรุงเทพมหานคร มีสถานศึกษาในระบบโรงเรียนอยู่ทั้งสิ้น ๑,๓๕๕ แห่ง ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ๕๕๖ แห่ง (ร้อยละ ๔๑.๐) รองลงมาเป็นสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ๔๓๘ แห่ง (ร้อยละ ๓๒.๓) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ๑๕๙ แห่ง (ร้อยละ ๑๑.๗) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ๘๗ แห่ง (ร้อยละ ๖.๔) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ๘๓ แห่ง (ร้อยละ ๖.๑) และสังกัดอื่น ๆ ๓๒ แห่ง (ร้อยละ ๒.๔)

แผนภูมิ ๒๐ จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาในระบบโรงเรียน จำแนกตามสังกัด
ในกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๖๕

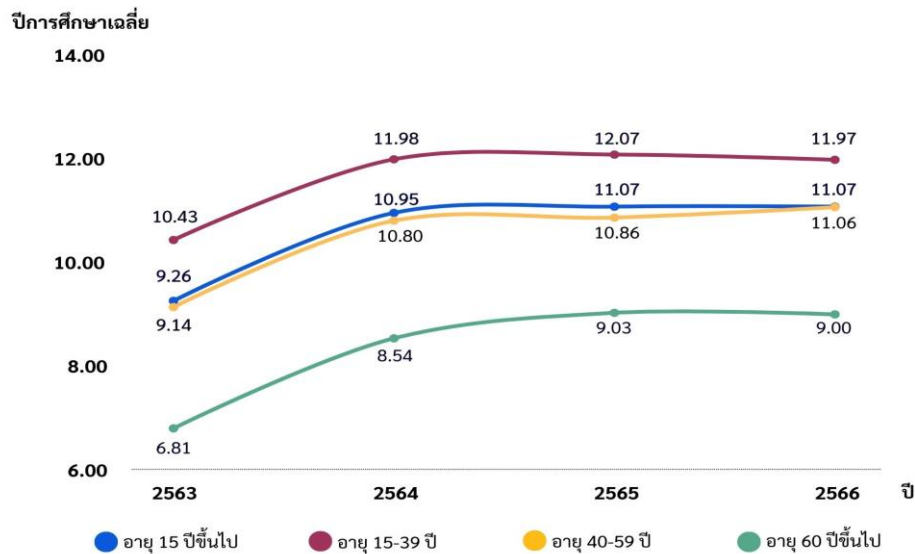
หมายเหตุ : สังกัดอื่น ๆ ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงคมนาคม กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงกลาโหม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ วิทยาลัยพยาบาล ตำรวจ

(*) จำนวนโรงเรียนในประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีการนับซ้ำ เนื่องจากมีบางโรงเรียนเปิดสอนมากกว่าหนึ่งประเภทการศึกษา

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงาน (อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีโดยเฉลี่ย ๐.๑ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๘ จนถึง พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งในพ.ศ. ๒๕๖๖ ประชากรไทยวัยแรงงานในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ ๑๑.๐๗ ปี หรือมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และจากเป้าหมายใน พ.ศ. ๒๕๗๙ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติอยู่ที่ ๑๒.๕ ปี หรือมีการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างต่ำ ซึ่งปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๖๖ พบว่ายังห่างจากค่าเป้าหมาย ๑.๔๓ ปี ทำให้การคาดการณ์จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเมื่อสิ้นสุดแผนการศึกษาแห่งชาติใน พ.ศ. ๒๕๗๙ อยู่ที่ประมาณ ๑๑.๒๕ ปี ห่างจากค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นทุกภาคส่วนต้องร่วมกันผลักดันประชากรไทยกลุ่มอายุ ๑๕ - ๓๙ ปี เป็นกลุ่มเป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการสามารถพัฒนาส่งเสริมเพื่อยกระดับการพัฒนาให้มีความรู้ที่สามารถต่อยอดวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้นเพื่อสร้างโอกาสให้เพิ่มพูนความรู้ และเพิ่มโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพการงาน

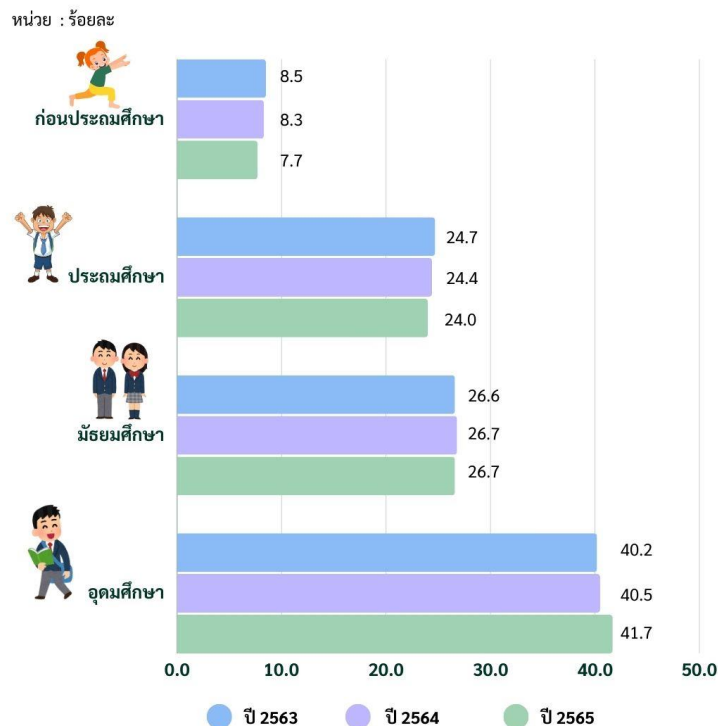
แผนภูมิ ๒๑ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกตามกลุ่มอายุ
พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖

ที่มา : สํารวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖

จากสถิติการศึกษาของประเทศไทย ในปีการศึกษา ๒๕๖๕ กรุงเทพมหานครมีนักเรียน นักศึกษาทั้งสิ้น ๑.๕ ล้านคน โดยส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนในระดับชั้นอุดมศึกษา ๐.๖๒ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๗ รองลงมาเป็นเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ๐.๔๐ ล้านคน (ร้อยละ ๒๖.๖) เรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ๐.๓๖ ล้านคน (ร้อยละ ๒๔.๐) และเรียนในระดับชั้นก่อนประถมศึกษา ๐.๑๑ ล้านคน (ร้อยละ ๗.๗)

แผนภูมิ ๒๒ ร้อยละของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

ที่มา: สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ความสามารถในการอ่านและเข้าใจข้อความง่าย ๆ เป็นหนึ่งในทักษะขั้นพื้นฐานที่สุดที่เด็กสามารถเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ในหลาย ๆ ประเทศพบว่าเด็กที่ได้เรียนในโรงเรียนนานถึง ๖ ปี แต่ไม่สามารถอ่านและเข้าใจข้อความง่าย ๆ ได้ดังที่ปรากฏในผลการประเมินระดับภูมิภาค เช่น โครงการวัดผลการเรียนรู้ระดับประถมศึกษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (the Southeast Asia Primary Learning Metrics: SEA-PLM) ห้องปฏิบัติการละตินอเมริกาสำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษา (the Latin American Laboratory for Assessment of the Quality of Education: LLECE) โครงการวิเคราะห์ระบบการศึกษาขององค์กร CONFEMEN (the Analysis Programme of the CONFEMEN Education Systems (PASEC)) ๑๖ และสมาคมตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในแอฟริกาใต้และตะวันออก (the Southern and Eastern Africa Consortium for Monitoring Educational Quality: SACMEQ) การเรียนรู้หนังสือตั้งแต่ชั้นปีแรก ๆ ของระดับประถมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เนื่องจากการเรียนรู้จะเป็นเรื่องยากขึ้นในชั้นปีหลัง ๆ สำหรับผู้ที่ไม่ทัน

จากการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย ที่มีการประเมินทักษะการอ่านใช้เนื้อเรื่องสั้น ๆ และคำถามทดสอบความเข้าใจ ๕ ข้อ (ความเข้าใจตามตัวอักษร ๓ ข้อ และการตีความ ๒ ข้อ) พบว่า ร้อยละของเด็กกรุงเทพมหานคร อายุ ๗ - ๑๔ ปี ที่อ่านคำศัพท์ในเนื้อเรื่องถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ ๙๐ คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๐ เด็กที่ตอบคำถามถูกต้อง (เกี่ยวกับความเข้าใจตามตัวอักษร ๓ ข้อ คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๐ เกี่ยวกับการตีความ ๒ ข้อ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๑) และเด็กที่มีทักษะการอ่านขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๕

แผนภูมิ ๒๓ ร้อยละของเด็กกรุงเทพมหานคร อายุ ๗ - ๑๔ ปี ที่มีทักษะการอ่านขั้นพื้นฐาน
จำแนกความสำเร็จในการทำกิจกรรมการอ่านขั้นพื้นฐานเป็นภาษาไทย ๓ กิจกรรม
พ.ศ. ๒๕๖๕

ที่มา: สำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๕ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ทักษะการคำนวณขั้นต้นที่แข็งแกร่งระหว่างการเรียนในชั้นปีแรก ๆ มีความสำคัญต่อความสำเร็จด้านคณิตศาสตร์ในชั้นปีหลัง นอกจากนี้ คณิตศาสตร์ยังเป็นทักษะที่มีความต้องการอย่างยิ่ง โดยเฉพาะงานที่มีการแข่งขันกันสูง ส่วนใหญ่จำเป็นต้องใช้ทักษะด้านคณิตศาสตร์ไม่มากนักน้อย ดังนั้น ความรู้ทางคณิตศาสตร์ขั้นต้นจึงเป็นตัวทำนายหลักของความสำเร็จทางวิชาการในภายหลัง และความสำเร็จด้านคณิตศาสตร์ในอนาคตเกี่ยวข้องกับพื้นฐานทางแนวคิดที่มั่นคงในระยะเริ่มต้น

เมื่อพิจารณากิจกรรมการคำนวณขั้นพื้นฐานของเด็กที่มีอายุ ๗ - ๑๔ ปี จากผลการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พบว่า เด็กในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีทักษะการคำนวณขั้นพื้นฐานจำแนกตามกิจกรรมการจำแนกตัวเลข ร้อยละ ๙๔.๗ รองลงมา กิจกรรมการอ่านตัวเลขสำเร็จและถูกต้อง ร้อยละ ๙๓.๐ กิจกรรมการบวก ร้อยละ ๙๐.๗ กิจกรรมอนุกรมเลข ร้อยละ ๗๘.๕ และเด็กที่มีทักษะการคำนวณขั้นพื้นฐาน ร้อยละ ๗๔.๘

แผนภูมิ ๒๔ ร้อยละของเด็กกรุงเทพมหานคร อายุ ๗ - ๑๔ ปี ที่มีทักษะการคำนวณขั้นพื้นฐานจำแนกตามความสำเร็จในการทำกิจกรรมการคำนวณขั้นพื้นฐาน ๔ กิจกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕

● **กิจกรรมการคำนวณขั้นพื้นฐาน** ●

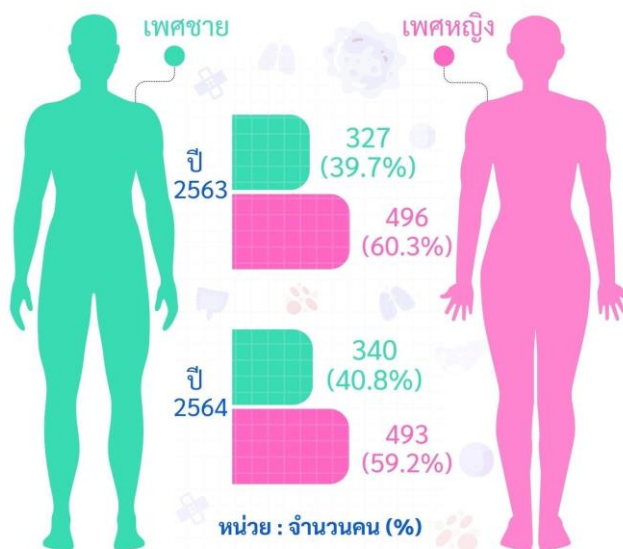
ที่มา: สำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๕ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

๔. สุขภาพ (Health)

ประเทศไทยมีการขยายความครอบคลุมของระบบสาธารณสุข ขยายการให้บริการสุขภาพในระดับต่างๆ ทั้งในส่วนของการบริการสุขภาพระดับต้น หรือระดับปฐมภูมิ (Primary care) ที่ให้บริการสุขภาพแก่ประชาชนในด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การส่งเสริมสุขภาพทั่วไป และการป้องกันโรค ได้แก่ สถานีอนามัยและโรงพยาบาลชุมชน หรือระดับตติยภูมิ (Tertiary care) ที่เป็นโรงพยาบาลที่ให้บริการรักษาพยาบาลในโรคที่มีความสลับซับซ้อน ต้องการความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ และต้องใช้เครื่องมือทางการแพทย์ที่มีราคาแพง รวมถึงการมีนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า หรือนโยบาย ๓๐ บาทรักษาทุกโรค ที่เป็นหลักประกันให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการทางด้านสาธารณสุขได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม ทำให้ประชาชนที่มีรายได้น้อย ฐานะยากจน สามารถเข้าถึงการบริการสาธารณสุข และลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพได้มาก ทั้งนี้ เป้าหมายความท้าทายด้านสุขภาพของประเทศไทย คือ หาแนวทางทำให้ประชาชนดูแลสุขภาพ เพื่อป้องกันการเกิดโรคมากกว่าหาวิธีในการรักษา

จากข้อมูลการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พบว่า ในช่วง ๔ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖) ประชากรชาวกรุงเทพมหานครมีอาการป่วยลดลง จากร้อยละ ๑๖.๐๘ ในปี ๒๕๖๒ เป็นร้อยละ ๑๔.๖๒ ในปี ๒๕๖๖ แต่เมื่อพิจารณาข้อมูลสถิติสาธารณสุข พบว่ามีอัตราการป่วยในหลายโรคที่สำคัญเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะโรคมะเร็งและเนื้องอก ซึ่งส่งผลให้อัตราการตายด้วยโรคมะเร็งสูงที่สุด จากข้อมูลของสถาบันมะเร็งแห่งชาติ พบว่า ในปี ๒๕๖๔ มีผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ในเขตบริการสุขภาพกรุงเทพมหานคร มีจำนวน ๘๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๔ ของผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ทั่วประเทศ เป็นเพศชาย ร้อยละ ๔๐.๘ และเพศหญิง ร้อยละ ๕๙.๒ เมื่อทำการเปรียบเทียบกับปี ๒๕๖๓ พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑.๒ (จาก ๘๒๓ คน ในปี ๒๕๖๓ เป็น ๘๓๓ คน ในปี ๒๕๖๔) สาเหตุส่วนใหญ่อาจเนื่องมาจากความเครียดและพฤติกรรมในชีวิตประจำวันที่ไม่เหมาะสม ทั้งการสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การไม่ออกกำลังกาย รวมทั้งพฤติกรรมการกินเนื้อสัตว์ประเภทปิ้งย่าง อาหารทอด อาหารไขมันสูง หรือรับประทานอาหารแปรรูปต่างๆ การไม่รับประทานผัก ผลไม้ เป็นต้น สามารถบั่นทอนสุขภาพในระยะยาว ทำให้เกิดการเจ็บป่วยได้

แผนภูมิ ๒๕ จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ จำแนกตามเพศ เขตบริการสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔

ที่มา: สถาบันมะเร็งแห่งชาติ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

เมื่อพิจารณาสาเหตุการเสียชีวิตของประชากรในกรุงเทพมหานคร ๕ อันดับแรก ในปี ๒๕๖๔ พบว่าส่วนใหญ่เสียชีวิตจากโรคมะเร็งและเนื้องอกทุกชนิด รองลงมา โรคปอดอักเสบ โรคหลอดเลือดในสมอง โลหิตเป็นพิษ และโรคหัวใจขาดเลือด ตามลำดับ

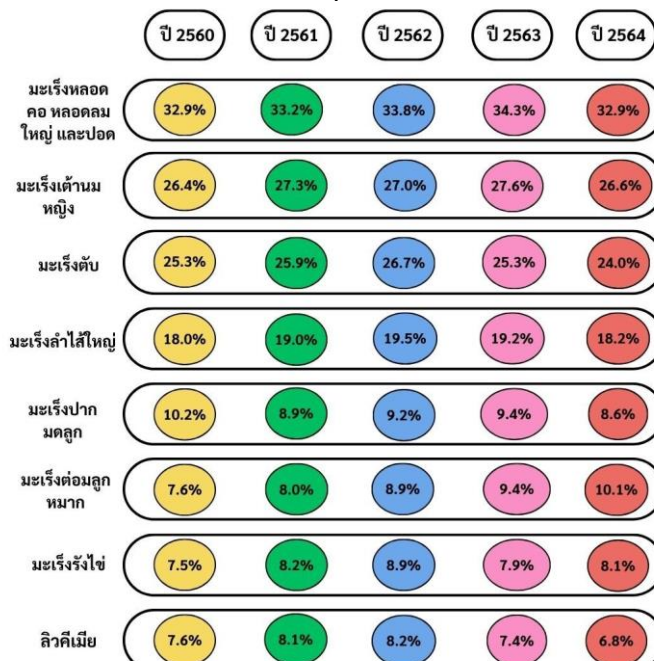
ตาราง ๓ อัตราการตายต่อประชากรกรุงเทพมหานคร ๑๐๐,๐๐๐ คน จำแนกตามสาเหตุการตาย ๕ อันดับแรก

ที่มา: สถิติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ สำนักงานปลัดสาธารณสุข

เมื่อพิจารณากลุ่มโรคมะเร็งที่เป็นสาเหตุการตายอันดับ ๑ ของประชากรในกรุงเทพมหานครนั้น พบว่า กลุ่มโรคมะเร็งหลอดคอ หลอดลมใหญ่ และปอด มีอัตราการตายสูงสุด รองลงมา คือ กลุ่มโรคมะเร็งเต้านม ผู้หญิง กลุ่มโรคมะเร็งตับ กลุ่มโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่ และกลุ่มโรคมะเร็งปากมดลูก ซึ่งปัจจัยหลักอาจเนื่องมาจาก พฤติกรรมการดื่มสุรา สูบบุหรี่ การไม่ออกกำลังกาย พฤติกรรมการกินอาหารปิ้งย่าง อาหารแปรรูป อาหารไขมันสูง รวมถึงความเครียด

ตาราง ๔ อัตราการตาย จำแนกตามกลุ่มโรคมะเร็ง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

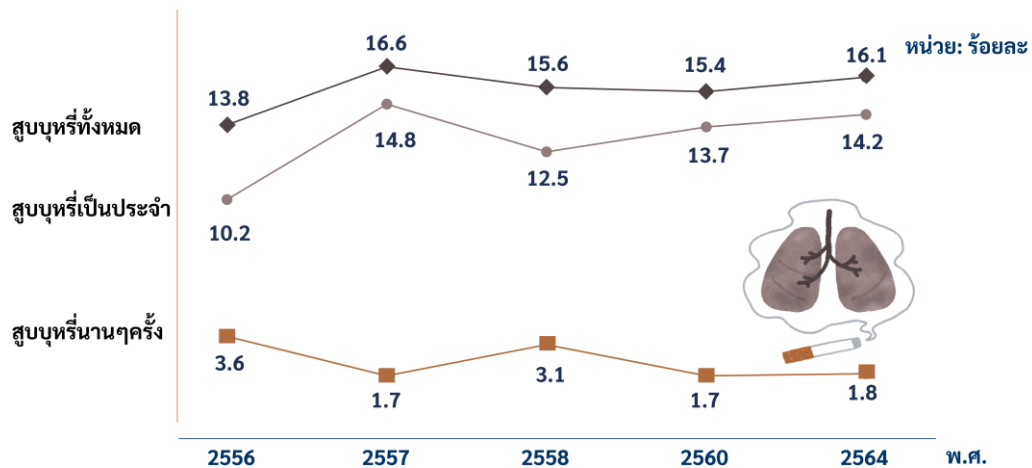

ที่มา: สถิติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ สำนักงานปลัดสาธารณสุข

บุหรืมีสารเคมีมากกว่า ๔,๐๐๐ ชนิด ซึ่งในจำนวนนั้นมีสารเคมีจำนวนมากที่เป็นสารพิษ สารที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมและสารก่อมะเร็ง เช่น นิโคติน โปรท อะลูมิเนียม สารหนู เบนซิน ตะกั่ว เป็นต้น การสูบบุหรืจึงก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ มีโทษต่อร่างกายหลายด้าน นำมาซึ่งโรคร้ายต่างๆ หลากหลายที่ส่งผลต่อการเสียชีวิต ส่งผลทั้งต่อตัวผู้สูบเอง ครอบครัวและคนรอบข้างที่ได้รับจากการสูดดมควัน บุหรื ทำให้เกิดโรคต่างๆ เช่น โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็งต่างๆ โรคถุงลมโป่งพอง โรคหัวใจ การเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ เพิ่มโอกาสเกิดภาวะแท้งในหญิงตั้งครรภ์ เป็นต้น ในปัจจุบันคนหันมานิยมสูบบุหรืไฟฟ้ากันมากขึ้น เพราะเชื่อว่ามีอันตรายน้อยกว่า ซึ่งแท้จริงแล้วนั้น บุหรืไฟฟ้าก็ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายได้ไม่แพ้กัน นอกจากนี้ยังมีบางงานวิจัยที่ระบุว่า ไอระเหยของบุหรืไฟฟ้ามีขนาดอนุภาคที่เล็กกว่าบุหรืธรรมดา ทำให้สามารถถูกสูดเข้าไปในปอดส่วนลึกได้มากกว่า อนุภาคที่เล็กนี้จะจับเข้ากับเนื้อเยื่อปอดและดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือดได้อย่างรวดเร็วและยากที่กลไกธรรมชาติของร่างกายจะขับออกมาได้ หรือบางงานวิจัยก็บอกว่า บุหรืไฟฟ้ามีสารนิโคตินมากกว่าบุหรืธรรมดาถึง ๒ เท่า ทั้งนี้บุหรืไฟฟ้ายังเป็นสินค้าต้องห้าม หากผู้ใดมีไว้ในครอบครอง ถือว่ามีความผิดตามกฎหมาย

จากการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรืของประชากร และการสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พบว่า การสูบบุหรืของคนไทยมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ ๑๙.๙ ในปี ๒๕๕๖ เป็นร้อยละ ๑๗.๔ ในปี ๒๕๖๔ ในขณะที่การสูบบุหรืของประชากรในกรุงเทพมหานครสวนทางกับภาพรวมของประเทศ คือ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ ๑๓.๘ (จำนวน ๑.๐๑ ล้านคน) ในปี ๒๕๕๖ เป็นร้อยละ ๑๖.๑ (๑.๒๓ ล้านคน) ในปี ๒๕๖๔

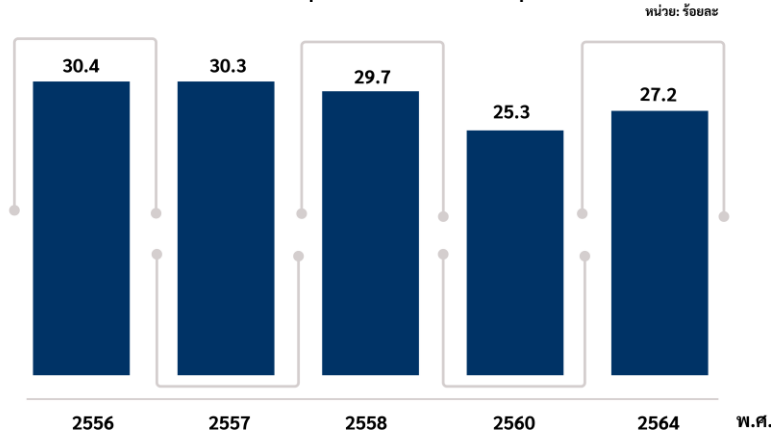
แผนภูมิ ๒๖ ร้อยละของประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกตามลักษณะการสูบบุหรื พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๔

ที่มา: ปี ๒๕๕๖ และ ๒๕๕๘ จาก สํารวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. ๒๕๕๖ และ ๒๕๕๘ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ปี ๒๕๕๗ และ ๒๕๖๐ จาก สํารวจพฤติกรรมการสูบบุหรืและการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. ๒๕๕๗ และ ๒๕๖๐
สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ปี ๒๕๖๔ จาก สํารวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. ๒๕๖๔ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การดื่มสุร่าเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเสียชีวิตก่อนวัยอันควรเช่นเดียวกับการสูบบุหรี่ หากดื่มเป็นปริมาณมากอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อร่างกาย และมีสาเหตุทำให้เกิดโรค ร้ายต่างๆ เช่น โรคพิษสุร่าเรื้อรัง โรคตับแข็ง โรคมะเร็งต่างๆ เป็นต้น อีกทั้งยังก่อให้เกิดโทษต่อสังคม เช่น เกิด อุบัติเหตุจากการเมาแล้วขับ การทะเลาะวิวาท เป็นต้น จากการสำรวจพฤติกรรมกรรมการดื่มสุร่าของประชากร อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป พบว่า ประชากรกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มดื่มสุร่าลดลง จากร้อยละ ๓๐.๔ (๒.๒๔ ล้านคน) ในปี ๒๕๕๖ เป็นร้อยละ ๒๗.๒ (๒.๐๙ ล้านคน) ในปี ๒๕๖๔

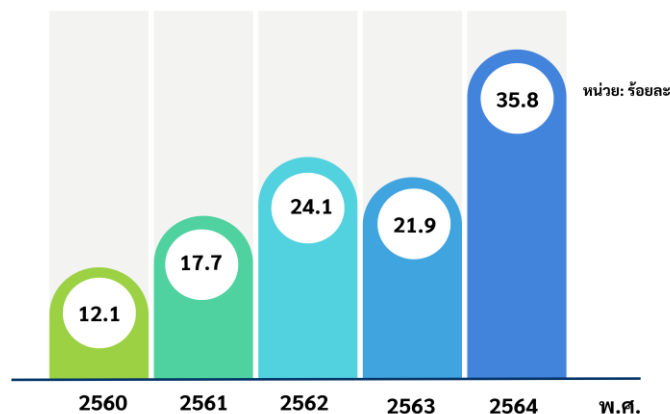
แผนภูมิ ๒๗ ร้อยละของประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปที่ดื่มสุร่า พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๔

ที่มา: ปี ๒๕๕๖ และ ๒๕๕๘ จาก สำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. ๒๕๕๖ และ ๒๕๕๘ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ปี ๒๕๕๗ และ ๒๕๖๐ จาก สำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุร่าของประชากร พ.ศ. ๒๕๕๗ และ ๒๕๖๐
สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ปี ๒๕๖๔ จาก สำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. ๒๕๖๔ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การดูแลสุขภาพของผู้หญิงในขณะตั้งครรภ์เป็นสิ่งสำคัญ ทั้งการดูแลเรื่องสุขภาพกาย สุขภาพใจ การดูแลเรื่องอาหารการกิน การฝากครรภ์ เป็นต้น เพื่อการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยทั้งต่อแม่และเด็ก มีสุขภาพ แข็งแรงสมบูรณ์ และเด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ การเสียชีวิตของมารดาและทารก บ่งชี้ถึงการเข้าถึง บริการอนามัยแม่และเด็ก สะท้อนถึงความเป็นอยู่ของผู้หญิง การดูแลสุขภาพขณะตั้งครรภ์และการเข้าถึง บริการด้านสุขภาพ จากสถิติสาธารณสุข พบว่า พื้นที่กรุงเทพมหานครมีอัตราการตายของมารดาต่อเด็กมีชีวิต เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก ๑๒.๑ คน ต่อเด็กเกิดมีชีวิต ๑๐๐,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๖๐ เป็น ๓๕.๘ คน ต่อเด็ก เกิดมีชีวิต ๑๐๐,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๖๔

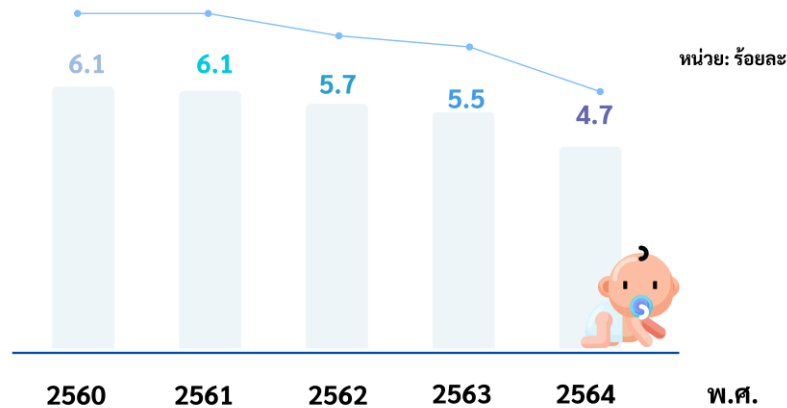
แผนภูมิ ๒๘ อัตราการตายของมารดาต่อเด็กมีชีวิต ๑๐๐,๐๐๐ คน พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

ที่มา: สถิติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ สำนักงานปลัดสาธารณสุข

ส่วนอัตราการตายของทารก (อายุต่ำกว่า ๑ ปี) มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องจาก ๖.๑ คน ต่อเด็กเกิดมีชีพ ๑,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๖๐ เป็น ๔.๗ คน ต่อเด็กเกิดมีชีพ ๑,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๖๔ ซึ่งสาเหตุการเสียชีวิตของแม่และเด็กในระหว่างคลอด เช่น ภาวะแทรกซ้อนในขณะตั้งครรภ์ ครรภ์เป็นพิษ ครรภ์เกินกำหนด ภาวะขาดออกซิเจนในทารกแรกเกิด ภาวะสุดสำลักขี้เทาในเด็กแรกเกิด ภาวะตกเลือดหลังคลอด เป็นต้น

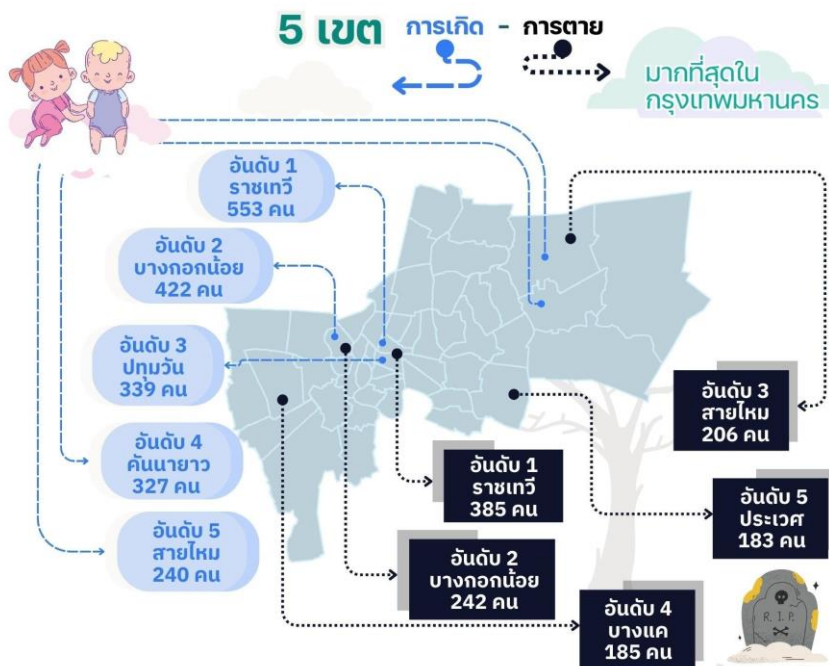
แผนภูมิ ๒๙ อัตราตายทารก (อายุต่ำกว่า ๑ ปี) ต่อเด็กเกิดมีชีพ ๑,๐๐๐ คน พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

ที่มา: สถิติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ สำนักงานปลัดสาธารณสุข

เมื่อพิจารณาการเกิดและการตายของประชากรกรุงเทพมหานครในระดับพื้นที่เขต พบว่า ในปี ๒๕๖๖ เขตพื้นที่ที่มีการแจ้งเกิดมากที่สุด ๕ อันดับแรก ได้แก่ เขตราชเทวี (ร้อยละ ๑๒.๗) เขตบางกอกน้อย (ร้อยละ ๙.๘) เขตปทุมวัน (ร้อยละ ๗.๘) เขตคันนายาว (ร้อยละ ๗.๕) เขตสายไหม (ร้อยละ ๕.๕) ตามลำดับ และพื้นที่ที่มีการแจ้งตายมากที่สุด ๕ อันดับแรก ได้แก่ เขตราชเทวี (ร้อยละ ๙.๑) เขตบางกอกน้อย (ร้อยละ ๕.๗) เขตสายไหม (ร้อยละ ๔.๙) เขตบางแค (ร้อยละ ๔.๔) เขตประเวศ (ร้อยละ ๔.๓) เขตคันนายาว (ร้อยละ ๔.๓) ตามลำดับ

แผนภูมิ ๓๐ จำนวนการแจ้งเกิดและการตาย จำแนกตามพื้นที่เขต พ.ศ. ๒๕๖๖

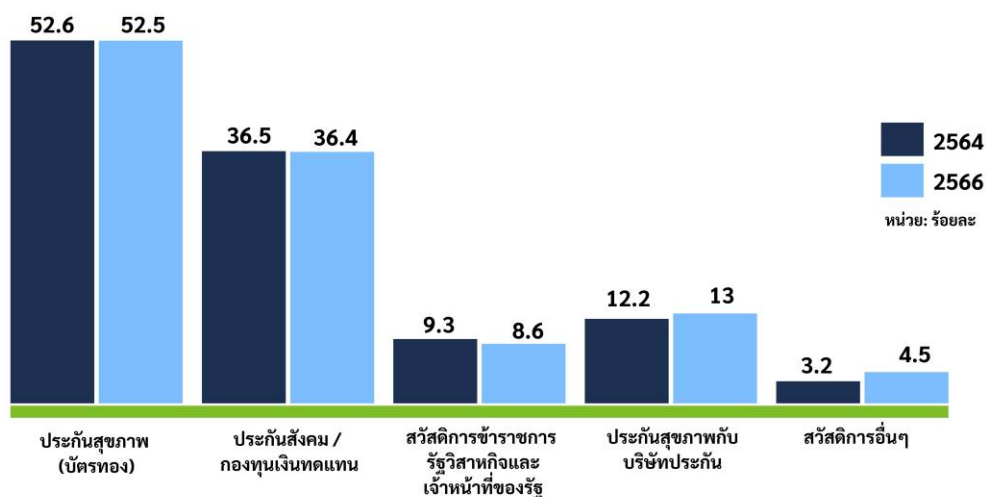
ที่มา: กรมการปกครอง

๕. สวัสดิการสังคม (Social Welfare)

การคุ้มครองทางสังคม คือ นโยบายที่มุ่งปกป้องคุ้มครองประชาชนทุกคนจากภาวะความยากจนและความเปราะบาง เช่น การให้เงินเยียวยา หรือการประกันสังคม ซึ่งถือเป็นแนวทางหลักของการรับมือด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ถูกนำมาใช้แก้ปัญหาวิกฤตต่าง ๆ การคุ้มครองทางสังคมในประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาถือว่าได้มีการพัฒนามากขึ้น มีการคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ให้ประชาชนมากขึ้น พัฒนารูปแบบสวัสดิการตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม มีการสร้างความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การคุ้มครองทางสังคมเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ยังไม่สามารถดำเนินการให้ครอบคลุมประชากรกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ สวัสดิการสังคมในประเทศไทยมีหลายประเภท โดยสวัสดิการที่จะนำเสนอ คือ สวัสดิการด้านสุขภาพ สวัสดิการด้านรายได้ และการประกันสังคม

สวัสดิการด้านสุขภาพ ด้วยภาวะเศรษฐกิจและปัญหาด้านค่าครองชีพ ประชาชนหลายคนอาจมีประกันสุขภาพไว้ใช้ยามเจ็บป่วย แต่ไม่มีกำลังจ่ายค่าเบี้ยประกัน รัฐบาลจึงได้พัฒนาให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสวัสดิการการรักษาพยาบาลได้ มีเป้าหมายต้องการให้ครอบคลุมประชาชนที่ไม่ได้รับสวัสดิการระบบใด ๆ ให้สามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพ ซึ่งรัฐบาลจะเป็นผู้จ่ายค่ารักษาพยาบาลให้ ในปัจจุบันประชาชนกรุงเทพมหานครได้รับสวัสดิการด้านสุขภาพได้อย่างทั่วถึง ร้อยละ ๙๙.๐ ของประชากรในกรุงเทพมหานครที่มีสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล โดยส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบบัตรประกันสุขภาพหรือบัตรทอง ร้อยละ ๕๒.๕ รองลงมาเป็นประกันสังคม/กองทุนเงินทดแทน ร้อยละ ๓๖.๔ และประกันสุขภาพกับบริษัทประกัน ร้อยละ ๑๓.๐

แผนภูมิ ๓๑ ร้อยละของประชากรที่ได้รับสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล จำแนกตามประเภทสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๖๔ และ ๒๕๖๖

หมายเหตุ: ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ที่มา: สสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. ๒๕๖๔ และ พ.ศ. ๒๕๖๖ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สวัสดิการด้านรายได้ สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนผู้ด้อยโอกาสทางสังคม รวมถึงผู้สูงอายุที่จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นในอนาคตจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จึงต้องมีการจัดสวัสดิการการสงเคราะห์ให้กับผู้สูงอายุและผู้พิการ โดยภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันเพื่อหาแนวทางช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมและเพียงพอ ซึ่งต้องใช้งบประมาณในส่วนนี้เป็นจำนวนมาก

นอกจากเบี้ยยังชีพที่จ่ายให้กับผู้สูงอายุ เพื่อเป็นสวัสดิการทุกเดือนแล้วนั้น ยังมีกองทุนผู้สูงอายุที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๑๓ ซึ่งกำหนดให้มีการจัดตั้ง "กองทุนผู้สูงอายุ" ขึ้น ในสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุ ให้มีศักยภาพความมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุนผู้สูงอายุให้มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกองทุนนี้ให้บริการกู้ยืมเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพ สำหรับผู้สูงอายุ ๖๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปสามารถยื่นกู้ได้ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม มีเวลาผ่อนชำระภายใน ๓ ปี และไม่มีดอกเบี้ย จากข้อมูลของกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ พบว่า ปี ๒๕๖๕ มีผู้สูงอายุที่ได้รับอนุมัติให้กู้ยืมเงินจากกองทุนนี้ เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ ๑๓๐ (จากจำนวน ๒๒๑ ราย เป็นจำนวน ๕๑๓ ราย) คิดเป็นจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้นมากกว่า ๘.๓๙ ล้านบาท

ตาราง ๕ จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเงินตามกองทุนผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

	ปี 2564	ปี 2565
ผู้ได้รับอนุมัติ (ราย)	221	513
เงินที่ได้รับอนุมัติ (บาท)	6,130,770	14,520,763

ที่มา: กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

การประกันสังคม คือ การสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตในกลุ่มของสมาชิกที่มีรายได้ และจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมเพื่อรับผิตชอบเฉลี่ยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการเจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ ตาย สงเคราะห์ ชราภาพ และการว่างงาน เพื่อให้ได้รับการรักษาพยาบาล และมีการทดแทน รายได้อย่างต่อเนื่อง

ช่วงปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ ผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มลดลงจาก ๔.๐๕ ล้านคนเป็น ๓.๘๔ ล้านคน เนื่องจากมีสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-๑๙) สถานประกอบการได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว เป็นเหตุให้ต้องเลิกจ้างแรงงาน ทำให้ ผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ ลดลง หลังจากสถานการณ์โควิด-๑๙ เข้าสู่ภาวะปกติ มีการจ้างงานมากขึ้น ทำให้ ผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ เพิ่มขึ้นเป็น ๓.๙๙ ล้านคน ในปี ๒๕๖๕

ประกันสังคมมาตรา ๓๙ หลักประกันสำหรับผู้สมัครใจที่จะส่งเงินสมทบ และใช้สิทธิกับ ประกันสังคมต่อ หลังจากออกจากงานแล้ว มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก ๐.๔๓ ล้านคน ในปี ๒๕๖๒ เป็น ๐.๔๙ ล้านคน ในปี ๒๕๖๔ และลดลงเหลือ ๐.๔๖ ล้านคนในปี ๒๕๖๖ ซึ่งสาเหตุอาจเนื่องมาจากหลังสถานการณ์โควิด-๑๙ กลับมา มีการจ้างงานมากขึ้น ผู้ประกันตนจึงกลับไปเป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ มากขึ้น และสำหรับ ประกันสังคมมาตรา ๔๐ หลักประกันภาคสมัครใจสำหรับประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบอาชีพอิสระและแรงงาน นอกระบบ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก ๐.๔๒ ล้านคน ในปี ๒๕๖๒ เป็น ๑.๖๙ ล้านคน ในปี ๒๕๖๖ แสดงให้เห็นว่า ประชากรกรุงเทพมหานครมีผู้ประกอบอาชีพอิสระและแรงงานนอกระบบเป็นจำนวนมากที่สมัครใจเข้าเป็น ผู้ประกันมาตรา ๔๐ เพื่อให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นและมีหลักประกันเพื่อตนเอง

ตาราง ๖ จำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖

หน่วย: คน

มาตรา 33		มาตรา 39		มาตรา 40	
2562	4,050,171	2562	425,793	2562	425,231
2563	3,837,817	2563	461,395	2563	451,918
2564	3,805,952	2564	490,355	2564	1,687,565
2565	3,988,488	2565	476,785	2565	1,709,738
2566	4,124,718	2566	461,299	2566	1,699,962

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม

สำหรับสิทธิสวัสดิการจากการประกันสังคม ผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี และไม่เกิน ๖๐ ปี จะได้รับสิทธิทั้งสิ้น ๗ กรณี ได้แก่ เจ็บป่วย ทูพพลภาพ เสียชีวิต คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ชราภาพและว่างงาน หากสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างและสิ้นสุดการเป็นผู้ประกันตน จะได้รับความคุ้มครองต่อ อีก ๖ เดือน ใน ๔ กรณี ได้แก่ เจ็บป่วย ทูพพลภาพ เสียชีวิตและคลอดบุตร และภายใน ๖ เดือนนี้ ผู้ประกันตนสามารถสมัครเป็นผู้ประกันตนโดยสมัครใจ หรือผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ ก็จะได้รับสิทธิ สวัสดิการจากประกันสังคมทั้งสิ้น ๖ กรณี ได้แก่ เจ็บป่วย ทูพพลภาพ เสียชีวิต คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร และชราภาพ จากข้อมูลของสำนักงานประกันสังคม พบว่า ในปี ๒๕๖๔ ผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๙ ในกรุงเทพมหานคร มีการใช้บริการขอรับสิทธิสวัสดิการครบทุกกรณี โดยส่วนใหญ่ขอรับสิทธิกรณีเจ็บป่วย จำนวน ๑๒.๐๒ ล้านครั้ง รองลงมาคือสิทธิกรณีสงเคราะห์บุตร จำนวน ๐.๒๑ แสนราย และกรณีชราภาพ ๐.๑๕ แสนราย

แผนภูมิ ๓๒ จำนวนการใช้บริการของผู้ประกันตน มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๙ พ.ศ. ๒๕๖๔

- หมายเหตุ /๑ กรณีเจ็บป่วย คือ จำนวนครั้งที่ผู้ประกันตนมาใช้บริการ ซึ่งผู้ประกันตน ๑ คน อาจใช้บริการมากกว่า ๑ ครั้ง รวมการใช้บริการกรณีประสบอันตราย เจ็บป่วยฉุกเฉิน ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค และเงินทดแทนการขาดรายได้
- /๒ กรณีคลอดบุตร คือ จำนวนครั้งการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร
- /๓ กรณีทุพพลภาพ คือ จำนวนครั้งการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพในแต่ละเดือน
- /๔ กรณีตาย คือ จำนวนคนที่มารับค่าทำศพ
- /๕ กรณีสงเคราะห์บุตร คือ จำนวนบุตรของผู้ประกันตนที่เบิกเงินสงเคราะห์บุตร ซึ่งเป็นจำนวนที่นับสะสมเนื่องจากผู้มีสิทธิบางรายยังคงได้รับประโยชน์ทดแทนในปัจจุบัน โดยบุตรแต่ละคนจะได้รับสิทธิต่อเนื่องจนอายุครบ ๖ ปี
- /๖ กรณีขราภาพ คือ จำนวนผู้รับบำเหน็จและบำนาญ
- /๗ กรณีว่างงาน คือ จำนวนผู้ประกันตนที่มีรายงานตัวและรับเงินทดแทนการขาดรายได้ในแต่ละเดือน (เฉพาะผู้ประกันตนมาตรา ๓๓) ซึ่งเป็นจำนวนที่นับสะสม เนื่องจากผู้มีสิทธิบางราย ยังคงได้รับประโยชน์ทดแทนในปัจจุบัน
- ที่มา: สำนักงานประกันสังคม

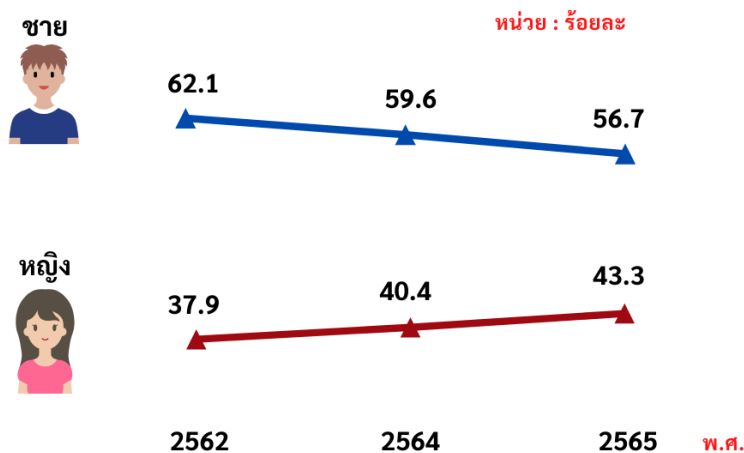
๖. หญิงชาย (Gender)

ในปัจจุบันประชาชนคนไทยให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งก็คือการไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าจะด้วยเหตุทาง เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง แหล่งกำเนิดหรือสถานะอื่นๆ มนุษย์ทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ และ อิสรภาพของมนุษยชนพื้นฐาน เกียรติศักดิ์และคุณค่าของมนุษย์ และสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรี

ความเสมอภาคทางเพศไม่ได้หมายถึงการที่ผู้หญิงและผู้ชายเหมือนกัน แต่หมายถึง การมีศักยภาพในการใช้โอกาสในสังคมและชีวิตที่เท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ แบ่งแยก กีดกัน จำกัด ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยเหตุทางเพศ จึงเห็นได้ว่าผู้หญิงไทยทุกวันนี้มีบทบาทความรับผิดชอบมากขึ้นกว่าในอดีต เทียบเท่ากับผู้ชาย ไม่ว่าจะเป็นบทบาทสำคัญทางการเมือง ทางธุรกิจ เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและสังคม มีสิทธิเสรีภาพในการตัดสินใจด้วยตนเอง ในบางครอบครัว ผู้หญิงทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ดูแลรับผิดชอบค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวและเลี้ยงดูบุตรด้วย

การเป็นหัวหน้าครัวเรือนของครอบครัวกรุงเทพมหานคร พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้ชาย แต่สำหรับผู้หญิงที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ ๓๗.๙ ในปี ๒๕๖๒ เป็นร้อยละ ๔๓.๓ ในปี ๒๕๖๕ แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงกรุงเทพมหานครสามารถดูแลตนเองและรับผิดชอบดูแลครอบครัว บุตรหลานได้เป็นอย่างดี

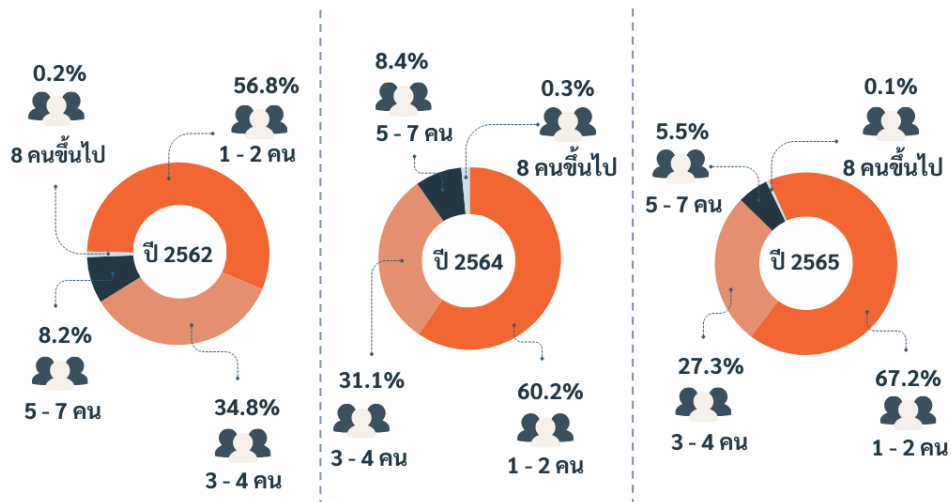
แผนภูมิ ๓๓ ร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามเพศ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕

ที่มา: สำนักรวบรวมเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๖๒ และ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนกรุงเทพมหานครมีขนาดเล็กลง และมีแนวโน้มเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น โดยเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิก ๑ - ๒ คน ร้อยละ ๖๗.๒ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๕๖.๘ ในปี ๒๕๖๒ ครัวเรือนที่มีสมาชิก ๓ - ๔ คน ร้อยละ ๒๗.๓ ลดจากร้อยละ ๓๔.๘ ในปี ๒๕๖๒ ครัวเรือนที่มีสมาชิก ๕-๗ คน ร้อยละ ๕.๕ ลดจากร้อยละ ๘.๒ ในปี ๒๕๖๒ และครัวเรือนที่มีสมาชิก ๘ คนขึ้นไป ร้อยละ ๐.๑ ลดจากร้อยละ ๐.๒ ในปี ๒๕๖๒ เป็นผลมาจากการย้ายถิ่นไปทำงานของสมาชิกในครอบครัวหรือการหย่าร้าง

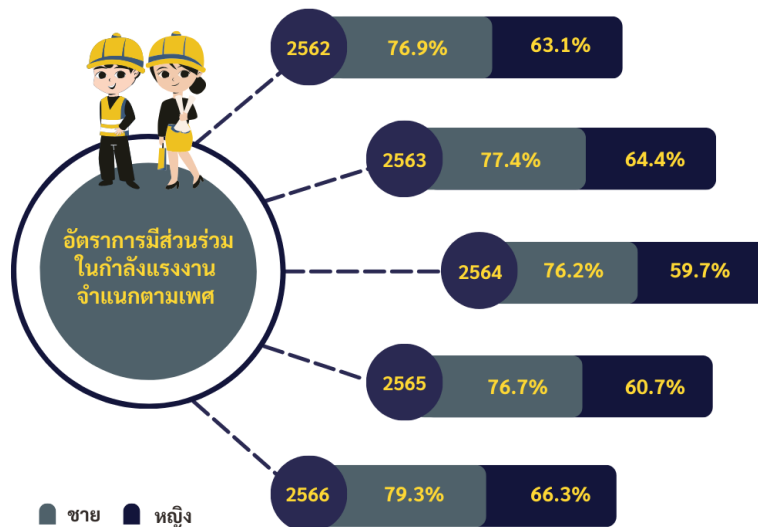
แผนภูมิ ๓๔ ร้อยละของครัวเรือนกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕

ที่มา: สำนวนภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๖๒ และ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน พบว่า ผู้หญิงในกรุงเทพมหานครมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานน้อยกว่าผู้ชายมาโดยตลอด และมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ ๖๓.๑ ในปี ๒๕๖๒ เป็นร้อยละ ๕๙.๗ ในปี ๒๕๖๔ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๖๕ ซึ่งในปี ๒๕๖๖ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖๖.๓

แผนภูมิ ๓๕ อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน จำแนกตามเพศ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖

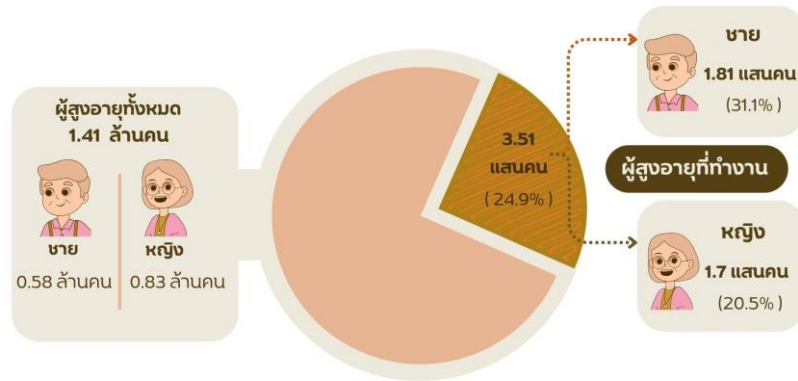

หมายเหตุ: อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานตามเพศ = $\frac{\text{ผู้อยู่ในกำลังแรงงานแต่ละเพศ}}{\text{ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปแต่ละเพศ}} \times ๑๐๐$

ที่มา: สำนวนภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ในปัจจุบันที่กำลังวัยแรงงานลดน้อยลง ประกอบกับสวัสดิการต่างๆ สำหรับผู้สูงอายุที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน จึงยังมียุคสูงอายุที่ทำงานอยู่เป็นจำนวนมาก จากการสำรวจการทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย พบว่า ในปี ๒๕๖๖ มีผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครที่ยังทำงานอยู่ ๓.๕๑ แสนคน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๙ ของผู้สูงอายุทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร โดยผู้สูงอายุเพศชายที่ยังทำงานอยู่มีจำนวน ๑.๘๑ แสนคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๓๓.๑ ของผู้สูงอายุเพศชายทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร และผู้สูงอายุเพศหญิงที่ยังทำงานอยู่ มีจำนวน ๑.๗ แสนคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๐.๕ ของผู้สูงอายุเพศหญิงในกรุงเทพมหานคร

แผนภูมิ ๓๖ จำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุที่ทำงาน จำแนกตามเพศ พ.ศ. ๒๕๖๖

หมายเหตุ : สัดส่วนของผู้สูงอายุที่ทำงาน = (ผู้สูงอายุที่ทำงาน / ผู้สูงอายุทั้งหมด) x 100

ที่มา: การสำรวจการทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ด้านเศรษฐกิจ

กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางบริหารทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ตลอดทั้งการติดต่อกับนานาชาติมาโดยตลอด และต่อมาได้พัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจและการค้า การบริการของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถูกจัดลำดับให้เป็นมหานครที่มีขนาดใหญ่อันดับที่ ๑๕ ของโลก อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางทางการเงินนานาชาติที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และในอนาคตจะเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมเศรษฐกิจการค้าของประเทศให้สามารถเปิดเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจนานาชาติ เศรษฐกิจกรุงเทพมหานครจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยมาก เนื่องจากมีสัดส่วนประมาณร้อยละ ๒๕ ของเศรษฐกิจทั้งประเทศ

ข้อมูลสถิติด้านเศรษฐกิจ จึงเป็นข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ใช้สะท้อนภาพรวมเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร และเป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลทางเศรษฐกิจให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในที่นี้จะกล่าวถึงทั้งอุตสาหกรรมการผลิต การส่งออกสินค้า ธุรกิจการค้าและบริการ การท่องเที่ยว การขนส่งและโลจิสติกส์ รวมถึงการบริการเกษตรกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นรายได้ของประชากรในพื้นที่

๑. อุตสาหกรรมการผลิต (Manufacture Industry)

ภาคอุตสาหกรรมการผลิต เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจสาขาหนึ่งที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ มีกระบวนการผลิตสินค้าที่ต้องใช้เครื่องจักร แรงงาน เทคโนโลยี นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐานเฉพาะทาง ที่ต้องมีความเชี่ยวชาญสำหรับผลิตสินค้าในปริมาณมาก เป็นกิจกรรมที่สร้างมูลค่าผลผลิตมากกว่าร้อยละ ๕๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) และก่อให้เกิดการจ้างงานโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๑๐ ล้านคน แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันผู้ประกอบการต้องเผชิญกับกระแสความท้าทายที่รุนแรงมากขึ้น อาทิเช่น การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-๑๙) ความขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงระหว่างประเทศของชาติมหาอำนาจ ส่งผลให้เกิดภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ จนกระทั่งโครงสร้างทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยสถานการณ์ยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่และยังไม่สามารถแก้ไขเยียวยาได้อย่างเป็นรูปธรรม ทุกองค์กรและภาคส่วนจึงต้องเร่งปรับตัว และร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหา พลิกฟื้น และกระตุ้นเศรษฐกิจ ให้สามารถอยู่รอดได้ในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจนี้ และปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อยกระดับศักยภาพการเติบโตของเศรษฐกิจไทยในระยะยาว

สำหรับข้อมูลจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมผลิตจากสำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า กรุงเทพมหานครมีจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมผลิต จำนวนทั้งสิ้น ๓๓,๕๓๓ แห่ง ส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๕.๑ (จำนวน ๒.๑๘ หมื่นแห่ง) เป็นสถานประกอบการขนาดย่อม (Micro) มีคนทำงาน ๑ – ๕ คน ร้อยละ ๓๐.๙ เป็นสถานประกอบการขนาดเล็ก (Small) มีคนทำงาน ๖ – ๕๐ คน ร้อยละ ๓.๒ เป็นสถานประกอบการขนาดกลาง (Medium) มีคนทำงาน ๕๑ – ๒๐๐ คน และร้อยละ ๐.๘ เป็นสถานประกอบการขนาดใหญ่ (Large) มีคนทำงานมากกว่า ๒๐๐ คน

แผนภูมิ ๓๗ จำนวนและร้อยละของสถานประกอบการทางอุตสาหกรรม จำแนกตามขนาดของสถานประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๕

ขนาดของ
สถานประกอบการ

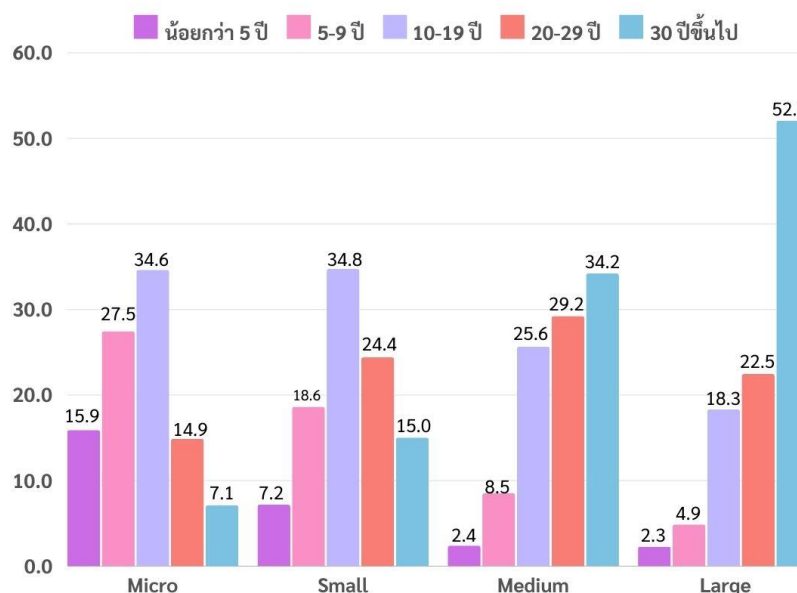

ที่มา: สำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ (อุตสาหกรรมการผลิต) กรุงเทพมหานคร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาตามระยะเวลาในการดำเนินกิจการของสถานประกอบการ พบว่า สถานประกอบการขนาดย่อม (Micro) และขนาดเล็ก (Small) ส่วนใหญ่ดำเนินกิจการมาแล้ว ๑๐ - ๑๙ ปี (ร้อยละ ๓๔.๖ และ ๓๔.๘ ตามลำดับ) ในขณะที่สถานประกอบการขนาดกลาง (Medium) และขนาดใหญ่ (Large) ส่วนใหญ่ดำเนินกิจการมาแล้ว ๓๐ ปีขึ้นไป (ร้อยละ ๓๔.๒ และ ๕๒.๑ ตามลำดับ)

แผนภูมิ ๓๘ ร้อยละของสถานประกอบการทางอุตสาหกรรม จำแนกตามระยะเวลาในการดำเนินกิจการ และขนาดของสถานประกอบการ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๕

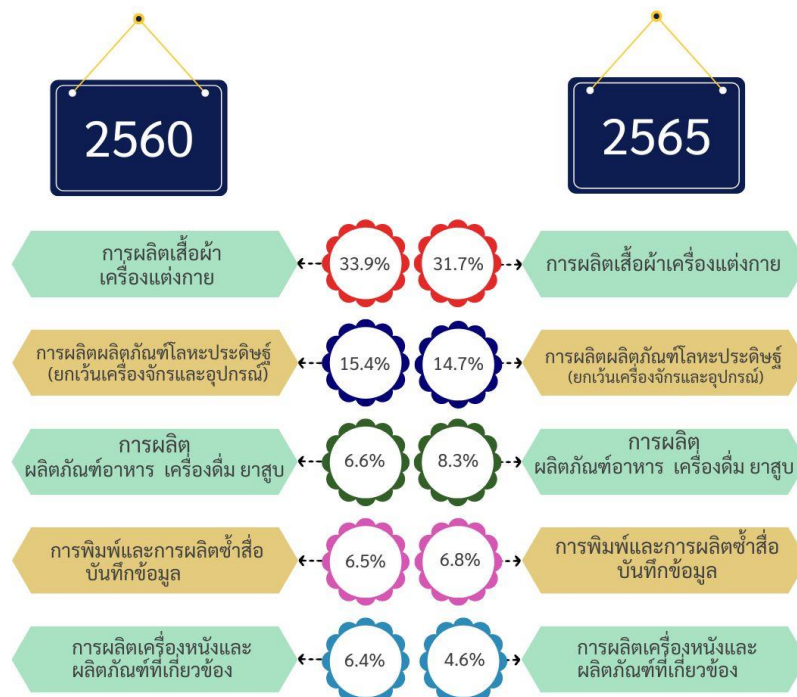
หน่วย : ร้อยละ

ที่มา: สำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ (อุตสาหกรรมการผลิต) กรุงเทพมหานคร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นการผลิตเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย จำนวน ๑.๐๖ หมื่นแห่ง (ร้อยละ ๓๑.๗) รองลงมาเป็นการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักร และอุปกรณ์) จำนวน ๐.๔๙ หมื่นแห่ง (ร้อยละ ๑๔.๗) การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ จำนวน ๐.๒๘ หมื่นแห่ง (ร้อยละ ๘.๓) และการพิมพ์และการผลิตซ้ำสื่อบันทึกข้อมูล จำนวน ๐.๑๓ หมื่นแห่ง (ร้อยละ ๖.๘) ส่วนที่เหลือเป็นการผลิตในกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ โดยแต่ละกิจกรรมมีสัดส่วนไม่เกินร้อยละ ๖.๕ เมื่อเปรียบเทียบกับสำมะโนอุตสาหกรรมเมื่อ ๕ ปีก่อน พบว่า กิจกรรมการผลิตเครื่องหนังและผลิตภัณฑ์ การผลิตเครื่องแต่งกาย และการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ มีสัดส่วนลดลง

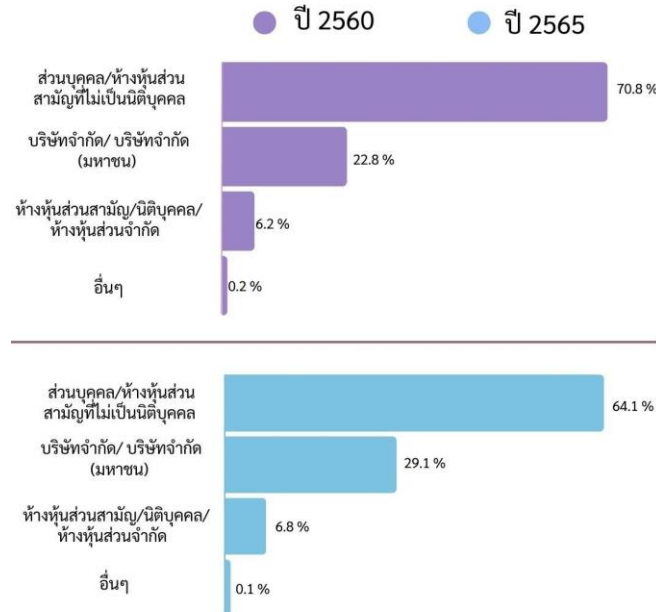
แผนภูมิ ๓๙ ร้อยละของสถานประกอบการทางอุตสาหกรรมการผลิต จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม ๕ อันดับแรก พ.ศ. ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๕

ที่มา: ๑. สำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ (อุตสาหกรรมการผลิต) กรุงเทพมหานคร สำนักงานสถิติแห่งชาติ
๒. สำมะโนอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๐ กรุงเทพมหานคร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำหรับรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย พบว่า ในปี ๒๕๖๕ ส่วนใหญ่สถานประกอบการมีรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมายเป็นส่วนบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่เป็นนิติบุคคล ๒.๑๕ หมื่นแห่ง (ร้อยละ ๖๔.๑) รองลงมาเป็นบริษัทจำกัด บริษัทจำกัด (มหาชน) ๐.๙๘ หมื่นแห่ง (ร้อยละ ๒๙.๑) ห้างหุ้นส่วนสามัญ นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด ๐.๒๓ หมื่นแห่ง (ร้อยละ ๖.๘) ที่เหลือเป็นสถานประกอบการอื่น ๆ เช่น ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบกับสำมะโนอุตสาหกรรมเมื่อ ๕ ปีก่อน พบว่า สถานประกอบการที่มีรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมายเป็นส่วนบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่เป็นนิติบุคคลลดลง เปลี่ยนเป็นไปจดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด บริษัทจำกัด (มหาชน) มากขึ้น สังเกตได้จากตัวเลขที่เพิ่มขึ้นและลดลงไปในทางเดียวกันของทั้งสองรูปแบบ

แผนภูมิ ๔๐ ร้อยละของสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิต จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย
พ.ศ. ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๕

ที่มา: ๑. สำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ (อุตสาหกรรมการผลิต) กรุงเทพมหานคร สำนักงานสถิติแห่งชาติ
๒. สำมะโนอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๐ กรุงเทพมหานคร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผลการดำเนินกิจการของสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของสถานประกอบการ พบว่า มูลค่าผลผลิต ค่าใช้จ่ายขั้นกลางและมูลค่าเพิ่มส่วนใหญ่มาจากสถานประกอบการขนาดใหญ่ (Large) โดยมีมูลค่าเพิ่มประมาณ ๑๗๓,๓๔๗ ล้านบาท หรือร้อยละ ๔๖.๙ ของมูลค่าเพิ่มทั้งสิ้น รองลงมาเป็นสถานประกอบการขนาดเล็ก (Small) มีมูลค่าเพิ่มประมาณ ๙๙,๗๖๗ ล้านบาท หรือร้อยละ ๒๗.๐ ของมูลค่าเพิ่มทั้งสิ้น

ตาราง ๗ ผลการดำเนินกิจการ จำแนกตามขนาดของสถานประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๕

ขนาดของ สถานประกอบการ	มูลค่าผลผลิต	ค่าใช้จ่ายขั้น กลาง	มูลค่าเพิ่ม
Micro (1-5 คน)	30,486.3	19,398.0	11,088.3
Small (6-50 คน)	289,022.5	189,255.3	99,767.2
Medium (51-200)	267,945.1	182,181.4	85,763.7
Large (มากกว่า 200 คน)	635,906.2	462,558.8	173,347.5
รวม	1,223,360.1	853,393.5	369,966.6

หน่วย: ล้านบาท

ที่มา: สำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ (อุตสาหกรรมการผลิต) กรุงเทพมหานคร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ข้อมูลพื้นที่การก่อสร้าง

ข้อมูลการอนุญาตก่อสร้างภาคเอกชน เป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อการวางแผนการลงทุน และการวางแผนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการขออนุญาตก่อสร้างสิ่งก่อสร้างทั้งที่เป็นอาคารโรงงาน และไม่ใช่อาคารโรงงาน ที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างใหม่ และต่อเติมหรือดัดแปลงในภาคเอกชน โดยได้รับความร่วมมือจากสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร สำนักงานโยธา กรุงเทพมหานคร นิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดต่าง ๆ

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลการขออนุญาตก่อสร้างสิ่งก่อสร้างของกรุงเทพมหานคร พบว่า ตลอดปี ๒๕๖๖ มีสิ่งก่อสร้างที่เป็นอาคารโรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างฯ เป็นพื้นที่รวมทั้งสิ้น ๕,๐๑๕,๖๑๕ ตารางเมตร ในจำนวนนี้เป็นอาคารเพื่อการอยู่อาศัย ๔,๓๑๖,๓๗๑ ตารางเมตร และอาคารที่ไม่ใช่เพื่อการอยู่อาศัย ๖๙๙,๒๔๔ ตารางเมตร

เมื่อพิจารณาพื้นที่ของอาคารเพื่อการอยู่อาศัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างฯ บ้านเดี่ยว เป็นพื้นที่ ๓,๒๙๒,๙๙๖ ตารางเมตร รองลงมาเป็นบ้านแถวหรือทาวน์เฮาส์ ๔๗๓,๑๒๙ ตารางเมตร บ้านแฝด ๒๑๕,๒๙๙ ตารางเมตร อาคารอยู่อาศัยรวม ๑๗๔,๖๘๒ ตารางเมตร อาคารชุด ๑๑๘,๗๙๐ ตารางเมตร และตึกแถวพักอาศัย ๔๑,๔๗๕ ตารางเมตร

สำหรับอาคารที่ไม่ใช่เพื่อการอยู่อาศัย พบว่า เป็นการได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างฯ อาคารเพื่อการพาณิชย์ ๔๓๙,๐๙๔ ตารางเมตร อาคารสำนักงานฯ ๙๕,๖๗๖ ตารางเมตร อาคารเพื่อการอุตสาหกรรมและโรงงาน ๗๓,๓๕๒ ตารางเมตร โรงไฟฟ้าและอาคารระบบพลังงานแสงอาทิตย์ ๑๑,๕๖๕ ตารางเมตร ส่วนอาคารประเภทอื่น ๆ ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างฯ เป็นพื้นที่รวม ๗๙,๕๖๗ ตารางเมตร

แผนภูมิ ๔๑ พื้นที่สิ่งก่อสร้างที่เป็นอาคารโรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างใหม่

และต่อเติมดัดแปลง จำแนกตามประเภทของอาคารโรงงาน พ.ศ. ๒๕๖๖

หน่วย : ตารางเมตร

อาคารที่ไม่ใช่เพื่อการอยู่อาศัย	อาคารเพื่อการอยู่อาศัย																						
																							
<table> <tr> <td>อาคารเพื่อการพาณิชย์</td><td>439,094</td></tr> <tr> <td>อาคารสำนักงาน</td><td>95,676</td></tr> <tr> <td>อาคารเพื่อการอุตสาหกรรมและโรงงาน</td><td>73,352</td></tr> <tr> <td>โรงไฟฟ้าและอาคารระบบพลังงานแสงอาทิตย์</td><td>11,565</td></tr> <tr> <td>อาคารประเภทอื่นๆ</td><td>79,567</td></tr> </table>	อาคารเพื่อการพาณิชย์	439,094	อาคารสำนักงาน	95,676	อาคารเพื่อการอุตสาหกรรมและโรงงาน	73,352	โรงไฟฟ้าและอาคารระบบพลังงานแสงอาทิตย์	11,565	อาคารประเภทอื่นๆ	79,567	<table> <tr> <td>บ้านเดี่ยว</td><td>3,292,996</td></tr> <tr> <td>บ้านแถว/ทาวน์เฮาส์</td><td>473,129</td></tr> <tr> <td>บ้านแฝด</td><td>215,299</td></tr> <tr> <td>ตึกแถว</td><td>41,475</td></tr> <tr> <td>อาคารอยู่อาศัยรวม</td><td>174,682</td></tr> <tr> <td>อาคารชุด</td><td>118,790</td></tr> </table>	บ้านเดี่ยว	3,292,996	บ้านแถว/ทาวน์เฮาส์	473,129	บ้านแฝด	215,299	ตึกแถว	41,475	อาคารอยู่อาศัยรวม	174,682	อาคารชุด	118,790
อาคารเพื่อการพาณิชย์	439,094																						
อาคารสำนักงาน	95,676																						
อาคารเพื่อการอุตสาหกรรมและโรงงาน	73,352																						
โรงไฟฟ้าและอาคารระบบพลังงานแสงอาทิตย์	11,565																						
อาคารประเภทอื่นๆ	79,567																						
บ้านเดี่ยว	3,292,996																						
บ้านแถว/ทาวน์เฮาส์	473,129																						
บ้านแฝด	215,299																						
ตึกแถว	41,475																						
อาคารอยู่อาศัยรวม	174,682																						
อาคารชุด	118,790																						

อาคารประเภทอื่น ๆ เช่น อาคารเพื่อการศึกษา เพื่อการบำบัดน้ำเสีย, ของเสีย เพื่อการเกษตร เพื่อการบันเทิง อาคารระบบประปาและโรงกรองน้ำ เป็นต้น

ที่มา: การประมวลข้อมูลพื้นที่การก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๖ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

๒. ธุรกิจการค้าและบริการ (Trade and service)

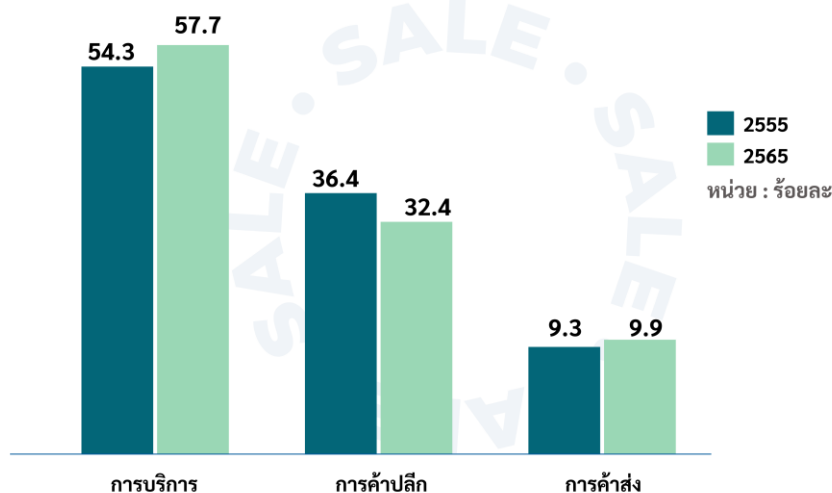
ธุรกิจการค้า หมายถึง ธุรกิจที่ไม่ได้ผลิตสินค้าเอง หรือธุรกิจที่ซื้อสินค้าสำเร็จรูปมาเพื่อจัดจำหน่าย มีทั้งการค้าส่ง และการค้าปลีก เช่น ห้างสรรพสินค้า ขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขายเครื่องกีฬา เป็นต้น ส่วนธุรกิจบริการ หมายถึง ธุรกิจที่เน้นการให้บริการหรือขายบริการ ไม่ได้จำหน่ายสินค้า เช่น กิจการประกันภัย ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร ร้านเสริมสวย โรงภาพยนตร์ กิจการรับทำบัญชี เป็นต้น

ภาคธุรกิจการค้าและบริการ จึงเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเช่นเดียวกับภาคอุตสาหกรรมการผลิต สร้างมูลค่าผลผลิตและก่อให้เกิดการจ้างงานสูง แต่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศมีอัตราที่ชะลอตัวจากการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ความเข้มข้นของการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ ปัญหาความขัดแย้งทางเศรษฐกิจระดับโลก รวมถึงการเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-๑๙) จึงต้องมีการปรับตัว เร่งหาวิธีแก้ไขเยียวยาเพื่อนำธุรกิจให้รอดพ้นจากวิกฤตครั้งนี้ได้ไป

สำหรับข้อมูลสถานประกอบการธุรกิจการค้าและบริการจากสำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ พบว่า กรุงเทพมหานครมีสถานประกอบการธุรกิจการค้าและบริการทั้งสิ้น ๒.๖ แสนแห่ง ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๗.๗ อยู่ในภาคการบริการ รองลงมาเป็นภาคการค้าปลีก ร้อยละ ๓๒.๔ และภาคการค้าส่ง ร้อยละ ๙.๙ เมื่อเปรียบเทียบกับสำมะโนเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว จะสังเกตได้ว่า สถานประกอบการในภาคการบริการและการค้าส่งมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ภาคการค้าปลีกมีสัดส่วนลดลง และหากพิจารณาตามโครงสร้างของสถานประกอบการ จะพบว่า มากกว่าร้อยละ ๘๐ เป็นสถานประกอบการขนาดย่อม (Micro) มีคนทำงาน ๑ – ๕ คน รองลงมาเป็นสถานประกอบการขนาดเล็ก (Small) มีคนทำงาน ๖ – ๕๐ คน ขนาดกลาง (Medium) มีคนทำงาน ๕๑ – ๒๐๐ คน และขนาดใหญ่ (Large) มีคนทำงานมากกว่า ๒๐๐ คน ตามลำดับ

แผนภูมิ ๔๒ ร้อยละของสถานประกอบการธุรกิจทางการค้าและบริการ จำแนกตามภาคธุรกิจ

พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๕

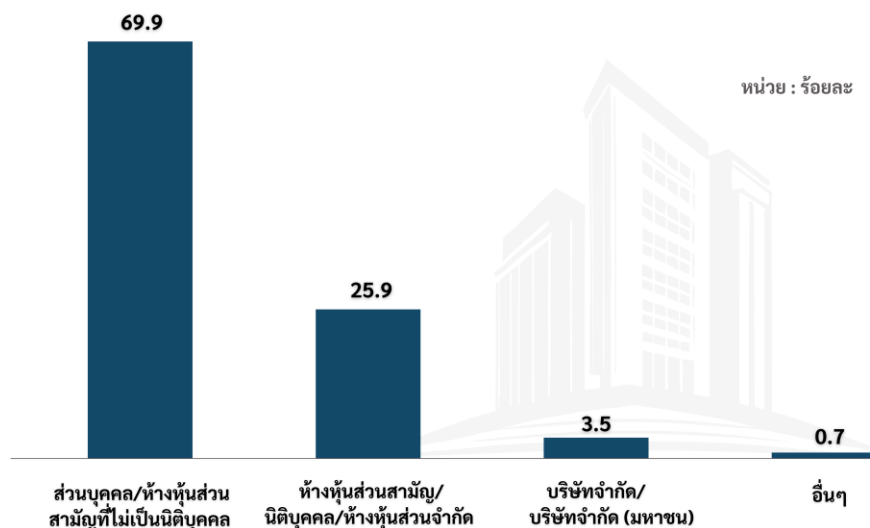

ที่มา: ๑. สำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๕๕ (ธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ) กรุงเทพมหานคร

๒. สำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ (ธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ) กรุงเทพมหานคร

ในส่วนของการจัดตั้งตามกฎหมายหรือการจดทะเบียนพาณิชย์ พบว่า สถานประกอบการใน กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๙.๙ มีรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมายเป็นส่วนบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่เป็นนิติบุคคล รองลงมาเป็นการจัดตั้งแบบห้างหุ้นส่วนสามัญ นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด ร้อยละ ๒๕.๙ ที่เหลือกระจายส่วนสถานประกอบการที่มีการจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัด บริษัทจำกัด (มหาชน) และอื่น ๆ เช่น ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน เป็นต้น มีสัดส่วนรวมกันร้อยละ ๔.๒

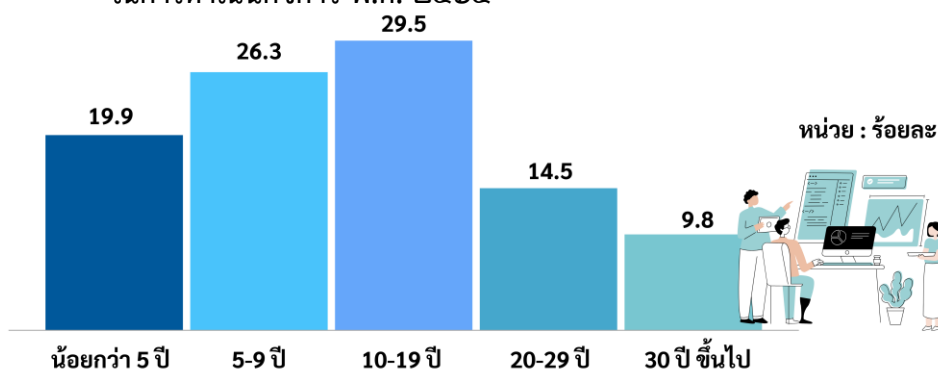
แผนภูมิ ๔๓ ร้อยละของสถานประกอบการธุรกิจทางการค้าและบริการ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๕

ที่มา: สำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ (ธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ) กรุงเทพมหานคร

สำหรับระยะเวลาการดำเนินการของสถานประกอบการ พบว่า สถานประกอบการร้อยละ ๗๐ มีระยะเวลาการดำเนินการน้อยกว่า ๒๐ ปี โดยส่วนใหญ่สถานประกอบการร้อยละ ๒๙.๕ ดำเนินกิจการมาแล้ว ๑๐ - ๑๙ ปี รองลงมา ร้อยละ ๒๖.๓ ดำเนินกิจการมาแล้ว ๕ - ๙ ปี ร้อยละ ๑๙.๙ ดำเนินกิจการมาแล้วน้อยกว่า ๕ ปี

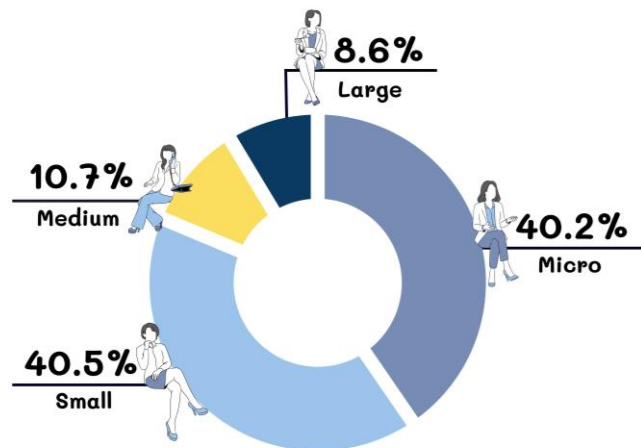
แผนภูมิ ๔๔ ร้อยละของสถานประกอบการธุรกิจทางการค้าและบริการ จำแนกตามระยะเวลาในการดำเนินการ พ.ศ. ๒๕๖๕

ที่มา: สำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ (ธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ) กรุงเทพมหานคร

ในปี ๒๕๖๕ กรุงเทพมหานครมีจำนวนคนทำงานในสถานประกอบการธุรกิจการค้าและบริการทั้งสิ้น ๑.๓ ล้านคน ลดลงจากเมื่อ ๕ ปีที่แล้ว ร้อยละ ๒๒.๕ โดยส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการขนาดเล็ก (Small) จำนวน ๕.๔๒ แสนคน (ร้อยละ ๔๐.๕) รองลงมาทำงานอยู่ในสถานประกอบการขนาดย่อม (Micro) จำนวน ๕.๓๘ แสนคน (ร้อยละ ๔๐.๒) และที่เหลือทำงานอยู่ในสถานประกอบการขนาดกลาง (Medium) และขนาดใหญ่ (Large)

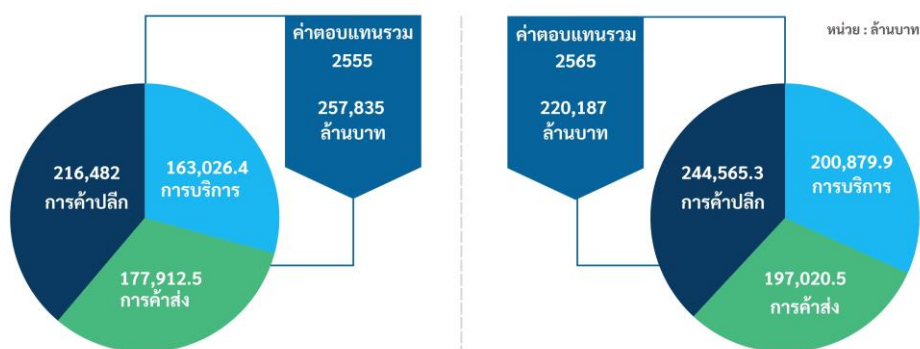
แผนภูมิ ๔๕ ร้อยละของคนทำงานในสถานประกอบการธุรกิจทางการค้าและบริการ
จำแนกตามขนาดของสถานประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๕

ที่มา: สำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ (ธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ) กรุงเทพมหานคร

เมื่อพิจารณาค่าตอบแทนแรงงานของสถานประกอบการในกรุงเทพมหานคร พบว่า ค่าตอบแทนแรงงานรวม ปี ๒๕๖๕ มีจำนวนทั้งสิ้น ๒.๒๐ แสนล้านบาท หรือเฉลี่ย ๒.๑๐ แสนบาทต่อคนต่อปี เมื่อพิจารณาตามประเภทธุรกิจ พบว่า ลูกจ้างที่ทำงานในธุรกิจการค้าปลีก ได้รับค่าตอบแทนเฉลี่ยสูงสุด คือ ๒.๔๕ แสนบาทต่อคนต่อปี ซึ่งค่าตอบแทนเฉลี่ยของแต่ละประเภทธุรกิจเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๕ มากกว่าร้อยละ ๑๐

แผนภูมิ ๔๖ ค่าตอบแทนแรงงานของสถานประกอบการ จำแนกตามภาคธุรกิจ
พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๕

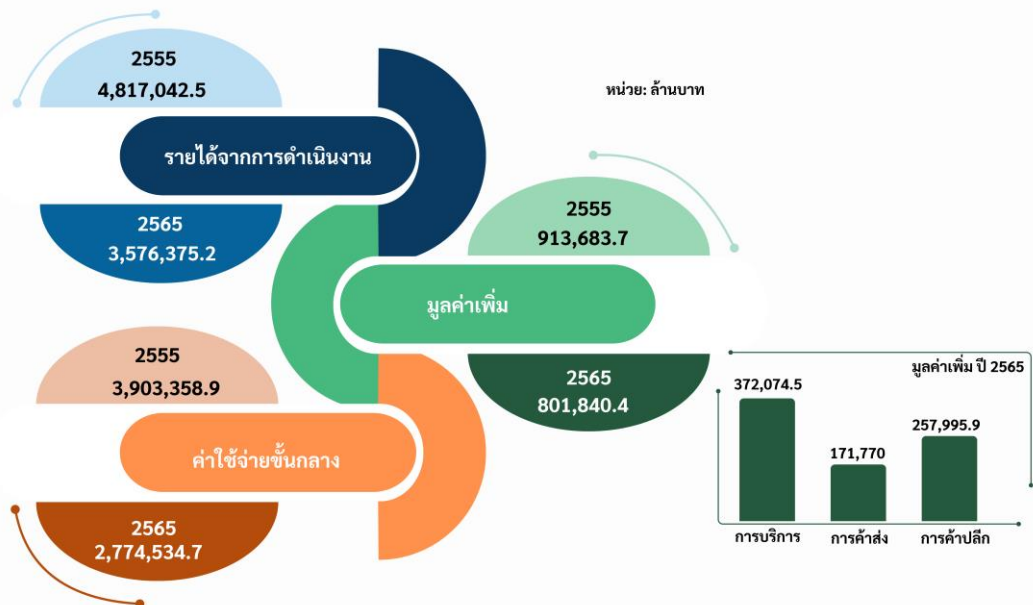

ที่มา: ๑. สำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๕๕ (ธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ) กรุงเทพมหานคร
๒. สำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ (ธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ) กรุงเทพมหานคร

ในปี ๒๕๖๕ สถานประกอบการธุรกิจการค้าและธุรกิจบริการที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครมีรายได้จากการดำเนินงานรวมทั้งสิ้น ๓.๕๘ ล้านล้านบาท ค่าใช้จ่ายชั้นกลาง ๒.๗๗ ล้านล้านบาท และมูลค่าเพิ่ม ๘.๐ แสนล้านบาท เมื่อทำการเปรียบเทียบกับปี ๒๕๕๕ พบว่า รายได้จากการดำเนินงานลดลงร้อยละ ๒๕.๘ ค่าใช้จ่ายชั้นกลาง ลดลงร้อยละ ๒๘.๙ และมูลค่าเพิ่ม ลดลงร้อยละ ๑๒.๒ และเมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานโดยวัดจากมูลค่าเพิ่มของสถานประกอบการ พบว่า ธุรกิจบริการมีผลการดำเนินงานสูงสุด คือมีมูลค่าเพิ่ม ๓.๗๒ แสนล้านบาท ส่วนธุรกิจการค้าทั้งค้าปลีกและค้าส่ง มีมูลค่าเพิ่ม ๒.๕๘ และ ๑.๗๒ แสนล้านบาท

แผนภูมิ ๔๗ ผลการดำเนินงานของสถานประกอบการ จำแนกตามภาคธุรกิจ

พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๕

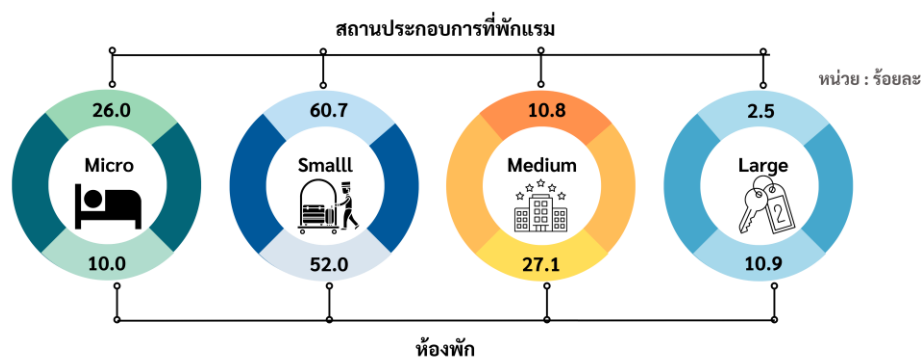
ที่มา: ๑. สำนะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๕๕ (ธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ) กรุงเทพมหานคร
 ๒. สำนะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ (ธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ) กรุงเทพมหานคร

๓. การท่องเที่ยวและกีฬา (Tourism and Sports)

ในปี ๒๕๖๕ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังคงต้องขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายภายใต้การเผชิญสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-๑๙) รวมไปถึงสภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ความผันผวนของอัตราเงินเฟ้อ และการแข่งขันของแต่ละประเทศในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวท่ามกลางสถานการณ์ที่ท้าทาย หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องยังคงมุ่งมั่นตั้งใจที่จะผลักดันการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมอย่างยั่งยืน โดยได้มีนโยบายสำคัญในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์การท่องเที่ยว และการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว

จากการสำรวจที่พักแรม ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในปี ๒๕๖๔ กรุงเทพมหานครมีจำนวนสถานประกอบการที่พักแรมทั้งสิ้น ๑,๒๘๙ แห่ง หรือร้อยละ ๔.๒ ของสถานประกอบการที่พักแรมทั้งประเทศ และมีจำนวนห้องพักทั้งสิ้น ๑.๓๓ แสนห้อง ซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวและผู้เข้าพักชาวไทยได้เป็นจำนวนมาก เมื่อพิจารณาตามโครงสร้างของสถานประกอบการ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดเล็ก (Small) มีคนทำงาน ๖ – ๕๐ คน ร้อยละ ๖๐.๗ มีห้องพักประมาณ ๖.๙ หมืนห้อง หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๒.๐ ของห้องพักทั้งกรุงเทพมหานคร รองลงมาเป็นสถานประกอบการขนาดย่อม (Micro) มีคนทำงาน ๑ – ๕ คน ร้อยละ ๒๖.๑ มีห้องพักประมาณ ๑.๓๓ หมื่นห้อง (ร้อยละ ๑๐.๐) สถานประกอบการขนาดกลาง (Medium) มีคนทำงาน ๕๑ – ๒๐๐ คน ร้อยละ ๑๐.๘ มีห้องพักประมาณ ๓.๖๑ หมื่นห้อง (ร้อยละ ๒๗.๑) และสถานประกอบการขนาดใหญ่ (Large) มีคนทำงานมากกว่า ๒๐๐ คน ร้อยละ ๒.๕ มีห้องพักประมาณ ๑.๔๕ หมื่นห้อง (ร้อยละ ๑๐.๙)

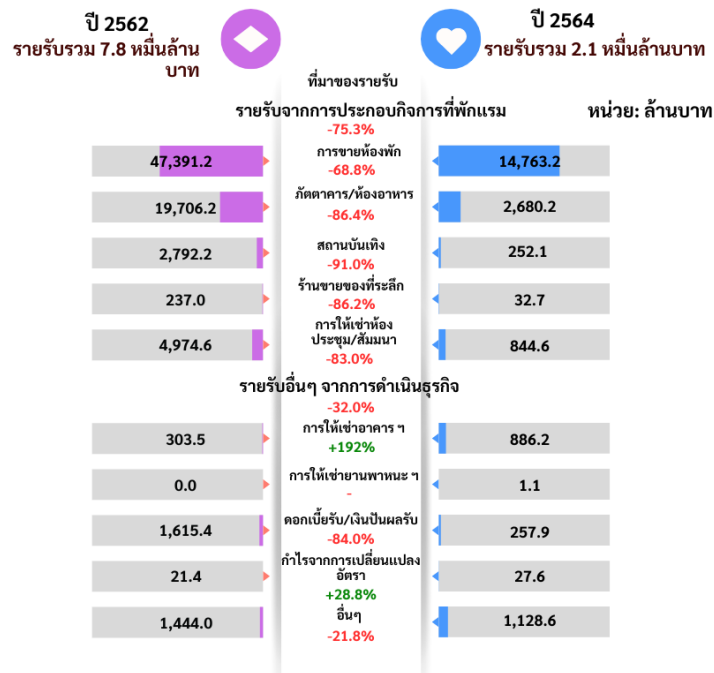
แผนภูมิ ๔๘ ร้อยละของสถานประกอบการที่พักแรม และห้องพัก จำแนกตามขนาดของสถานประกอบการ พ.ศ. ๒๕๖๕

ที่มา: การสำรวจที่พักแรม พ.ศ. ๒๕๖๕

จากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในช่วงที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-๑๙) ส่งผลให้รายรับของสถานประกอบการที่พักแรมในกรุงเทพมหานครในรอบปี ๒๕๖๔ ลดลงจากปี ๒๕๖๒ มากถึงร้อยละ ๗๓.๔ (จาก ๗.๘๕ หมื่นล้านบาท เป็น ๒.๐๙ หมื่นล้านบาท) ซึ่งส่วนใหญ่ ลดลงจากรายรับจากการขายห้องพัก สถานบันเทิง ภัตตาคาร/ห้องอาหาร การให้เช่าห้องประชุม/สัมมนา และ รายรับจากร้านขายของที่ระลึก ส่วนรายรับอื่น ๆ จากการดำเนินธุรกิจ ส่วนใหญ่ลดลงจากรายรับจาก ดอกเบี้ย/เงินปันผลรับ

แผนภูมิ ๔๙ จำนวนรายรับทั้งสิ้นของสถานประกอบการที่พักแรมในปี ๒๕๖๒ และ ๒๕๖๔

ที่มา: การสำรวจที่พักแรม พ.ศ. ๒๕๖๓ และ ๒๕๖๔

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวจากการสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย พ.ศ.๒๕๖๕ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า ประชากรกรุงเทพมหานครอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๙.๓ เดินทางท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหรือคลายเครียด รองลงมาเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลให้กับชีวิต ร้อยละ ๑๑.๗ เพื่อสร้างความทรงจำและประสบการณ์ชีวิต ร้อยละ ๑๐.๙ เพื่อสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ร้อยละ ๗.๘

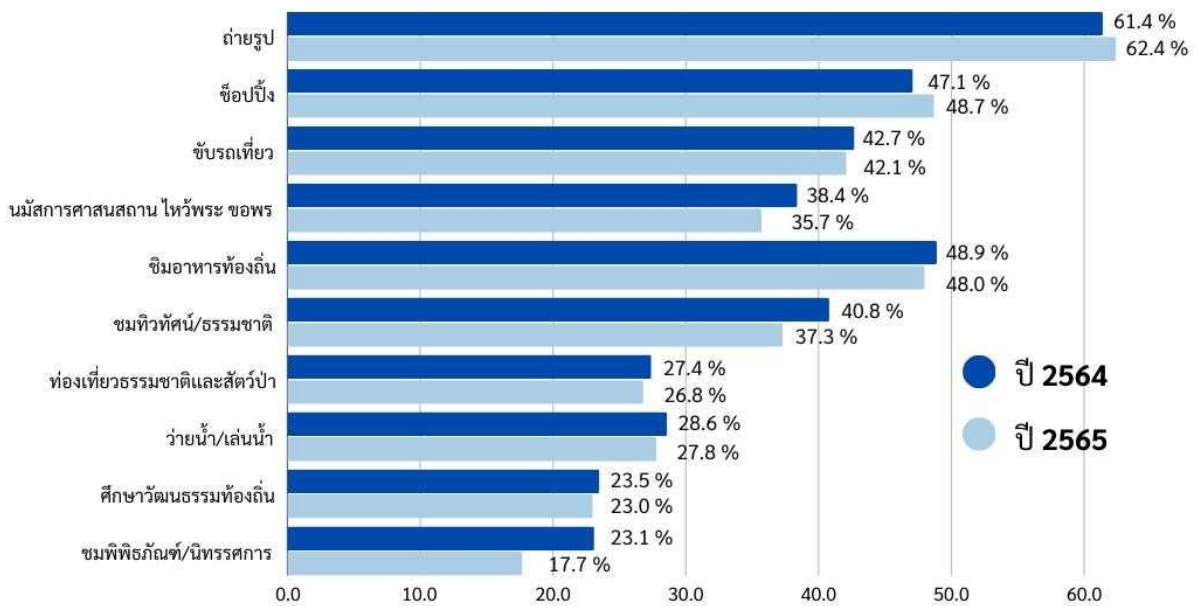
แผนภูมิ ๕๐ ร้อยละของประชากรกรุงเทพมหานครที่อายุ ๑๕ ปีขึ้นไปที่ใช้เดินทางท่องเที่ยว จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว ในรอบปี ๒๕๖๕

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

กิจกรรมที่ทำระหว่างทริปท่องเที่ยว จากการสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย พบว่า ในรอบปี ๒๕๖๕ ประชากรกรุงเทพมหานครอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปที่เดินทางท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๒.๔ ทำกิจกรรมถ่ายรูป เพื่อเก็บเป็นความทรงจำและที่ระลึก รองลงมาทำกิจกรรมช้อปปิ้ง ร้อยละ ๔๘.๗ ซิมอาหารท้องถิ่น ร้อยละ ๔๘.๐ ขับรถเที่ยว ร้อยละ ๔๒.๑ เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบกับปี ๒๕๖๔ พบว่า การทำกิจกรรมระหว่างทริปท่องเที่ยวนั้นในแต่ละกิจกรรมมีสัดส่วนการทำกิจกรรมไม่แตกต่างจากปี ๒๕๖๔

แผนภูมิ ๕๑ ร้อยละของประชากรกรุงเทพมหานครที่อายุ ๑๕ ปีขึ้นไปที่เดินทางท่องเที่ยว
จำแนกตามกิจกรรมที่ทำระหว่างทริปท่องเที่ยว ในรอบปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

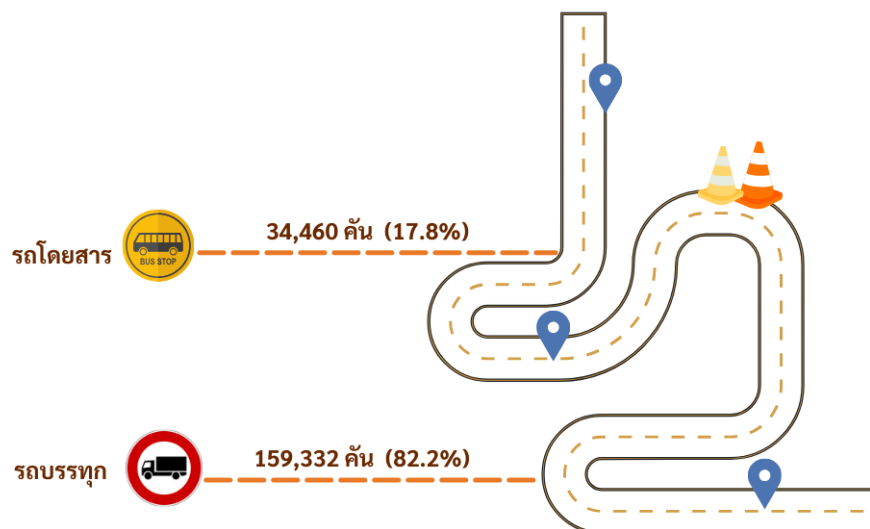
ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๔. การขนส่งและโลจิสติกส์ (Transportation and logistics)

ปัจจุบันโลกอยู่ในยุคที่มีการสื่อสาร ติดต่อกันอย่างไร้พรมแดน รวมถึงมีปริมาณการค้าเพิ่มขึ้นมาก โดยเห็นได้จากการเปิดเสรีทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ เช่น Free Trade Area การค้าทวิภาคี พหุภาคี เป็นต้น ประกอบกับเทคโนโลยีสารสนเทศได้มีการพัฒนามาสู่เครือข่ายอินเทอร์เน็ต อีกทั้งยังมีการแข่งขันทางการค้ากันอย่างรุนแรง ดังนั้นการขนส่งจึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการรับรองการเคลื่อนย้ายทั้งสินค้าและมนุษย์ที่ต้องการการเคลื่อนที่อย่างรวดเร็วและในปริมาณมาก

ระบบการขนส่งแบบแรกที่จะกล่าวถึง คือ การขนส่งทางบก ซึ่งหมายถึง การลำเลียง คน สัตว์ สิ่งของ จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยใช้พาหนะเคลื่อนที่บนบก สามารถขนส่งได้โดยทางรถไฟและทางถนน โดยการขนส่งทางถนนเป็นรูปแบบการขนส่งที่ได้รับความนิยมสูง เป็นการขนส่งโดยยานพาหนะชนิดต่าง ๆ เช่น รถบรรทุก รถพ่วง รถกระบะ รถยนต์ ฯลฯ บนผิวจราจรประเภทต่าง ๆ เช่น ทางหลวง ถนนลาดยางมะตอย ถนนลูกรัง ที่เชื่อมต่อเป็นโครงข่ายครอบคลุมบริเวณต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง จึงมีความสามารถในการเข้าถึงได้มากกว่าการขนส่งประเภทอื่น ๆ จากข้อมูลของกรมการขนส่งทางบก พบว่า ปี ๒๕๖๖ มีรถที่จดทะเบียนในกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ จำนวนทั้งสิ้น ๑๑.๗๙ ล้านคัน ส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๑.๖ เป็นรถยนต์ส่วนบุคคล รองลงมาเป็นรถจักรยานยนต์ ร้อยละ ๓๖.๕ ส่วนรถประเภทอื่น ๆ เช่น รถยนต์สาธารณะ รถบดถนน รถพ่วง เป็นต้น มีสัดส่วนการจดทะเบียนแต่ละประเภทน้อยกว่าร้อยละ ๑.๐ และมีรถที่จดทะเบียนในกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ จำนวนทั้งสิ้น ๑.๙๔ แสนคัน โดยเป็นรถบรรทุก ร้อยละ ๘๒.๒ และรถโดยสารร้อยละ ๑๗.๘

แผนภูมิ ๕๒ จำนวนและร้อยละของรถที่จดทะเบียน ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ จำแนกตามประเภทรถ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๖

หมายเหตุ: รถโดยสาร หมายถึง รถโดยสารประจำทาง รถโดยสารไม่ประจำทาง รถโดยสารส่วนบุคคล
รถบรรทุก หมายถึง รถบรรทุกไม่ประจำทาง รถบรรทุกส่วนบุคคล

ที่มา: กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม

เมื่อพิจารณาเฉพาะรถจดทะเบียนใหม่ จะพบว่า ปี ๒๕๖๖ มีรถจดทะเบียนใหม่ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ จำนวน ๙.๕๓ แสนคัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๕ ร้อยละ ๔.๑ และมีรถจดทะเบียนใหม่ตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก จำนวน ๑.๔๔ หมื่นคัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๕ ร้อยละ ๘.๒ เมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงของรถจดทะเบียนใหม่ จะพบว่า ปี ๒๕๖๖ มีรถจดทะเบียนใหม่เพิ่มขึ้นเกือบทุกประเภท ยกเว้นรถลักษณะรถตู้ รถกระบะ รถยนต์สามล้อ และรถใช้ในอุตสาหกรรม ได้แก่ รถแทรกเตอร์ รถบดถนน รถพ่วงที่มีอัตราการจดทะเบียนลดลงจากปี ๒๕๖๕ ซึ่งมาจากอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้น ภาวะเศรษฐกิจของโลกหดตัวลง ความเข้มงวดการปล่อยสินเชื่อรถยนต์ ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา รวมถึงค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนปีถัดไปด้วย

ตาราง ๘ จำนวนและอัตราการเปลี่ยนแปลงรถจดทะเบียนใหม่ จำแนกตามประเภทรถ พ.ศ. ๒๕๖๖

ประเภทรถ	จำนวนรถที่จดทะเบียนใหม่ (พันคัน)		อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	
	2565	2566	2565	2566
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน	352.93	369.66	0.25	0.05
รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	80.64	58.09	0.14	-0.28
รถยนต์สามล้อส่วนบุคคล	0.03	0.02	1.00	-0.31
รถยนต์รับจ้างบรรทุกคนโดยสารไม่เกิน 7 คน	1.49	2.20	0.52	0.48
รถยนต์รับจ้าง 1/	0.22	0.55	4.44	1.45
รถยนต์บริการธุรกิจ 2/	0.22	0.31	35.83	0.40
รถจักรยานยนต์	462.96	505.75	0.08	0.09
รถแทรกเตอร์	14.91	14.45	0.10	-0.03
รถบดถนน	0.21	0.17	-0.34	-0.17
รถพ่วง	1.04	0.96	0.13	-0.08
รถจักรยานยนต์สาธารณะ	0.71	0.73	0.06	0.03
รถโดยสาร 3/	2.04	2.72	0.79	0.33
รถบรรทุก 4/	11.29	11.69	-0.06	0.04

หมายเหตุ: 1/ รถยนต์รับจ้าง หมายถึง รถยนต์สี่ล้อเล็กรับจ้าง และรถยนต์รับจ้างสามล้อ

2/ รถยนต์บริการธุรกิจ หมายถึง รถยนต์บริการธุรกิจ รถยนต์บริการทัศนาวจร และรถยนต์บริการให้เช่า

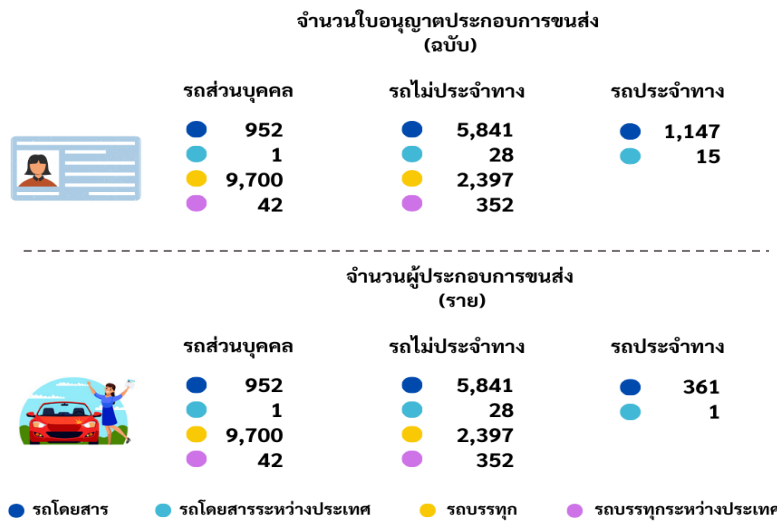
3/ รถโดยสาร หมายถึง รถโดยสารประจำทาง รถโดยสารไม่ประจำทาง และรถโดยสารส่วนบุคคล

4/ รถบรรทุก หมายถึง รถบรรทุกไม่ประจำทาง และรถบรรทุกส่วนบุคคล

ที่มา: กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม

นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ยังมีใบอนุญาตประกอบการขนส่งเพื่อเป็นที่ยืนยันสำหรับผู้ประกอบการด้านขนส่งว่าสามารถประกอบการขนส่งได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีทั้งหมด ๔ ประเภท ได้แก่ ใบอนุญาตประกอบการขนส่งประจำทาง ใบอนุญาตประกอบการขนส่งไม่ประจำทาง ใบอนุญาตประกอบการขนส่งโดยรถขนาดเล็ก ใบอนุญาตประกอบการขนส่งส่วนบุคคล จากข้อมูลของกรมการขนส่งทางบก พบว่า การขนส่งแบบประจำทาง มีผู้ประกอบการขนส่งรถโดยสาร จำนวน ๓๖๑ ราย ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งทั้งสิ้น ๑,๑๔๗ ฉบับ และมีผู้ประกอบการขนส่งรถโดยสารระหว่างประเทศ จำนวน ๑ ราย ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งทั้งสิ้น ๑๕ ฉบับ การขนส่งแบบไม่ประจำทาง มีจำนวนผู้ประกอบการขนส่งทุกประเภทเท่ากับจำนวนใบอนุญาตประกอบการขนส่ง คือ รถโดยสาร ๕,๘๔๑ ราย รถบรรทุก ๒,๓๘๗ ราย รถโดยสารระหว่างประเทศ ๒๘ ราย รถบรรทุกระหว่างประเทศ ๓๕๒ ราย และการขนส่งแบบส่วนบุคคล มีจำนวนผู้ประกอบการขนส่งทุกประเภทเท่ากับจำนวนใบอนุญาตประกอบการขนส่ง เช่นเดียวกับแบบไม่ประจำทาง คือ รถโดยสาร ๙๕๒ ราย รถบรรทุก ๙,๗๐๐ ราย รถโดยสารระหว่างประเทศ ๑ ราย และรถบรรทุกระหว่างประเทศ ๔๒ ราย

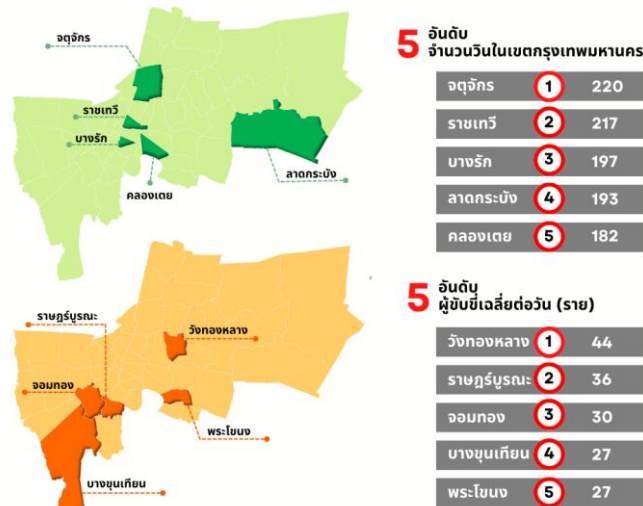
แผนภูมิ ๕๓ จำนวนใบอนุญาตประกอบการขนส่งและจำนวนผู้ประกอบการขนส่ง พ.ศ. ๒๕๖๖

ที่มา: กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม

ปัจจุบันมีผู้นำรถจักรยานยนต์มารับจ้างประกอบเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมจำนวนมาก มีบริเวณที่จอดรถโดยสารของจักรยานยนต์รับจ้าง เรียกว่า วิน และมักเรียกผู้รับจ้างว่า วินมอเตอร์ไซด์ สำหรับพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีจำนวนวินรถจักรยานยนต์สาธารณะมากกว่า ๕ พันจุด มีผู้ขับที่รับจ้างมากกว่า ๘ หมื่นคน โดยเขตที่มีจำนวนวินรถจักรยานยนต์สาธารณะและจำนวนผู้ขับที่รับจ้างมากที่สุด ได้แก่ เขตจตุจักร มีวินทั้งสิ้น ๒๒๐ จุด และผู้รับจ้างมากกว่า ๓,๗๐๐ คน ซึ่งสัมพันธ์กับลักษณะของพื้นที่ คือเป็นแหล่งรวมบริการรถโดยสารสาธารณะ มีการเดินทางหลายเส้นทางที่ต้องมาเปลี่ยนเส้นทาง/เปลี่ยนรถที่เขตจตุจักร เขตที่มีจำนวนวินรถจักรยานยนต์สาธารณะมากรองลงมาจากเขตจตุจักร ได้แก่ เขตราชเทวี บางรัก ลาดกระบัง และ คลองเตย ตามลำดับ ส่วนเขตอื่น ๆ มีจำนวนวินรถจักรยานยนต์สาธารณะน้อยกว่า ๑๘๐ จุด และเขตที่มีจำนวนผู้ขับที่รับจ้างมากรองลงมาจากเขตจตุจักร ได้แก่ เขตบางขุนเทียน บางกะปิ ดินแดง และวัฒนา ตามลำดับ ส่วนเขตอื่น ๆ มีจำนวนผู้ขับที่รับจ้างน้อยกว่า ๒,๗๐๐ คน ทั้งนี้ ผู้ขับที่จักรยานยนต์สาธารณะไม่ได้ ออกมารับจ้างพร้อมกันทั้งหมด จากข้อมูลของกรมการขนส่งทางบก พบว่า เขตที่มีผู้ขับที่จักรยานยนต์สาธารณะเฉลี่ยต่อวันมากที่สุด คือ เขตวังทองหลาง มีผู้ขับที่เฉลี่ย ๔๔ คนต่อวัน รองลงมาคือเขตราชบุรีบูรณะ เฉลี่ย ๓๖ คนต่อวัน เขตจอมทอง เฉลี่ย ๓๐ คนต่อวัน ส่วนเขตอื่น ๆ มีผู้ขับที่จักรยานยนต์สาธารณะเฉลี่ยต่อวัน น้อยกว่า ๓๐ คน

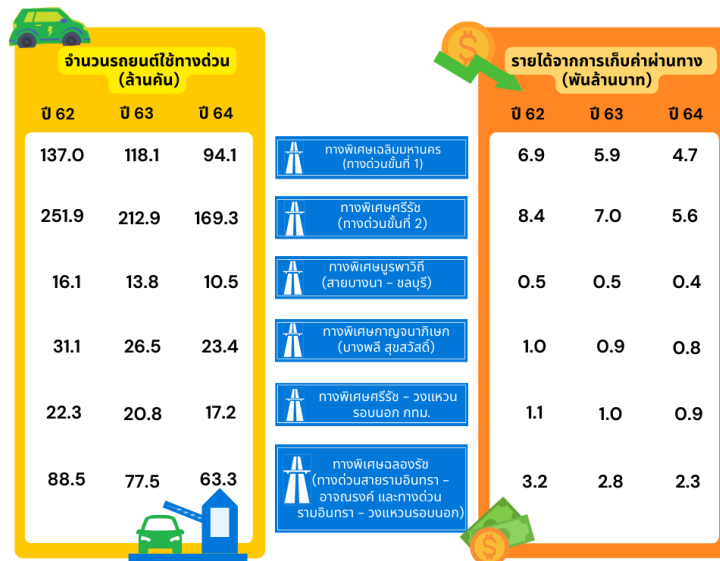
แผนภูมิ ๕๔ จำนวนวินรถจักรยานยนต์สาธารณะ และผู้ขับที่ จำแนกตามเขต พ.ศ. ๒๕๖๕

ที่มา: กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม

กรุงเทพมหานครมีถนนที่เป็นทางพิเศษหรือทางด่วน เป็นถนนที่เก็บค่าผ่านทาง มีการควบคุมจุดเข้าออกของรถยนต์ กำกับดูแลโดยการทางพิเศษแห่งประเทศไทย สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาจราจรติดขัดในตัวเมือง โดยปัจจุบันมีแค่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งจังหวัดใกล้เคียง เปิดใช้งานมีทั้งหมด ๑๐ เส้นทาง เป็นทางพิเศษ ๗ เส้นทาง ทางหลวงพิเศษ ๒ เส้นทาง (ในเขตกรุงเทพมหานครเป็นทางพิเศษ ๖ เส้นทาง) จากข้อมูลของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย พบว่า ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ มีรถยนต์ใช้ทางด่วนลดลงอย่างต่อเนื่องทุกเส้นทาง ซึ่งหมายความว่ารายได้จากการเก็บค่าผ่านทางก็ลดลงด้วยเช่นกัน

แผนภูมิ ๕๕ จำนวนรถยนต์ที่ใช้ทางด่วน และรายได้จากการเก็บค่าผ่านทาง จำแนกตามด่านเก็บค่าผ่านทาง ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔

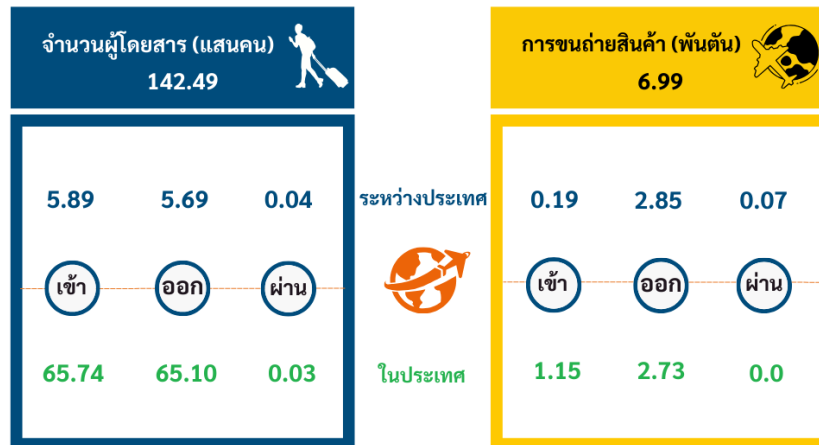

หมายเหตุ: เป็นข้อมูลเฉพาะด้านเก็บค่าผ่านทางในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ที่มา: การทางพิเศษแห่งประเทศไทย

นอกจากการขนส่งทางบกแล้ว กรุงเทพมหานครยังมีการขนส่งทางอากาศอยู่ที่สนามบินดอนเมือง ซึ่งมีทั้งการขนส่งคนและสิ่งของ ให้บริการทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ จากข้อมูลของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) พบว่า ปี ๒๕๖๕ มีเที่ยวบินขึ้นและลงที่สนามบินดอนเมืองทั้งสิ้น ๑.๑๕ แสนเที่ยว แบ่งเป็นเที่ยวบินภายในประเทศ ๑.๐๓ แสนเที่ยว และเที่ยวบินระหว่างประเทศ ๐.๑๒ แสนเที่ยว มีจำนวนผู้โดยสารทั้งสิ้น ๑๔๒.๔๙ แสนคน แบ่งเป็นผู้โดยสารขาเข้าภายในประเทศ ๖๕.๗๔ แสนคน ผู้โดยสารขาเข้าระหว่างประเทศ ๕.๘๙ แสนคน ผู้โดยสารขาออกภายในประเทศ ๖๕.๑๐ แสนคน ผู้โดยสารขาออกระหว่างประเทศ ๕.๖๙ แสนคน ผู้โดยสารผ่านลำภายในประเทศ ๐.๐๓ แสนคน และผู้โดยสารผ่านลำระหว่างประเทศ ๐.๐๔ แสนคน สำหรับการขนส่งสิ่งของหรือสินค้า มีการขนถ่ายสินค้าทั้งสิ้นประมาณ ๖.๙๙ พันตัน

แผนภูมิ ๕๖ การขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ ท่าอากาศยานดอนเมือง ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

ที่มา: บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

การขนส่งทางน้ำ เป็นระบบการขนส่งที่มีต้นทุนต่อหน่วยบรรทุกต่ำสามารถขนส่งได้คราวละมาก ๆ แต่ใช้เวลาขนส่งมากกว่าการขนส่งรูปแบบอื่น และไม่สามารถขนส่งแบบ door-to-door มักใช้เรือทอ้งแบน (Barge) ในการขนส่ง เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องความลึกของน้ำและความกว้างของแม่น้ำ สำหรับการขนส่งทางน้ำของกรุงเทพมหานครจะอยู่ที่ท่าเรือกรุงเทพ เขตคลองเตย จากข้อมูลของการท่าเรือแห่งประเทศไทย พบว่า ปี ๒๕๖๕ มีจำนวนเรือเข้าท่าทั้งสิ้น ๔.๕๕ พันเที่ยว เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๑๙.๐ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปี ๒๕๖๓

แผนภูมิ ๕๗ การขนส่งทางน้ำระหว่างประเทศ ท่าเรือกรุงเทพ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

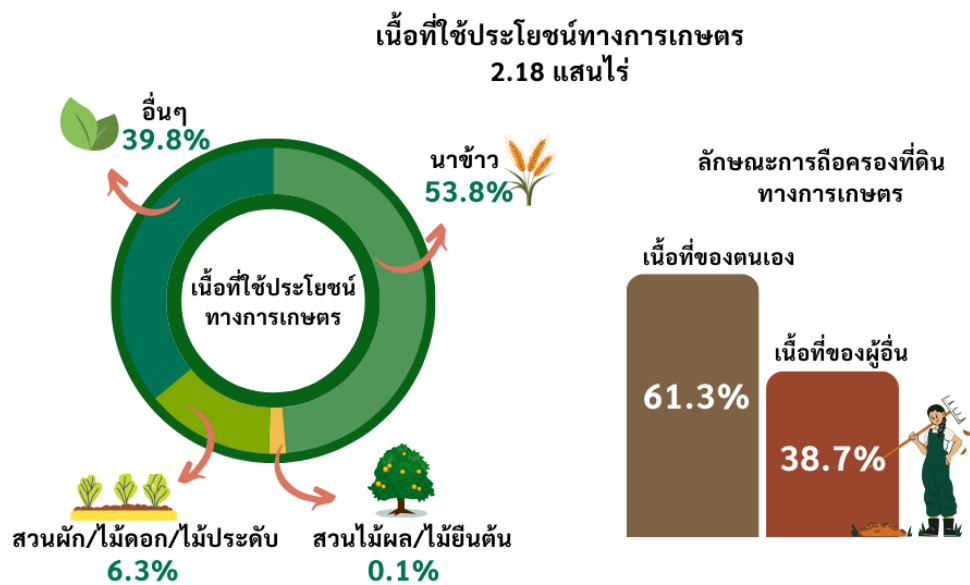
ที่มา: การท่าเรือแห่งประเทศไทย กระทรวงคมนาคม

ด้านสิ่งแวดล้อม

๑. การใช้ที่ดิน

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม การเกษตรเป็นอาชีพหลักของประชากร และผลผลิตทางการเกษตรเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญ ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายที่จะพัฒนาการเกษตรไว้ทุกด้าน มีการส่งเสริมการเกษตรให้เจริญก้าวหน้า และเร่งรัดผลผลิตให้มีปริมาณและคุณภาพดีขึ้น เพื่อใช้ในการบริโภค การอุตสาหกรรมและการส่งออก สำหรับกรุงเทพมหานคร แม้จะไม่ใช้พื้นที่ที่ทำเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่ก็ยังมีการทำเกษตรกรรมอยู่บ้างในแถบชานเมืองของกรุงเทพมหานคร จากข้อมูลเบื้องต้นของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พบว่า ปี ๒๕๖๔ มีเนื้อที่ทางการเกษตรทั้งสิ้นประมาณ ๒.๑๘ แสนไร่ เป็นเนื้อที่ของผู้ถือครองเอง ๑.๓๔ แสนไร่ และเป็นเนื้อที่ของผู้อื่น ๐.๘๔ แสนไร่ มีการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร โดยใช้เป็นนาข้าว ๑.๑๗ แสนไร่ (ร้อยละ ๕๓.๘) สวนผัก/ไม้ดอก/ไม้ประดับ ๐.๑๔ แสนไร่ (ร้อยละ ๖.๓)

แผนภูมิ ๕๘ ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร และเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร
พ.ศ. ๒๕๖๔

หมายเหตุ: เป็นตัวเลขเบื้องต้น

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒. มลพิษทางอากาศ

มลพิษทางอากาศ คือการปนเปื้อนของอากาศภายในหรือภายนอกอาคารจากก๊าซและอนุภาคของแข็งที่ทำให้ลักษณะทางธรรมชาติทางของอากาศเปลี่ยนแปลงไป โดยสารพิษที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่สำคัญ ได้แก่ ฝุ่นละอองขนาดเล็ก (Particulate Matter – PM ๒.๕ และ PM ๑๐) ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) โอโซน (O₃) ฝงเขม่าดำ (Black Carbon – BC) ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) และออกไซด์ของไนโตรเจน (NOx) ซึ่งมลพิษทางอากาศมักมองไม่เห็นได้ด้วยตาเปล่าเพราะอนุภาคเหล่านี้มีขนาดเล็กเกินกว่าที่ดวงตาของมนุษย์จะมองเห็น แต่อาจสามารถมองเห็นได้ในบางสถานการณ์ เช่น เขม่าควันที่เกิดจากการเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร หรือเผาขยะในพื้นที่โล่งแจ้ง รวมทั้งเขม่าควันจากการเผาไม้ ถ่านหิน น้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันดีเซลเพื่อการประกอบอาหารและการผลิตพลังงานความร้อน การคมนาคมขนส่ง และการผลิตไฟฟ้า แม้ว่าเรามองไม่เห็นด้วยตาเปล่าก็ได้หมายความว่าไม่มีมลพิษอยู่ในอากาศ

จากข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า ปี ๒๕๖๕ วัดปริมาณฝุ่นรวมบริเวณริมถนนในกรุงเทพมหานครตลอด ๒๔ ชั่วโมง ได้เฉลี่ย ๐.๑๑ มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร เป็นฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอน ๔๘ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ๒๖ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์เฉลี่ย ๑ ชั่วโมงและ ๘ ชั่วโมงอยู่ที่ ๐.๘๘ และ ๐.๘๗ ส่วนในล้านส่วน ตามลำดับ สารตะกั่วเฉลี่ย ๑ เดือนอยู่ที่ ๐.๐๔ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ก๊าซโอโซนเฉลี่ย ๑ ชั่วโมงและ ๘ ชั่วโมง อยู่ที่ ๑๖ ส่วนในล้านส่วน ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์เฉลี่ย ๑ ชั่วโมงและ ๒๔ ชั่วโมง อยู่ที่ ๒ ส่วนในล้านส่วน และก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์เฉลี่ย ๑ ชั่วโมง อยู่ที่ ๒๕ ส่วนในล้านส่วน สำหรับมลพิษทางอากาศที่กรมควบคุมมลพิษวัดปริมาณได้เกินมาตรฐาน ได้แก่ ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอน ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน และก๊าซโอโซนทุกช่วงเวลา

ตาราง ๙ คุณภาพอากาศบริเวณริมถนนในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๕

มลพิษทางอากาศ		ช่วงค่าที่วัดได้	ค่าเฉลี่ย	จำนวนครั้งที่เกินมาตรฐาน/จำนวนครั้งที่ตรวจ
ฝุ่นรวม 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)	0.02-0.29	0.11	0/140	✓
ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน เฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)	14-135	48	3/1,362	✗
ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน เฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)	6-100	26	62/1,764	✗
ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ เฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ส่วนในล้านส่วน)	0.18-4.13	0.88	0/2,865	✓
ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ เฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ส่วนในล้านส่วน)	0.24-2.81	0.87	0/2,969	✓
สารตะกั่วเฉลี่ย 1 เดือน (มก./ลบ.ม.)	<0.005-0.32	0.04	0/84	✓
ก๊าซโอโซน เฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ส่วนในล้านส่วน)	1-185	16	11/12,512	✗
ก๊าซโอโซน เฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ส่วนในล้านส่วน)	1-105	16	36/12,977	✗
ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ เฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ส่วนในล้านส่วน)	0-14	2	0/712	✓
ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ เฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ส่วนในล้านส่วน)	0-5	2	0/31	✓
ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ เฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ส่วนในล้านส่วน)	0-107	25	0/10,121	✓

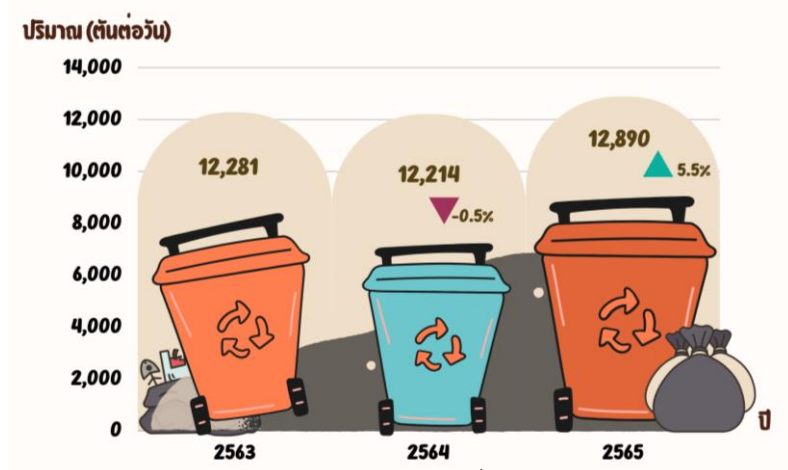
ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓. ขยะมูลฝอย

ปัญหาขยะมูลฝอย เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาโลกร้อน เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ของประชากรในพื้นที่ เช่น ขยะที่เกิดจากการอุปโภค - บริโภค บริการส่งอาหาร - สินค้า การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น ในด้านการกำจัดขยะมูลฝอย แม้ว่าจะมีมาตรการกำจัดขยะมูลฝอยจากภาครัฐและเอกชน แต่กระบวนการในการจัดการขยะส่วนใหญ่ยังไม่ถูกวิธี รวมทั้งขั้นตอนและวิธีการกำจัดขยะก็ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ทำให้เกิดการสะสมของขยะมูลฝอย กระจายอยู่ในทุกพื้นที่ รวมถึงแม่น้ำและลำคลอง ส่งผลให้เกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชากรในพื้นที่

จากข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า ในปี ๒๕๖๕ กรุงเทพมหานครมีปริมาณขยะมูลฝอย ๑.๒๙ หมื่นตันต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๔.๙ (จาก ๑.๒๓ หมื่นตันต่อวัน เป็น ๑.๒๙ หมื่นตันต่อวัน) ดังนั้น ทุกภาคส่วนรวมถึงประชากรในพื้นที่ควรร่วมด้วยช่วยกันในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่ของตน เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

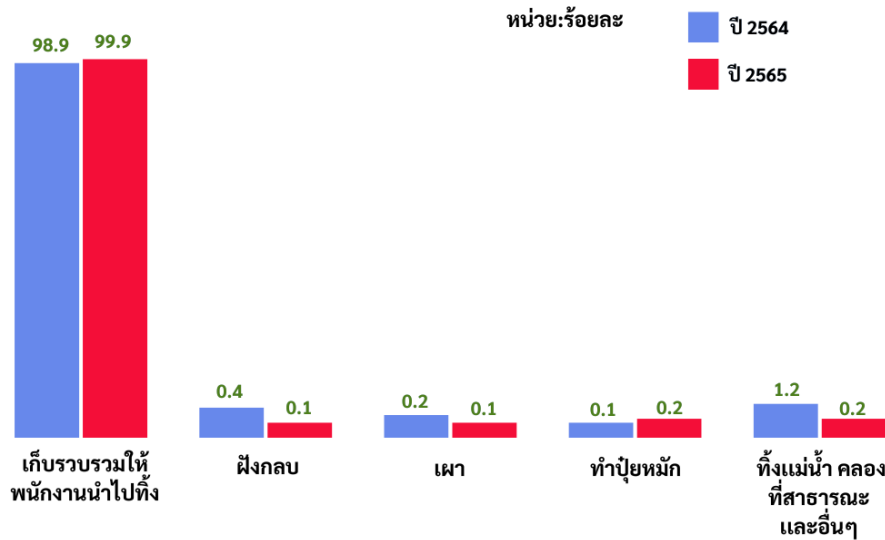
แผนภูมิ ๕๙ ปริมาณขยะมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ใช้วิธีการกำจัดขยะภายในครัวเรือน โดยการเก็บรวบรวมให้พนักงานนำไปทิ้ง ซึ่งจะเห็นว่าแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ ๙๘.๙ ในปี ๒๕๖๔ เป็นร้อยละ ๙๙.๙ ในปี ๒๕๖๕ อาจเป็นเพราะในปัจจุบันมีการบริหารจัดการขยะระดับท้องถิ่นหรือชุมชน ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้ประชาชน รวมถึงมีการรณรงค์จากภาครัฐ สร้างความตระหนักให้ประชาชนเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม หลีกเลี่ยงวิธีการเผาขยะที่ทำให้เกิดมลพิษ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมีการบังคับใช้กฎหมายและบทลงโทษอย่างจริงจัง จึงทำให้การเผาขยะมีแนวโน้มลดลง

แผนภูมิ ๖๐ ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามวิธีการจัดขยะภายในครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

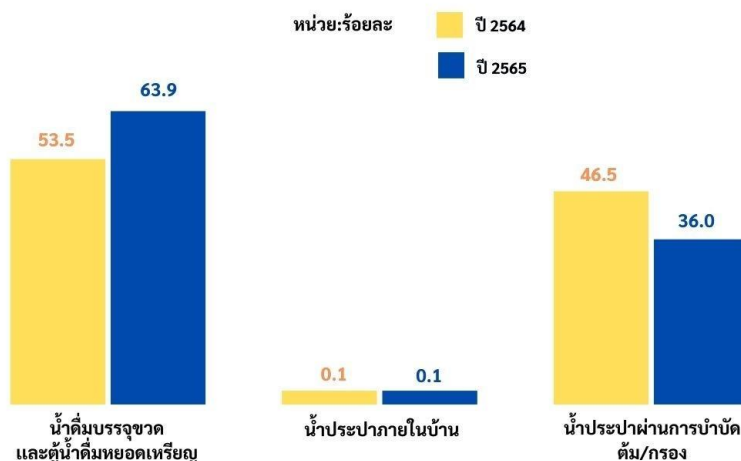

ที่มา: สํารวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

๔. น้ำดื่ม

การบริโภคน้ำดื่มที่สะอาดมีความจำเป็นมาก เนื่องจากในร่างกายของเรามีน้ำเป็นส่วนประกอบหลักที่ทำหน้าที่ในการขนส่งสารอาหารและออกซิเจนไปยังเซลล์ต่าง ๆ ในร่างกาย การดื่มน้ำสะอาดจึงสามารถสร้างประโยชน์ต่อทั้งสุขภาพกายและใจ อีกทั้งยังเป็นตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป้าหมายที่ ๖ อีกด้วย จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนชาวกรุงเทพมหานคร หันมาดื่มน้ำบรรจุขวด/น้ำจากตู้ น้ำดื่มหยอดเหรียญมากขึ้น จากร้อยละ ๕๓.๕ ในปี ๒๕๖๔ เป็นร้อยละ ๖๓.๙ ในปี ๒๕๖๕ ในขณะที่การดื่มน้ำประปาที่ผ่านการบำบัด ไม่ว่าจะเป็นต้มหรือกรอง มีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ ๔๖.๕ ในปี ๒๕๖๔ เป็นร้อยละ ๓๖.๐ ในปี ๒๕๖๕

แผนภูมิ ๖๑ ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามประเภทน้ำดื่ม พ.ศ.๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

ที่มา: สํารวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ
WWW.NSO.GO.TH